

waterschap
**Hollandse
Delta**

waterschap Hollandse Delta

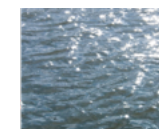
Jaarstukken 2022

Foto: onderhoud vriend Heerjansdam

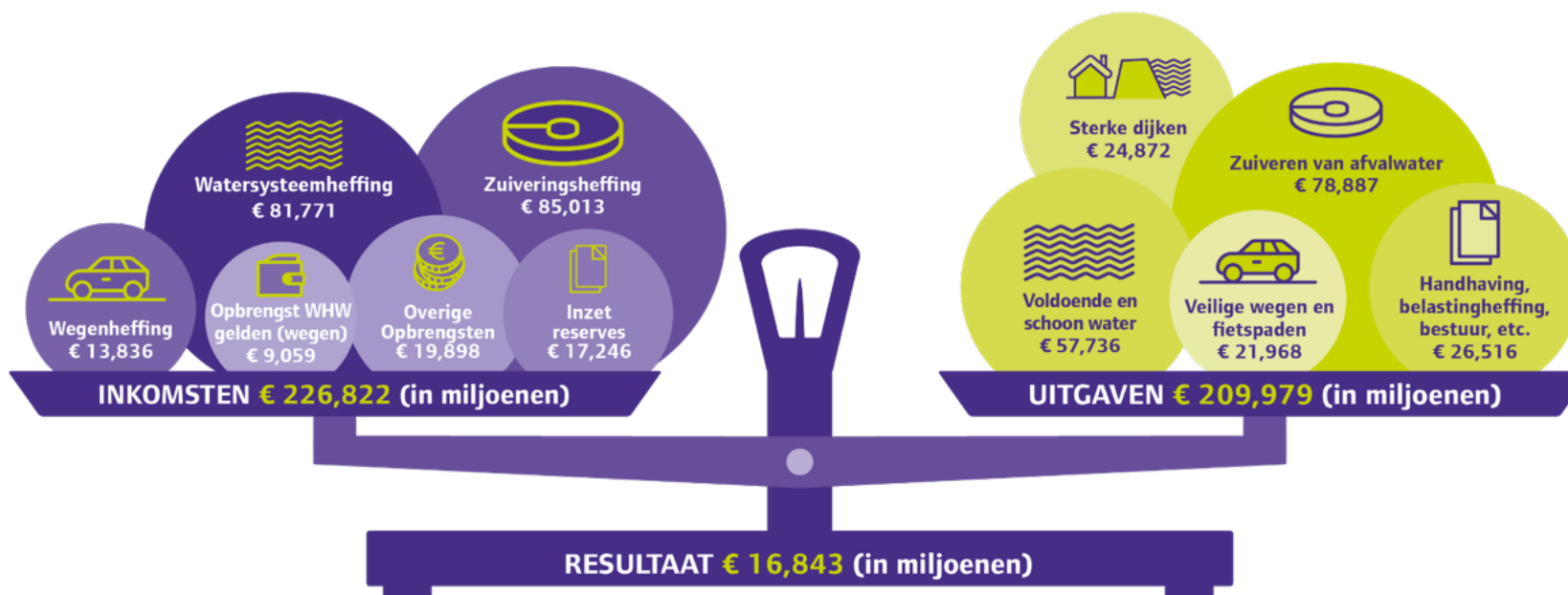
Jaarrekening 2022

Inkomsten en uitgaven

Bedragen x € 1 mln

waterschap
**Hollandse
Delta**

Voorwoord

Beste lezer,

We zagen ook in 2022 op onze Zuid-Hollandse eilanden al de effecten van de klimaatverandering en een toename van weersextremen. Situaties van te veel of juist te weinig water komen steeds vaker voor. Hierdoor staat onze leefomgeving onder druk en is het werk van ons waterschap maatschappelijk relevanter dan ooit. Dat roept de vraag op: hoe kunnen we in ons gebied veilig blijven wonen, werken en recreëren, terwijl het klimaat verandert?

Als waterschap zijn we hard bezig om onze 'klassieke' waterschapstaken – schoon water en droge voeten – te verbinden aan de urgente maatschappelijke opgaven van deze tijd. Maar we zijn daar niet als enige mee bezig. Ook medeoverheden, inwoners, agrariërs, natuurorganisaties en vele andere actoren spelen een rol. Als een waterschap dat midden in de regio staat, zoeken we actief de verbinding met de partners in ons gebied. Want alleen samen met onze partners kunnen we groen, blauw en grijs in de leefomgeving in evenwicht brengen.

In het Consultatiedocument 'Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta' uit juni 2022, is de richting geschetst die we als waterschap in de toekomst op willen. In het tweede halfjaar zijn we gestart met het ophalen van inbreng op het document uit onze omgeving. Zoals bijvoorbeeld tijdens het event 'De Hollandse Delta Spreekt!' (2 november) met vertegenwoordigers van de provincie Zuid-Holland, gemeenten, land- en tuinbouworganisaties, milieudiensten, veiligheidsregio's en omringende waterschappen. Een ander voorbeeld is het betrekken van onze inwoners: zij konden in oktober aan de hand van een bewonersenquête meedenken over de koers naar de toekomst. In 2023 wordt de uitkomst van alle consultatieronden besproken door het waterschapsbestuur.

2022 was het laatste volledige zittingsjaar van het bestuur en daarmee kwamen ook de waterschapsverkiezingen van 15 maart 2023 in beeld. De voorbereidingen hiervoor zijn na de zomerperiode gestart.

Met alle uitdagingen en ontwikkelingen die zich voordoen, blijft waterschap Hollandse Delta zich iedere dag inzetten voor voldoende (schoon) water, stevige dijken en veilige (vaar)wegen op de Zuid-Hollandse Eilanden. Over hoe we dat in 2022 hebben gedaan, leggen we verantwoording af met deze jaarstukken.

Tot slot wil ik een woord van dank uitspreken aan onze externe partners en onze inwoners voor de samenwerking op het gebied van toekomstbestendig waterbeheer. Ik ondervind dat we daarbij niet alleen samenwerken, maar ook samen werken door middel van verbinding, empathie en waardering. Ik nodig u van harte uit om in 2023 dit pad samen te vervolgen.

Jan Bonjer

dijkgraaf

Inhoudsopgave

1.	Inleiding en samenvatting Jaarstukken 2022	5	6	Financiële overzichten	113
1.1	Inleiding	5	6.1	Gecomprimeerde staat van lasten en baten per programma	113
1.2	Samenvatting inhoudelijk resultaat	5	6.2	Overzicht van programma's naar taken	117
1.3	Financiële analyse op hoofdlijnen	7	6.3	Exploitatierекening naar kosten- en opbrengstsoorten	118
1.4	Leeswijzer	11		Overige gegevens	119
Jaarverslag		13	7	Vaststelling Jaarstukken 2022	120
2	Programma-overstijgende thema's en opgaven	14	8	Controleverklaring accountant	122
3	Programmaverantwoordingen	17	9	Bijlagen	133
3.1	Programma Waterveiligheid	17	9.1	Investeringen	134
3.2	Programma Voldoende en Schoon Water	21	9.2	Overzicht begrotingswijzigingen 2022	152
3.3	Programma Waterketen	25	9.3	WSHD in kengetallen	152
3.4	Programma Wegen	29	9.4	Lijst van begrippen en afkortingen	153
3.5	Bestuur en Organisatie	33			
3.6	Algemene dekkingsmiddelen	38			
4	Paragrafen	39			
4.1	Ontwikkelingen sinds vorig begrotingsjaar	39			
4.2	Incidentele baten en lasten	40			
4.3	Reserves en voorzieningen	44			
4.4	Waterschapsbelastingen	44			
4.5	Weerstandsvormogen	49			
4.6	Houdbare overheidsfinanciën	58			
4.7	Financiering	58			
4.8	Verbonden partijen	62			
4.9	Bedrijfsvoering	75			
4.10	EMU-saldo	78			
4.11	Rechtmatigheid	80			
4.12	Wet Open Overheid	83			
Jaarrekening		84			
5	Balans	85			
5.1	Balans	85			
5.2	Toelichting op de balans	91			

1. Inleiding en samenvatting Jaarstukken 2022

1.1 Inleiding

Hierbij bieden wij u de Jaarstukken 2022 aan van waterschap Hollandse Delta. Met de jaarstukken legt het college van dijkgraaf en heemraden (D&H) verantwoording af aan de Verenigde Vergadering (VV) over de prestaties, activiteiten en werken van het afgelopen jaar met daaraan gekoppeld de verantwoording van de lasten en baten, alsmede de financiële positie van het waterschap. De jaarstukken zijn opgebouwd conform de verslaggevingsregels voor de waterschappen. De hoofdlijnen van deze voorschriften zijn vastgelegd in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en gedetailleerd uitgewerkt in de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (RBVW).

In de laatste VV van de bestuursperiode 2019-2022 (15 februari 2023) is de rapportage Waterwerken 2022 behandeld. In de rapportage Waterwerken 2022 is gerapporteerd over de voortgang op het behalen van de doelstellingen uit de belangrijkste beleidsplannen: het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en het Wegenbeheerprogramma 2022-2027. Waterwerken geeft daarbij antwoord op de vraag *'liggen we op koers om de doelen uit onze beleidsplannen te halen?'* De inspanningen en activiteiten om deze doelstellingen te behalen worden jaarlijks in de Programmabegroting opgenomen. De Jaarstukken geven antwoord op de vraag *'hebben we afgelopen jaar gedaan wat we in de begroting afgesproken hebben?'*

De Jaarstukken rapporteren dus over het resultaat van het afgelopen begrotingsjaar, Waterwerken over de voortgang op de (lange termijn) doelstellingen. Daarbij is Nederland in 2022 geconfronteerd met sterke inflatie, mede door de oorlog in Oekraïne. Behalve prijsstijgingen is er ook sprake geweest van een langere levertijden, schaarste van grondstoffen en krapte op de arbeidsmarkt. Voorgenoemde factoren hebben ook het waterschap geraakt, waardoor activiteiten niet volledig volgens planning uitgevoerd konden worden. In hoofdstuk 3 van dit jaarverslag is per programma toegelicht wanneer dit van toepassing is.

1.2 Samenvatting inhoudelijk resultaat

Om ons water- en wegenbeheer toekomstbestendig te maken hebben we in het Water- en Wegenbeheerprogramma op vier thema's ambities en doelstellingen geformuleerd:

- We beperken onze impact op milieu en klimaat.
- We verbeteren de klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van ons gebied.
- We 'vergroenen' en versterken de biodiversiteit.
- We gaan anders om met hemelwater.

Voor elk van deze thema's zijn in de begroting activiteiten opgenomen. Hoewel de uitdagingen voor de toekomst groot zijn kunnen we in deze jaarstukken concluderen dat het gelukt is om op elk van deze thema's de voortgang te boeken die we in de begroting voorgenomen hadden. Voor de vijf beschreven programma's in de begroting kunnen we ten aanzien van de inhoudelijke realisatie de volgende hoofdlijnen schetsen:

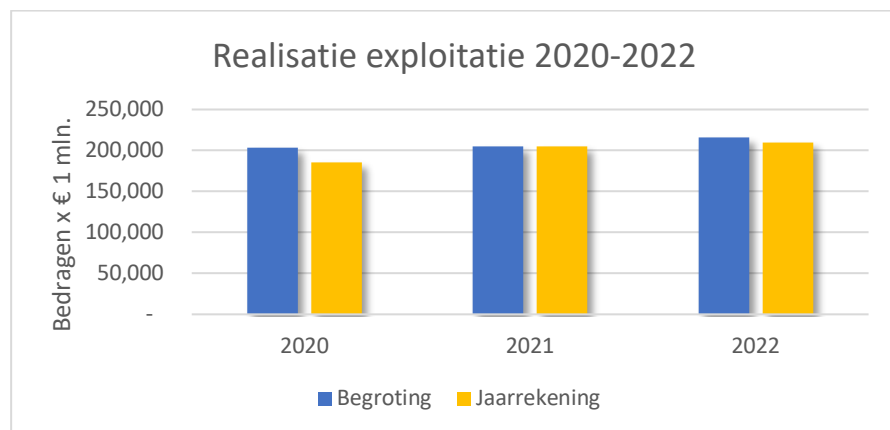
- *Waterveiligheid*
We hebben de eerste toetsronde van de primaire waterkeringen afgerond en hebben een goed beeld gekregen van de staat van onze primaire waterkeringen. Verder is het project herstel duindynamiek Springertduinen uitgevoerd, waarmee een eerste invulling is gegeven aan een belangrijk doel uit het waterbeheerprogramma.

- *Voldoende en schoon water*
In 2022 hebben we in het kader van de speerpunten voor waterkwaliteit het vis- en vismigratiebeleid vastgesteld, een aantal KRW-maatregelen afgerond en het project ‘aanleg wasplaatsen voor de veldspuit’ gestart. Daarnaast hebben we een vervolg gegeven aan het opstellen van de watergebiedsplannen en zijn in het kader van de (stedelijke) wateropgave een aantal samenwerkingsovereenkomsten met gemeenten afgesloten voor de realisatie van waterberging. De ontwikkeling van het Beslissings Ondersteunend Systeem (NBWS-BOS) is van start gegaan en vanuit het project Optimalisatie Brielse Meer is als voorloper hierop het BOS-Bernisse-Brielse Meer opgeleverd en in gebruik genomen.
- *Waterketen*
We hebben in 2022 een aantal belangrijke bestuurlijke besluiten genomen, zoals de slibstrategie, de voorkeursvarianten van ALM Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet, de pre-projectfase Sluisjesdijk en de vervanging van de technische automatisering. Deze besluiten geven richting voor de komende jaren in de Waterketen.
- *Wegen*
We hebben in 2022 diverse inventarisaties en onderzoeken gestart (en deels ook afgerond). Deze studies geven een actueel beeld van de landbouw- en fietsroutes, de configuratie, het soort en de conditie van assets en stellen het waterschap in staat effectief analyses uit te voeren en beheerplannen vorm te geven. Deze activiteiten lopen de komende jaren door. Het groot onderhoud is voornamelijk in regio west uitgevoerd. Verder is een evaluatie van de onderhoudsstrategie uitgevoerd en hebben we in samenwerking met derden projecten gerealiseerd.
- *Bestuur en Organisatie*
In 2022 hebben we de verkiezingen van maart 2023 voorbereid. Daarnaast is veel aandacht besteed aan de versterking van de externe samenwerking met onze (gebieds-) partners. Zo is in de tweede helft van 2022 gestart met het onderzoeken van mogelijkheden voor optimalisatie van het meldingenproces en mogelijkheden voor structureel klantonderzoek en analyses.

1.3 Financiële analyse op hoofdlijnen

1.3.1 Exploitatie

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	22,159	21,930	19,813	19,661	-0,152	V
Voldoende en Schoon Water	48,794	55,330	54,335	54,445	0,110	N
Waterketen	71,352	80,564	77,726	74,583	-3,143	V
Wegen	10,872	12,871	12,270	11,516	-0,754	V
Bestuur en Organisatie	23,589	18,731	22,482	17,341	-5,141	V
Dekkingsmiddelen	-178,306	-174,269	-176,515	-177,144	-0,628	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-1,540	15,156	10,111	0,403	-9,708	V
Toevoeging aan reserves	8,088	0,275	0,673	0,673	-	
Onttrekking aan reserves	-13,351	-15,431	-17,388	-17,919	-0,531	V
Saldo van baten en lasten na bestemming	-6,803	-	-6,604	-16,843	-10,239	V

Boekjaar (uitgaven, bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Jaarrekening	Realisatiegraad
2020	203,684	185,075	91%
2021	204,755	205,267	100%
2022	216,242	209,979	97%

Toelichting:

Het resultaat over 2022 is € 16,8 miljoen voordelig. Hiervan was € 6,6 miljoen voordelig reeds voorzien en verwerkt via tussentijdse begrotingswijzigingen/ bestuursrapportage. Het resultaat ten opzichte van de bestuursrapportage bestaat voornamelijk uit de volgende onderdelen:

- Een voordelig saldo van € 0,2 miljoen vanuit het programma Waterveiligheid als gevolg van lagere kosten op gesubsidieerde HWBP-projecten (ook lagere baten) en lagere kosten van onderhoud, muskusrattenbestrijding en calamiteitszorg.
- Het programma Voldoende en Schoon Water heeft een nadelig saldo van € 0,1 miljoen vanwege enerzijds hogere lasten (€ 0,3 miljoen) voor baggeren, onderhoud kunstwerken en monitoring en anderzijds hogere ontvangen baten (€ 0,2 miljoen).
- Een voordeel van € 3,1 miljoen vanuit het programma Waterketen. Dit wordt veroorzaakt door lagere onderhouds- en proceskosten (€ 2,9 miljoen) en hogere bijdragen vanuit het Rijk en gemeenten (€ 0,2 miljoen).
- Een voordeel van € 0,8 miljoen voor het programma Wegen, onderdeel bereikbaarheid, door lagere kosten van afvoer van maaisel (€ 0,2 miljoen) en lagere onderhoudskosten (€ 0,6 miljoen).
- Voor Bestuur en Organisatie is het voordeel € 5,1 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere kosten op het onderdeel bedrijfsvoering (€ 3,1 miljoen) en hogere opbrengsten uit grondverkoop en oude tractoren (€ 0,8 miljoen). Daarnaast is sprake van een vrijval van een deel van de pensioenvoorziening, en sprake van diverse overige kleine baten.
- Een voordelig saldo van € 0,6 miljoen op Algemene Dekkingsmiddelen als gevolg van hogere (belasting)inkomsten van € 0,3 miljoen. Daarnaast is geen aanspraak gedaan op de post onvoorzien. (€ 0,3 miljoen voordeel).
- De hogere onttrekking van € 0,5 miljoen betreft de reserve baggeren en hangt samen met de hogere lasten voor baggeren.

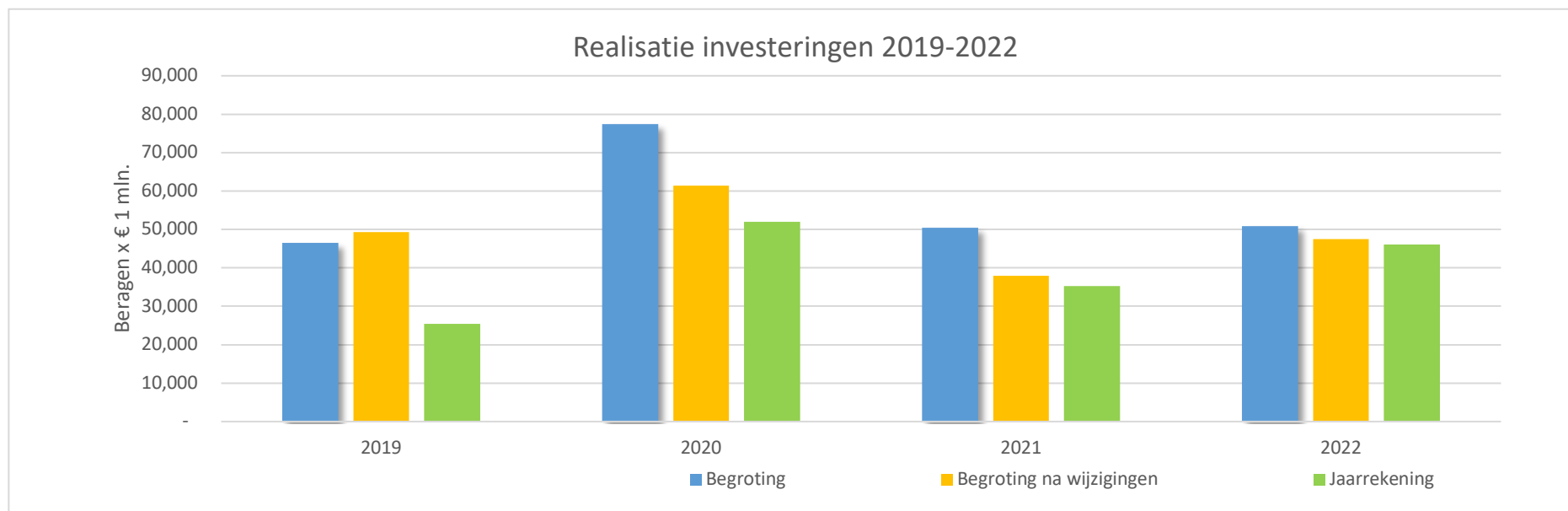
In 2022 was in de budgetten rekening gehouden met het uitvoeren van een aantal activiteiten. Door verschillende redenen is het niet gelukt de uitvoering van deze activiteiten af te ronden in 2022. In 2023 is voor deze activiteiten echter geen budget opgenomen in de begroting. Om de uitvoering van deze activiteiten in 2023 mogelijk te maken wordt de VV verzocht in te stemmen met het meenemen van € 0,3 miljoen naar 2023 vanuit het positief resultaat over 2022 (budgetoverheveling).

Tabel belastingopbrengsten

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Watersysteemheffing	86,208	80,207	81,707	81,514	-0,192	N
Wegenheffing	12,026	13,442	13,892	13,836	-0,056	N
Zuiveringsheffing	82,812	84,664	84,564	85,013	0,448	V
Verontreinigingsheffing	0,319	0,272	0,281	0,256	-0,025	N
Netto-belastingopbrengst	181,365	178,585	180,444	180,620	0,175	V
Inzet tariefsegalisatiereserve	-5,163	-10,188	-10,188	-10,188		

1.3.2 Investerings

Onderstaand overzicht bevat het totaal aan gerealiseerde uitgaven in 2022 vanuit de investeringen per programma. In dit overzicht zijn eveneens de geraamde bruto uitgaven conform de primitieve begroting 2022 en de bijgestelde ramingen opgenomen. In onderstaande tabel is te zien dat de totale realisatiegraad ten opzichte van de bijgestelde bruto investeringen 97% bedraagt. De totale realisatiegraad ten opzichte van de primitieve begroting bedraagt 91%.

Boekjaar (bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatie-graad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatie-graad t.o.v. begroting na wijzigingen
2019	46,457	49,333	25,450	55%	52%
2020	77,393	61,353	51,932	67%	85%
2021	50,477	37,905	35,251	70%	93%
2022	50,847	47,508	46,133	91%	97%

1.4 Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag, de jaarrekening en de overige gegevens. Het besluit tot vaststelling door de VV en de controleverklaring van de accountant maken onderdeel uit van de “Overige gegevens”.

De opzet van de jaarstukken is conform het Waterschapsbesluit waarbij gebruik gemaakt wordt van een programmaplan met de volgende programma’s:

- Programma 1: Waterveiligheid
- Programma 2: Voldoende en Schoon Water
- Programma 3: Waterketen
- Programma 4: Wegen
- Programma 5: Bestuur en Organisatie

Het programmaplan wordt afgesloten met het overzicht Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

In hoofdstuk 2 worden de programma-overstijgende thema’s en opgaven toegelicht. De toelichtingen ten aanzien van de doelstellingen en de financiën van de speerpunten voor de programma’s Waterveiligheid, Voldoende en Schoon Water, Waterketen, Wegen en de doelstellingen voor Bestuur en Organisatie volgen in hoofdstuk 3.

In hoofdstuk 4 zijn de verplichte paragrafen opgenomen zoals waterschapsbelasting, toelichting op de reserves en voorzieningen en het weerstandsvermogen.

De hoofdstukken 5 en 6 bevatten de toelichting op de jaarrekening.

In het onderdeel Overige gegevens is het besluit tot vaststelling van de Jaarstukken 2022 door de VV opgenomen. Hierin stelt de VV het jaarverslag 2022, de jaarrekening, het te bestemmen resultaat over 2022 en de resultaatbestemming vast.

Een ander onderdeel van de Overige gegevens vormt de controleverklaring van de onafhankelijke accountant. In de verklaring geeft de accountant zijn oordeel over het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties. Van het jaarverslag stelt de accountant vast dat het verenigbaar is met de jaarrekening. Het jaarverslag wordt dus niet inhoudelijk gecontroleerd.

Bedragen worden steeds afgerond op miljoen euro’s. In teksten is de presentatie met 1 decimaal, in financiële tabellen is de presentatie nauwkeuriger met 3 decimalen. De Jaarstukken 2022 worden afgesloten met een aantal bijlagen zoals de investeringsprojecten, WSHD in kengetallen en een lijst van afkortingen.

Jaarverslag

2 Programma-overstijgende thema's en opgaven

In het Water- en Wegenbeheerprogramma is opgenomen dat we in vier thema's werken aan het toekomstbestendig maken van ons waterbeheer en daarmee ons woon-, werk- en leefgebied:

- We beperken onze impact op milieu en klimaat.
- We verbeteren de klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van ons gebied.
- We 'vergroenen' en versterken de biodiversiteit.
- We gaan anders om met hemelwater.

In de Programmabegroting zijn de activiteiten opgenomen om hieraan invulling te geven. De bereikte resultaten op elk van deze thema's zijn hieronder weergegeven.

We beperken onze impact op milieu en klimaat

Via het WBP 2022 – 2027 en de uitvoering van het programma WSHDuurzaam wordt invulling gegeven aan deze opgave. In 2022 zijn de volgende resultaten geboekt:

- De Agenda Duurzaam WSHD is vastgesteld: we streven ernaar om in 2035 klimaatneutraal te zijn.
- Onze duurzame doelen hebben we uitgewerkt in de handreiking Duurzaam Werken. Deze sluit aan bij de agenda Duurzaam WSHD en schetst concrete handelingsperspectieven om verduurzamingsmaatregelen toe te passen in de dagelijkse werkzaamheden en projecten.
- De aanpak Duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW) hebben we geïmplementeerd in onze werkprocessen. Het algemene Ambitieweb uit de landelijke aanpak hebben we uitgewerkt in een specifiek op maat gemaakt WSHD-Duurzaamheidsweb. Op basis hiervan hebben we voor iedere kerntaak en de groenbeheertaak een Duurzaamheidsweb op tactisch niveau gemaakt. De Duurzaamheidswebben geven richting en faciliteren de gesprekken over kansrijke duurzaamheidsmaatregelen in projecten en reguliere werkzaamheden.
- In het kader van de ROKITA samenwerking zijn er biodiversiteitsprofielen ontwikkeld met een bijbehorende kanskaart. Deze kunnen worden gebruikt om biodiversiteitsdoelstellingen te integreren in nieuwe projecten.
- We hebben ervaring opgedaan met circulair ontwerpen, circulair beheer en onderhoud en circulair uitvragen en inkopen. Hierbij trokken we samen op met de Unie van Waterschappen, advies- en ingenieursbureaus, aannemers en nieuwe samenwerkingspartners zoals BlueCity in Rotterdam.
- Tot slot hebben we voorbereidingen getroffen voor certificering op trede 3 van de CO₂ Prestatieladder.

Al deze initiatieven passen in de professionaliseringsslag die we maken in het kader van Duurzaam Opdrachtgeverschap. We zien dat onze inspanningen vruchten beginnen af te werpen: WSHD is dit jaar twintig plaatsen gestegen op de ranglijst van duurzaamste publieke aanbesteders en staat daardoor op nummer 20 van de top 25.

We verbeteren de klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van ons gebied

De uitvoering van het programma Ruimtelijke Adaptatie ligt op koers. We hebben onder andere de volgende resultaten geboekt:

- De uitvoeringstrategieën van de BAR-gemeenten en Drechtsteden zijn in 2022 gereed. Wij hebben met alle gemeenten afspraken gemaakt hoe we de regio ruimtelijk adaptief willen maken richting 2050.
- Het identificeren van meekoppelkansen is een continu proces. In 2022 hebben we samen met diverse regio's aanvragen ingediend bij het Rijk om in aanmerking te komen voor impuls geld. Ons waterschap heeft hiermee samen met de regio Hoeksche Waard ruim € 0,95 miljoen en (naar verwachting) samen met Voorne-Putten ongeveer € 1,0 miljoen euro gehonoreerd gekregen.

- De stimuleringsregeling van klimaatadaptieve maatregelen is in april 2022 van kracht geworden voor particulieren en rechtspersonen. In totaal hebben ongeveer 400 particulieren en 14 rechtspersonen subsidie ontvangen voor watervriendelijke initiatieven als bijvoorbeeld aanleg van een sedumdak, verwijderen van tegels uit de tuin of de aanschaf van regentonnen, groene schoolpleinen en groene adaptatiemaatregelen bij een VVE.
- De interne stresstest (nu de Klimaatatlas WSHD) is in december 2022 afgerond.
- Samen met Rijk en Provincie is een start gemaakt met het opzetten van een Netwerkaanpak Ruimtelijke Adaptatie.

Waterbazen

Met de landelijke campagne 'Wat een Waterbaas!' geven de waterschappen tips en info aan om waterbewust te leven. Afgelopen jaar was het 3^e en laatste jaar dat de campagne liep. Verdeeld over 2 periodes in het jaar (voorjaar en najaar) hebben we ons gericht op het vergroten van het waterbewustzijn van de inwoners uit ons gebied, het geven van voorbeeldprojecten door burgers en organisaties op het gebied van goed omgaan met water en het vergroten van de zichtbaarheid van WSHD.

Klimaatadaptatie is meer dan het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Een groot deel van de traditionele kerntaken van ons waterschap bestaat uit het beperken van de negatieve effecten van het (veranderende) klimaat. Diverse speerpunten uit het Waterbeheerprogramma dragen in positieve zin bij aan klimaatadaptatie:

- We 'vergroenen' en versterken de biodiversiteit.
- We gaan anders om met hemelwater.
- We houden de waterkeringen op orde.
- We versterken de natuurlijke duinaangroei.
- We vergroten de veiligheid van het gebied achter de dijken en duinen.
- We maken het watersysteem klaar voor het klimaat van 2050.
- We vergroten de grip op het watersysteem om invulling te geven aan het zoetwatervraagstuk en de functies toekomstbestendig te faciliteren.

In de betreffende paragrafen uit dit Jaarverslag is beschreven welke resultaten op deze speerpunten zijn geboekt.

We 'vergroenen' en versterken de biodiversiteit

De vergroening van onze waterschapstaken ligt grotendeels op koers. In 2022 is een tactisch beleidskader voor bomen, bosplantsoenen, houtwallen en hagen opgesteld en voorgelegd aan relevante stakeholders, zoals gemeenten, natuur- en agrarische organisaties. Diverse organisaties hebben gereageerd en het beleidskader is hierop aangepast.

Tevens is gestart met het opstellen van een boombeheerplan. Een belangrijk uitgangspunt is de herplantplicht die we onszelf hebben opgelegd. Als uitwerking daarvan is in het seizoen 2021/2022 een inhaalslag van de herplantopgaven vanaf 2018 uitgevoerd. In totaal zijn 1232 bomen aangeplant en 800 struiken aangeplant.

In het najaar van 2022 zijn we tevens gestart met het opstellen van een tactisch beleidskader voor grassen/maaibeheer. Dit moet uitmonden in een nieuw Meerjarenonderhoudsplan Maaien dat in 2023 voorgelegd wordt aan relevante stakeholders.

Wat betreft de duurzame verwerking van groenafval zijn we aangesloten bij diverse initiatieven op landelijk en provinciaal niveau waaronder het project biofertilizers Zuid-Holland. Daarnaast hebben we in onze recente aanbestedingen van de waterbergingen en maaibestekken maatregelen opgenomen om reststromen zo duurzaam mogelijk te verwerken.

Een monitoringsplan voor dijken en wegbermen is opgesteld, waarin is vastgelegd dat de vegetatie op verschillende locaties regelmatig wordt onderzocht voor de eerste maaibeurt, die half juni plaatsvindt. De eerste monitoring is gepland in het voorjaar 2023.

In het Groenbeleidsplan 'Buitengewoon groen' is aangegeven dat we samen met gemeenten landschapsplannen op gaan stellen. In 2022 hebben we kaders daarvoor opgesteld: wat is een landschapsplan, welke onderwerpen bevat het, hoe ziet het planproces eruit en hoe is de participatie geregeld? Tegelijkertijd zijn er oriënterende gesprekken gevoerd met diverse gemeenten. In dezelfde periode heeft de Provincie het planproces voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied opgestart. Dit proces heeft grote overlap met de landschapsplannen. Samen met Provincie en gemeenten wordt nu bekeken hoe we deze 2 plantrajecten kunnen samenvoegen.

We gaan anders om met hemelwater

Begin 2022 is het plan van aanpak vastgesteld om invulling te geven aan de speerpunten uit het Waterbeheerprogramma:

- Herijken beleidsregels ten aanzien van compensatie van verhard oppervlak in lijn met het hemelwaterbeleid.
- In ruimtelijke ordeningsprocessen vroegtijdig aan tafel om via deze processen de sponswerking van de bodem in het gebied van WSHD te vergroten aan de hand van op te stellen leidende principes en kaders.
- Kennis van het systeem versterken om zo de planontwikkeling in gebieden te ondersteunen om de sponswerking in het gebied van WSHD te vergroten.

In 2022 is gestart met de herijking van de beleidsregels ten aanzien van compensatie van verhard oppervlak. Deze regels worden in lijn gebracht met het hemelwaterbeleid uit het Waterbeheerprogramma.

3 Programmaverantwoordingen

3.1 Programma Waterveiligheid

Het programma Waterveiligheid is erop gericht ons beheersgebied te beschermen tegen overstromingen. De bescherming bestaat naast preventieve maatregelen ook uit maatregelen die de gevolgen van een eventuele overstroming zo veel als mogelijk beperken.

In de programmabegroting 2022 zijn de volgende speerpunten benoemd voor het programma Waterveiligheid:

- Het op orde houden van de waterkeringen.
- Het versterken van de natuurlijke duinaangroei.
- Het vergroten van de biodiversiteit.
- Het vergroten van de veiligheid van het gebied achter de dijken en duinen.
- Het vergroten van het meervoudig gebruik van de waterkeringen.
- Het verminderen van de CO₂-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterkeringen.
- Het vergroten van de innovativiteit.

We houden de waterkeringen op orde

Dit speerpunt is onze wettelijke taak en staat daarom bovenaan. Deze uitdaging is groot en het blijft nodig om de gehele planperiode hard te werken om aan deze taak te voldoen. We doen dit door het waarborgen van de veiligheid van de waterkeringen en het verbeteren van de inrichting en uitvoering van de zorgplicht voor de waterkeringen.

In 2022 is de 1^e beoordelingsronde Primaire waterkeringen afgerond. Daarmee hebben we onze bijdrage geleverd aan het vormen van het landelijk veiligheidsbeeld van de waterkeringen. De landelijke resultaten worden in 2023 gepubliceerd. Voor de regionale keringen is de toetsing nog in uitvoering. Deze zal volgens afspraak in 2024 afgerond worden.

Het versterkingsproject Zettingsvloeiing Verlengde 3e Toetsronde (ZV3T) is overgegaan naar de realisatiefase, maar dit project ondervindt hinder als gevolg van de uitspraak over de bouwvrijstelling stikstof. Momenteel wordt bezien hoe dit project verder kan worden uitgevoerd. De versterking van het Normtraject 20-3 Geervliet-Hekelingen zit in de verkenningsfase. Nieuw zijn de activiteiten voor het recent afgekeurde Normtraject 17-3 Oostmolendijk en Normtraject 20-2 Brielse Maasdijk. Voor Normtraject 17-3 is de ingangstoets afgerond en is het traject inmiddels door het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) in het programma opgenomen. Op verzoek van het HWBP is in 2022 nog een nadere veiligheidsanalyse uitgevoerd om de scope van de versterkingsopgave scherper te maken. Deze kosten vallen onder de subsidieregeling van het HWBP. Ook voor Normtraject 20-2 wordt momenteel in samenwerking met het HWBP een ingangstoets uitgevoerd. De in 2022 benodigde capaciteit en het budget voor deze twee trajecten waren bij het opstellen van de begroting 2022 niet voorzien, maar zijn opgevangen binnen de begroting.

Het project Versterking van de regionale waterkeringen is grotendeels uitgevoerd. In 2021 bleek uit nader onderzoek dat de locatie Dirksland alsnog voldeed aan de eisen van waterveiligheid. De locatie Puttershoek is in 2022 geheel versterkt. Gepland was om ook de Keen bij Strijen in 2022 geheel versterkt te hebben. Doordat onderzoek naar een duurzaam veilige versterking meer tijd vergde dan verwacht, kan dit project pas in 2023 worden afgerond. Provincie Zuid-Holland is hiermee akkoord.

Ten behoeve van verbetering van de calamiteitenbestrijding, is het calamiteitenbestrijdingsplan Waterveiligheid herzien. Het nieuwe plan is door zijn opzet eenvoudiger in gebruik en is gebaseerd op de actuele risico's binnen de waterveiligheid. Het plan wordt ambtelijk jaarlijks geactualiseerd. Verder is in 2022 samen met Hoogheemraadschap Delfland, Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard en Rijkswaterstaat een peer-review gehouden over de inzet van noodvoorraden bij calamiteiten en de samenwerking daarover met medeoverheden.

Voor de herziening van de legger waterkeringen is een pilot uitgevoerd om zo beter de benodigde middelen en doorlooptijd te kunnen inschatten. Dit is een vrij forse opgave en zal daarom nog doorlopen in de komende jaren. De inrichting van het gegevensbeheer van de waterkeringen, dat als basis dient voor informatie gestuurde besluitvorming, is grotendeels binnen het programma overstijgende project Statistische Asset Informatie opgenomen.

We versterken de natuurlijke duin aangroei

Het project Herdynamiseren Springertduinen is succesvol uitgevoerd. Daarmee is een belangrijke stap gezet naar de realisatie van dit speerpunt uit het WBP. De komende jaren zal de ontwikkeling gemonitord worden om te kijken of het duin ter plekke ook daadwerkelijk aangroeit.

We vergroten de biodiversiteit op de dijken en in de duinen

Neveneffect van het herdynamiseren van de Springertduinen is dat door de toename van grijs duin ook de biodiversiteit toe zal nemen. Daarnaast voeren we op de grasbekledingen die we zelf in onderhoud hebben vanaf 2021 al een proef uit met het gefaseerd maaien van waterkeringen waarmee de biodiversiteit verder wordt gestimuleerd. Deze proef kent ook een monitoringsprogramma.

We vergroten de veiligheid van het gebied achter de dijken en duinen

In 2022 is er een aanpassing gedaan op een bijlage van het Convenant Klimaatadaptief bouwen, het Programma van Eisen. Voor het beperken van de gevolgen van een overstroming zijn nadere normen bepaald. Deze worden meegenomen als uitgangspunt bij nieuwbouwplannen. Het calamiteitenbestrijdingsplan Waterveiligheid is in 2022 herzien. Op basis van dit plan zijn ook de oefeningen van de calamiteitenbestrijdingsorganisatie in het stormseizoen 2022-2023 opgezet.

We vergroten het meervoudig gebruik van de waterkeringen

Bij dit speerpunt zijn we voornamelijk afhankelijk van initiatieven die derden ontwikkelen. De waterveiligheid mag hierbij nooit ter discussie staan. Ook dit jaar zijn er al de nodige vergunningen verstrekt. Of het tot daadwerkelijk meervoudig gebruik komt, is van meer factoren van invloed. Zo is dit jaar de bouw van het nieuwe Feyenoord Stadion, dat deels op de primaire waterkering zou komen te liggen, uitgesteld.

Om te komen tot een voorkeursalternatief voor het dijkersterkingsproject Normtraject 20-3 Geervliet-Heenvliet, is een zogeheten afweegkader opgesteld waarin de ruimtelijke kwaliteit één van de aspecten is dat meegenomen wordt. Hiermee wordt de basis gelegd voor een goede landschappelijke inpassing.

We verminderen de CO₂-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterkeringen

Bij dit speerpunt volgen we de landelijke ontwikkelingen op dit gebied. Voorkomen van werkzaamheden, door nieuwe kennis op te doen of gebruik te maken van de natuur zoals bij Springertduinen, levert de grootste besparing op. Het gaat hier echter om het verminderen van de uitstoot van nog te realiseren werkzaamheden.

In 2022 is een duurzaamheidsweb voor Waterveiligheid opgesteld. Het duurzaamheidsweb helpt met het concretiseren en prioriteren en bij het maken van keuzes.

In 2022 zijn de voorwaarden voor onderhoudscontracten opgesteld. Zo eist het waterschap van de aannemer dat deze de sturing op CO₂-uitstootreductie aantoonbaar in diens organisatie heeft verankerd en toepast. Verder moet de aannemer een plan van aanpak leveren dat bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelstellingen van het waterschap. Met de aanbesteding van de raamovereenkomst onderhoud waterkeringen dat in 2022 is voorbereid en in 2023 tot een nieuw contract leidt, wordt een sprong voorwaarts gemaakt in het verminderen van de CO₂-uitstoot.

We vergroten de innovativiteit

Het vergroten van innovativiteit is via assetmanagement geborgd in de permanente zoektocht naar de balans tussen risico's, prestaties en kosten. Het project Springertduinen, waarbij we de kracht van de natuur gebruiken om de waterveiligheid te verbeteren, is een goed voorbeeld. Ook de Pipingproef Hedwigepolder leidt tot nieuwe inzichten, waardoor er naar verwachting minder waterkeringen versterkt moeten worden. Dit levert voor heel Nederland een aanzienlijke besparing op.

Voor de versterking van de boezemkering langs De Keen in Strijen is een plan opgesteld om met het aanbrengen van een glasvezelkabel de kering te monitoren. Hierdoor is er minder fysieke ruimte nodig voor de versterking.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	01.10 Preventie (1e laag)	25,007	22,701	24,073	23,908	-0,165	V
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	0,967	1,036	1,011	0,964	-0,047	V
Totaal Lasten		25,973	23,737	25,084	24,872	-0,212	V
Baten	01.10 Preventie (1e laag)	-3,814	-1,738	-5,203	-5,142	0,061	N
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)		-0,069	-0,069	-0,069	-	
Totaal Baten		-3,814	-1,806	-5,272	-5,211	0,061	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming		22,159	21,930	19,813	19,661	-0,152	V
Toevoeging aan reserves		1,357	0,225	0,225	0,225	-	
Onttrekking aan reserves		-2,971	-1,986	-1,713	-1,713	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming		20,545	20,170	18,325	18,173	-0,152	V

Tabel: Resultaat exploitatie Waterveiligheid

Binnen het programma Waterveiligheid is het saldo van lasten en baten voor bestemming licht positief met een voordeel van afgerond € 0,2 miljoen. Dit is opgebouwd uit afwijkingen op zowel lasten als baten.

De afwijking aan de lastenkant wordt veroorzaakt door:

- Op de voor 90% door het HWBP gesubsidieerde activiteiten is het voordeel € 0,1 miljoen door minder uitgaven.
- De lasten voor onderhoud aan waterkeringen, inclusief muskusrattenbestrijding, en opleidingen voor calamiteitenbestrijding zijn lager uitgevallen en leiden tot een voordeel van € 0,1 miljoen.

De afwijking op de baten heeft twee oorzaken:

- Lagere subsidiebaten uit het HWBP, minder uitgaven betekent ook minder baten.

- Minder opbrengsten uit de verkoop van gronden.

Investeringsuitgaven

<i>(Bedragen x € 1 mln.)</i>	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatiegraad t.o.v. begroting na wijzigingen
Waterveiligheid	3,692	4,526	3,699	100%	82%

In de 2de Begrotingswijziging 2022 is het budget voor het project Dijkversterking Hoeksche Waard Zuid, fase II met € 1,2 miljoen opgehoogd om uitvoering te kunnen geven aan de uitspraak in de gerechtelijke procedure; WSHD was in het gelijkgesteld maar diende wel de ingehouden betalingen inclusief rente te voldoen. Hierbij was een deel (€ 300.000) in fase I van het project gesubsidieerd. Daarmee bleef voor fase II een betaling over van € 900.000. De financiële gevolgen voor het waterschap zijn uiteindelijk nihil omdat het project 100% gesubsidieerd wordt door het HWBP. Verder is het niet gelukt de grondverwerving voor dit project in 2022 af te ronden.

3.2 Programma Voldoende en Schoon Water

Het programma Voldoende en Schoon Water richt zich op de zorg voor een goed functionerend watersysteem. Een watersysteem waarmee we in droge periodes voldoende water aanvoeren en in natte omstandigheden water tijdelijk opslaan en op het juiste moment afvoeren. We spannen ons in om de waterkwaliteit op orde te houden en waar mogelijk te verbeteren.

Het watersysteem is onderhevig aan allerlei ontwikkelingen in maatschappij en omgeving, zoals extremer weer door klimaatverandering en meer druk op de ruimte. Als waterbeheerder zijn we continu bezig om ervoor te zorgen dat het watersysteem ook in deze veranderende omstandigheden aan de wensen en eisen blijft voldoen. Dit doen we met activiteiten rond beheer, onderhoud en inrichting, maar ook door monitoring, advisering, beleidsvorming, handhaving en vergunningverlening.

In de programmabegroting 2022 zijn de volgende speerpunten benoemd voor het programma Voldoende en Schoon Water:

- We geven een impuls aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur.
- We verminderen de watervervuiling.
- We maken het watersysteem klaar voor het klimaat van 2050.
- We vergroten de grip op het watersysteem om invulling te geven aan het zoetwatervraagstuk en de functies toekomstbestendig te faciliteren.
- We vergroten de meerwaarde van water, de zichtbaarheid van goed water en het waterplezier.
- We verminderen de uitstoot van broeikasgassen bij de uitvoering van het waterbeheer.

We geven een impuls aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur

In 2022 is een vervolg gegeven aan de visie op waterkwaliteit en de daaruit volgende lange-termijndoelen voor regulier water. Deze visie op waterkwaliteit wordt in 2023 afgerond waarna de doelen voor regulier water verder uitgewerkt kunnen worden. Het beleid voor vis en vismigratie is dit jaar opgesteld en vastgesteld door de VV waarin de vijf belangrijkste vismigratieroutes zijn bepaald die in de periode tot 2027 vismigreerbaar worden gemaakt. Het onderzoek naar de waterplanten in KRW-waterlichamen op Goeree-Overflakkee is afgerond en het opstellen van een visie voor het Zuiderdiep is opgestart. Van de geplande KRW-maatregelen in de periode tot 2027 is 75% gestart en zijn vier maatregelen afgerond, waaronder het op bepaalde locaties aanleggen van natuurvriendelijke oevers en baggeren ten behoeve van de waterkwaliteit.

We verminderen de watervervuiling

In 2022 is een aantal projecten uitgevoerd als onderdeel van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Net als voorgaande jaren zijn meer dan 550 km aan akkerranden aangelegd verspreid over het beheersgebied. Tevens is het project 'Aanleg wasplaatsen voor de veldspuit' gestart, een project in samenwerking met LTO Noord. In het najaar is de eerste wasplaats voor de veldspuit feestelijk geopend, in totaal zijn zes wasplaatsen aangelegd. Verder is het project Bodem als Basis voortgezet en is het waterschap een traject gestart met LTO Noord om een gezamenlijke aanpak op te stellen om normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen.

In 2022 is verder gestart met het herzien van beleidsregels over compensatie bij toename van verhard oppervlak waardoor stedelijke emissies verminderd moeten worden. Ook heeft het waterschap bijgedragen aan de bronaanpak van medicijnresten om impact op het watersysteem te verminderen.

We maken het watersysteem klaar voor het klimaat van 2050

In 2022 zijn we verdergegaan met het opstellen van watergebiedsplannen, waar we in 2021 mee begonnen zijn. Met watergebiedsplannen krijgen we in beeld welke opgaven er in een gebied zijn en hoe we deze op kunnen lossen. We hebben nu zeven van de 25 watergebiedsplannen opgestart. Voor de invulling van de stedelijke

wateropgave zijn dit jaar samenwerkingsovereenkomsten opgesteld met gemeenten, waaronder voor de Zwijndrechtse Waard, Oud- en Nieuw Reyerwaard (Reyeroord) en Smeetsland Noord. De geactualiseerde Nota Peilbesluiten wordt begin 2023 aan het bestuur ter vaststelling voorgelegd.

Op het gebied van hemelwater zijn we in 2022 begonnen met het herzien van onze beleidsregels over compensatie bij toename van verhard oppervlak. Hiermee hebben we als doel om deze regels robuuster te maken voor de toekomst. Verder wordt ook onderzocht hoe bij het afkoppelen van bestaand verhard oppervlak gezorgd kan worden dat dit niet leidt tot problemen in het watersysteem.

We vergroten de grip op het watersysteem om invulling te geven aan het zoetwatervraagstuk en de functies toekomstbestendig te faciliteren

Deze zomer hebben we te maken gehad met een groot neerslagtekort en een rivierafvoer die lager was dan in de voorspellingen voor mogelijk gehouden werd. Dankzij goede samenwerkingen langs de principes van Slim Watermanagement met andere waterschappen en Rijkswaterstaat is het gelukt het hoofdwatersysteem bij de meeste inlaatpunten voldoende zoet te houden. Binnen het programma Nieuwe Besturing Watersysteem zijn we verdergegaan met de ontwikkeling van een beslissings-ondersteunend systeem (NBWS-BOS), waarmee de peilbeheerders beter ondersteund worden in het uitvoeren van hun taken. Het NBWS-BOS wordt in de loop van de komende jaren in gebruik genomen en zal continu worden doorontwikkeld. Het systeem dat i.s.m. Deltares is ontwikkeld voor het Bernisse Brielse Meer systeem is in gebruik genomen.

Op de Kop van Goeree, waar geen zoetwater ingelaten kan worden, zijn we begonnen met een project om te verkennen of en hoe we efficiënter met het beschikbare zoetwater om kunnen gaan. Hiernaast zijn we gestart met een project om een groot aantal belangrijke inlaten te automatiseren en te voorzien van chloridemeters. Dit om ten tijde van lage rivierafvoeren, zoals tijdens de droge zomer van afgelopen jaar, optimaal water te kunnen inlaten.

We vergroten de meerwaarde van water, de zichtbaarheid van goed water en het waterplezier

In 2022 hebben we gemaaid in de Binnenmaas ten behoeve van de recreatie, is hard gewerkt aan een goede waterkwaliteit ten behoeve van zwemwater en hebben we meegedaan met citizen science projecten zoals Watermonsters. Daarnaast werken we mee aan het bevorderen van tegelwippen waarbij het NK tegelwippen 2022. Dit is de succesvolste tot nu toe, mede door een vriendschappelijke strijd tussen de Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee. Uiteindelijk heeft Goeree-Overflakkee gewonnen.

We verminderen de uitstoot van broeikasgassen bij de uitvoering van het waterbeheer

In 2022 is het WSHD-Duurzaamheidsweb voor het watersysteem opgesteld. Het web helpt bij het inzichtelijk maken van de duurzaamheidsambities in het werkveld, door duurzaamheid integraal te bekijken. Ook is duurzaamheid in verschillende projecten duidelijk aan bod gekomen, zoals in het project 'Aanpassen waterhuishouding reservaat Oudeland van Strijen'. Naast waterkwaliteitsdoelstellingen draagt dit project bij aan vernatting van een veenweidegebied, en daarmee aan een vermindering van de CO₂-uitstoot door beperking van veenoxidatie. Ook bij 'gemaal Oudendoorn' is duurzaamheid een integraal onderdeel van de projectopgave. Er wordt in dit project zo veel mogelijk ingezet op hergebruik van componenten en grondstoffen (gebouw, leiding, in- en uitstroomvoorziening en dergelijke). In 2022 is de ontwerpfase hiervoor afgerond.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	32,210	37,468	36,559	37,247	0,688	N
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	13,104	16,832	16,398	16,362	-0,036	V
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	4,040	4,331	4,454	4,127	-0,327	V
Totaal Lasten		49,354	58,632	57,411	57,736	0,325	N
Baten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	-0,456	-1,516	-1,964	-1,958	0,007	N
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	-0,087	-1,633	-0,958	-1,184	-0,225	V
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,017	-0,153	-0,153	-0,149	0,004	N
Totaal Baten		-0,560	-3,302	-3,076	-3,291	-0,215	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		48,794	55,330	54,335	54,445	0,110	N
Toevoeging aan reserves		0,503	-	0,198	0,198	-	
Onttrekking aan reserves		-3,189	-9,135	-8,385	-8,916	-0,531	V
Saldo van baten en lasten na bestemming		46,108	46,194	46,148	45,727	-0,421	V

Tabel: Resultaat exploitatie Voldoende en Schoon Water

Binnen het programma Voldoende en Schoon Water is het resultaat voor bestemming € 0,1 miljoen nadelig.

De lasten laten een nadelig resultaat van € 0,3 miljoen zien. Op hoofdlijnen zijn dit de belangrijkste afwijkingen aan de lastenkant:

- De kosten van de reguliere baggerwerkzaamheden zijn € 0,4 miljoen hoger uitgevallen vanwege o.a. hogere realisatiegraad (= minder overloop naar Q1 2023), hogere kosten voor brandstof en afvoer en gewijzigde aanpak op twee deelprojecten t.o.v. bestekken. Conform beleid is de begrote dotatie aan de bestemmingsreserve Grote Wateren naar beneden bijgesteld. Dit resulteert per saldo (dotatie vanuit reguliere wateren, onttrekking t.b.v. Grote Wateren) in een hogere onttrekking uit de reserve.
- Het onderhoud aan watergangen en waterbergingen is niet volledig uitgevoerd vanwege o.a. benodigde doorlooptijd voor het opstellen van ecologische werkprotocollen. Het uitgevoerde werk is voordeliger uitgevallen dan begroot vanwege lagere kosten voor brandstofcompensatie en onvoorziene kosten. (€ 0,5 miljoen voordelig).
- Het onderhoud aan de kunstwerken is hoger uitgevallen vanwege een aantal grote storingen, o.a. op het CMK traject, de hogere prijzen vanwege inflatie en complexere uitvoering dan van tevoren ingeschat. (€ 0,4 miljoen nadelig).

De baten laten een voordelig resultaat van € 0,2 miljoen zien:

- Opbrengsten vanuit project Grond- en Watergebruik vallen hoger uit (voordeel € 0,1 miljoen).

- Bijdragen van derden aan onderhoud watergangen vallen hoger uit vanwege hogere afvoerkosten maaisel die conform overeenkomst doorbelast kunnen worden, ook is een bijdrage van de provincie ontvangen voor verwijderen drugsafval (voordeel € 0,1 miljoen).
- Van de gemeente Rotterdam is een correctie ontvangen m.b.t. te veel betaalde BTW op de projecten 'Persleiding Immanuelkantstraat' en 'Persleiding Kreekhuiserplein' (voordeel € 0,1 miljoen).
- De baggeropbrengsten hebben een nadeel van € 0,1 miljoen

Investeringsuitgaven

<i>(Bedragen x € 1 mln.)</i>	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatiegraad t.o.v. begroting na wijzigingen
Water	12,675	12,048	12,381	98%	103%

De werkzaamheden zijn grotendeels conform prognose uit de gewijzigde begroting uitgevoerd. Binnen de investeringen waren er enkele plussen en minnen wat heeft geresulteerd in de totale extra uitgave ten opzichte van tweede begrotingswijziging. Er zijn investeringen afgerond waarbij het gereserveerde risicobudget niet is ingezet, zoals 2 KRW maatregelen Hoeksche Waard (€ - 0,3 miljoen). Ook zijn er enkele werkzaamheden vertraagd door langere levertijden of vertragingen bij derden, zoals Optimalisatie Watervoorziening Brielse Meer (€ - 0,5 miljoen). Verder konden in 2022 binnen diverse investeringen meer werkzaamheden worden uitgevoerd dan werd voorzien, bijv. Gemaal Oudendoorn (€ + 0,3 miljoen) en zijn de effecten van de inflatie zichtbaar (€ + 0,8 miljoen).

3.3 Programma Waterketen

Met ons werk in de Waterketen beogen we primair de volksgezondheid te bevorderen en het milieu te beschermen. Dat doen we door de doelmatige en duurzame bouw en exploitatie van onze zuiveringstechnische werken, binnen alle wettelijke eisen en bepalingen. Binnen de Waterketen worden de volgende hoofdprocessen onderscheiden: het transport van afvalwater, het zuiveren van afvalwater en de slibverwerking. Bij de uitoefening van deze taken werken we effectief samen met onze ketenpartners zoals gemeenten, de drinkwaterbedrijven en HVC. Alle zuiveringsinstallaties (rwzi's) moeten voldoen aan de wettelijke eisen. Daarnaast heeft veiligheid een prominente plek binnen de Waterketen en streven we als waterschap naar stijging op de NEN-Veiligheidsladder.

Binnen ons beheergebied verwerken 20 rwzi's jaarlijks circa 130 miljoen m³ afvalwater met een vuillast van circa 1,5 miljoen vervuilingseenheden. Tevens hebben we 64 rioolgemalen, 200 km transportleidingen, 11 slibontwateringsinstallaties en 1 slibvergistingsinstallatie in beheer. Bij het zuiveren van afvalwater ontstaat slib. Voor de eindverwerking (verbranding) van dit slib werken we samen met andere waterschappen en partners in de slibverwerkingsketen (HVC).

Bij de taakuitoefening van onze waterketentaak vormen doelstellingen vanuit het oppervlaktewater een belangrijke randvoorwaarde. Het programma Waterketen heeft dan ook veel raakvlakken met het programma voldoende en schoon water.

In de programmabegroting 2022 zijn de volgende speerpunten benoemd voor het programma Waterketen:

- Het voldoen aan de wettelijke eisen.
- Het verbeteren de kostenefficiëntie, de doeltreffendheid, de adequaatheid en de voorspelbaarheid van de Waterketen.
- Het verminderen de CO₂-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de Waterketen.
- Het continueren en waar nodig intensiveren van de samenwerking met ketenpartners.
- Het op maatschappelijk verantwoorde wijze vergroten van de meerwaarde uit afvalwater en zuiveringsslib.

Het voldoen aan de wettelijke eisen

Het op adequate wijze uitvoeren van het onderhoud en procesvoeren is goed verlopen. Op rwzi Dordrecht is veel werk verzet om de lekkage aan ondergrondse leidingen te verhelpen. Dit is veroorzaakt door zettingen van de bodem, die niet door de aanwezige voorzieningen kunnen worden opvangen. De aanpak voor de leidingen die nog onder spanning staan, is uitgewerkt, zodat in 2023 de aanbesteding kan starten.

WSHD is actief betrokken bij de unie-werkgroep over de EU-richtlijn stedelijk afvalwater. Hierbij hebben we kunnen aangegeven wat de ontwikkelingen betekenen voor WSHD en wat dit voor een consequenties heeft.

Het verbeteren van de kostenefficiëntie, de doeltreffendheid, de adequaatheid en de voorspelbaarheid van de waterketen

De voorkeursvarianten van de ALM-studies Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet zijn in 2022 bestuurlijk vastgesteld. De ALM-studie Dokhaven is afgerond, zodat de bestuurlijke besluitvorming over de voorkeursvariant in 2023 plaats kan vinden. Vervolgens kan de meerjarenprogrammering voor deze zuiveringskring opgestart worden. In 2022 is een grote stap gemaakt in het actualiseren van de onderhoudsconcepten. Er zijn 10 onderhoudsconcepten opgeleverd. Hierdoor kan de meerjaren-onderhoudsprogrammering verbeterd worden. Het discrepantie-onderzoek voor Rotterdam-Hoogvliet is opgestart en Rotterdam-Dokhaven volgt in 2023. Onder discrepantie wordt verstaan het verschil tussen de vuilvracht die wordt berekend op basis van de door SVHW aangeleverde gegevens en de gemeten influent belasting.

Het verminderen van de CO₂-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterketen

In de diverse plannen en uitwerking van maatregelen wordt duurzaamheid consequent meegenomen. De bewustwording omtrent dit doel is duidelijk groeiende en dit vertaalt zich in een duurzame uitvoering van maatregelen en werkzaamheden met een vermindering van CO₂-uitstoot tot gevolg in de planperiode van het WBP.

Conform de door STOWA opgezette methode is gestart met een risico-inventarisatie om een inschatting te maken van de emissie van lachgas bij rwzi's.

Het continueren en waar nodig intensiveren de samenwerking met ketenpartners

De samenwerking met gemeenten en drinkwaterbedrijven is gecontinueerd. De samenwerking richt zich meer op 1-op-1 samenwerking met gemeenten en waar het onderwerp breder is, worden er meer gemeenten betrokken. Eind 2021 is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst getekend in regio Rotterdam (Alliantie Waterkracht). Daar neemt ook Evides aan deel, naast gemeente Capelle aan den IJssel en de hoogheemraadschappen van Delfland en van Schieland en de Krimpenerwaard. Verder zijn Evides en Oasen aanwezig geweest bij de kennisbijeenkomst die WSHD op 5 september 2022 heeft organiseert voor al onze samenwerkingspartners in het beheergebied.

De ALM-studies Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet hebben meer tijd gekost; hierdoor is het opstellen van de omgevingsscans voor Oostvoorne en Oud-Beijerland stilgelegd. Gelet op allerlei ontwikkelingen is voorgesteld om eerst het bestuurlijk kader voor ALM-studies te evalueren en daarna pas nieuwe studies en omgevingsscans op te starten. Het actualiseren van de toekomstige afvalwateraanbod prognoses wordt wel gecontinueerd omdat dit altijd nodig is.

Er vindt een (verkenning) overleg plaats over de benutting van warmte uit rwzi's in twee gemeenten. Voor een van deze rwzi's wordt de mogelijkheid verkend om door de initiatiefnemer een business case te laten ontwikkelen. Hierover is ook overleg met de gemeente.

Het op maatschappelijk verantwoorde wijze vergroten van de meerwaarde uit afvalwater en zuiveringsslib

In 2022 is de nieuw slibstrategie WSHD vastgesteld. We richten ons vooral op slibreductie, groengasproductie en fosfaatterugwinning met op termijn mogelijk bioplastics. Door Evides zijn de onderzoeken voor de mogelijkheden tot hergebruik van het effluent Oostvoorne en Hoogvliet stilgelegd. Op het moment dat de vraag uit de industrie toeneemt, kan dat aanleiding zijn om deze projecten weer op te pakken. Daarnaast vindt regelmatig ambtelijke en bestuurlijk overleg plaats met waterschap Brabantse Delta en Scheldestromen over hergebruik van effluent en samenwerking met Evides daarin. Er zijn op dit moment geen andere zuiveringen bij WSHD in beeld waar kansen liggen. Plannen voor realisatie van terugwinning van fosfaat uit de slibeindverwerking zijn concreet in ontwikkeling bij HVC-SNB. De waterschappen worden in deze planontwikkeling betrokken. In elke vergadering van de GR Slib wordt hierop invloed uitgeoefend.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	03.10 Beheer RWZI's	72,141	83,825	80,778	77,889	-2,888	V
	03.20 Impact op oppervlakte water	0,104	0,113	0,113	0,082	-0,032	V
	03.30 Doelmatige waterketen	0,819	0,977	0,977	0,916	-0,061	V
Totaal Lasten		73,064	84,915	81,868	78,887	-2,981	V
Baten	03.10 Beheer RWZI's	-1,692	-4,224	-4,015	-4,214	-0,200	V
	03.20 Impact op oppervlakte water	-0,020	-0,048	-0,048	-0,021	0,028	N
	03.30 Doelmatige waterketen	-	-0,079	-0,079	-0,069	0,010	N
Totaal Baten		-1,712	-4,351	-4,142	-4,304	-0,162	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		71,352	80,564	77,726	74,583	-3,143	V
Toevoeging aan reserves		0,500	-	0,200	0,200	-	
Onttrekking aan reserves		-1,646	-2,632	-2,632	-2,632	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming		70,206	77,932	75,294	72,151	-3,143	V

Tabel: Resultaat exploitatie Waterketen

Binnen het programma Waterketen is het saldo van de lasten en baten voor bestemming positief (voordeel € 3,1 miljoen).

De lasten laten een voordelig resultaat van € 2,9 miljoen zien. Onderstaand is in hoofdlijnen de toelichting voor de belangrijkste afwijkingen aan de lastenkant weergegeven:

- De slibproductie is in 2022 gemiddeld geweest t.o.v. de voorgaande jaren. Echter in de begroting is rekening gehouden met meer slibafzet door de grote variaties de afgelopen jaren (voordeel € 0,5 miljoen).
- Minder kosten voor de proces chemicaliën en nutsvoorzieningen (energie, gas en water) (voordeel € 0,4 miljoen). Tijdens het opstellen van de 2^e begrotingswijziging 2022 waren er nog veel onzekerheden over de prijsontwikkelingen in het laatste kwartaal van 2022 en daarom is het budget toen nog niet verlaagd.
- Vanuit het risico- en kansenbudget is eind 2022 extra inzet geweest op het benutten van kansen. Als gevolg van tegenvallende levertijden en de beschikbaarheid van onderzoeksbureaus vindt de afronding in 2023 plaats (voordeel € 0,2 miljoen).
- De onderhoudskosten zijn lager dan begroot. Dit kent meerdere redenen: gedurende het jaar zijn er minder storingen opgetreden. Daarnaast hebben we te maken gehad met langere levertijden van zowel materieel als personele inzet vanuit de aannemers (voordeel € 1,7 miljoen).
- Bijdragen aan gemeenten (volgens de kostenverdeling Unie-VNG) zijn lager door de lagere onderhoudskosten bij de rioolgemalen van de gemeenten (voordeel € 0,1 miljoen).

De batenkant laat een voordelig resultaat van € 0,2 miljoen zien. De belangrijkste afwijkingen aan de batenkant zijn:

- De bijdrage vanuit de gemeente (volgens de kostenverdeling Unie-VNG) is hoger door de hogere onderhoudskosten bij de rioolgemalen van het waterschap (voordeel € 0,1 miljoen).
- De baten voor slibontwatering voor derden zijn hoger doordat er meer slib is ontwaterd dan begroot. Daarnaast zijn op deze post de kosten voor de schade aan de generator in Sluisjesdijk vergoed (in totaal voordeel € 0,1 miljoen).

Investeringsuitgaven

<i>(Bedragen x € 1 mln.)</i>	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatiegraad t.o.v. begroting na wijzigingen
Waterketen	14,540	15,152	15,893	109%	105%

De hoge realisatiegraad kent meerdere oorzaken. Zo zijn de projecten op Dokhaven eerder afgerond dan voorzien, mede vanwege de gunstige weersomstandigheden. De projecten Kettingruimers en het vervangen van het Beluchtingssysteem A-trap zijn al in 2022 afgesloten. De noodzakelijke werkzaamheden aan het verzakte leidingwerk op Dordrecht hebben ook geleid tot een hogere realisatiegraad. Verschillende projecten zijn ook vertraagd, bijvoorbeeld door het instellen van de pré-projectfase Sluisjesdijk 2.0 en door aanbestedingsproblemen bij de online meters waterlijn. Het totaalresultaat van de wijzigingen leidt tot een opwaartse bijstelling van € 1,4 miljoen ten opzichte van de initiële begroting, waarmee het percentage op 109% uitkomt.

3.4 Programma Wegen

Het programma Wegen is gericht op voldoende veiligheid op de waterschapswegen en een goede bereikbaarheid van het beheersgebied door een juiste afstemming tussen gebruik, functie en inrichting van de wegen.

In de Programmabegroting 2022 zijn voor de wegentaak de volgende speerpunten geformuleerd:

- Verkeersveiligheid: De aanpak van de verkeersveiligheid zorgt voor een reductie van het aantal verkeersdoden en ernstige verkeersgewonden naar evenredigheid van de landelijke doelstellingen.
- Bereikbaarheid: Het wegareaal is robuust en toekomstbestendig zodat het gebied optimaal ontsloten is en de mobiliteitsvraag van de gebruiksfuncties zo goed mogelijk is gefaciliteerd.

De aanpak van de verkeersveiligheid zorgt voor een reductie van het aantal verkeersdoden en ernstige verkeersgewonden naar evenredigheid van de landelijke doelstellingen

De analyse van de verkeersveiligheid op de wegen van het waterschap is opgeleverd en heeft heldere inzichten opgeleverd in de grootste risico's per eiland. Deze kennis wordt toegepast bij de doorlopende activiteiten van het duurzaam veilig inrichten en in stand houden van de wegen. Daarnaast wordt door de verkeerskundigen van het waterschap bepaald of er aanvullende acties nodig zijn, dit kunnen quick-wins zijn die op korte termijn te realiseren zijn, of grotere opgaven met een langere doorlooptijd. Voorbeelden hiervan zijn het aanbrengen van rode stroken voor fietsers en het aanpassen van de breedte van wegen.

De inventarisaties van de diverse netwerken (auto-, fiets- en landbouwroutes) zijn grotendeels afgerond en de resultaten hiervan worden begin 2023 gedigitaliseerd. Zodoende kunnen er effectief analyses worden uitgevoerd en worden bepaald in hoeverre de driehoek functie – gebruik – inrichting nog met elkaar in overeenstemming is. Dit kan aanleiding zijn om de categorisering van de wegen te actualiseren. De uitvoering van deze analyses schuift door naar 2023.

Het bermenonderzoek is gestart in augustus 2022 en brengt de configuratie (soort, oppervlakte) en conditie in kaart. Het opstellen van het beheerplan bermen staat voor 2023 gepland.

De uitvoering van het pakket groot onderhoud wegverhardingen voor 2022 is vanwege een moeizame samenwerking met de opdrachtnemende partij in regio oost beperkt. In de gemeentes Albrandswaard en Barendrecht heeft dit geresulteerd in een gemiddeld aandeel D-wegen boven de norm van 15%. In regio west is vrijwel het complete geprognosticeerde groot onderhoud uitgevoerd. De inspectie van de conditie van de wegen staat voor april 2023 gepland.

In 2022 is gewerkt aan een evaluatie van de onderhoudsstrategie voor de wegverhardingen. Aanleidingen hiervoor zijn de uitwerking van de streefwaarde voor de KPI voor het onderhoudsniveau wegverhardingen en de implementatie van asset management. In 2023 wordt een advies aan het bestuur voorgelegd dat beter aansluit op de uitgangspunten van verantwoord wegbeheer en goed asset management.

Het wegareaal is robuust en toekomstbestendig zodat het gebied optimaal ontsloten is en de mobiliteitsvraag van de gebruiksfunctie zo goed mogelijk is gefaciliteerd

Na analyse van de beschikbare (conditie)data van de kunstwerken is er gekozen om in 2022 geen groot onderhoud aan de kunstwerken uit te voeren. Wel worden er twee kunstwerken nader onderzocht om de restlevensduur en onderhoudsopgave te bepalen.

Voor openbare verlichting loopt een grote vervangingsopgave. Dit heeft in 2022 geresulteerd in het vervangen van 216 lichtmasten en 441 armaturen. Daarbij is voor 100% Ledverlichting toegepast. Mede vanwege de beperkte personele bezetting is de aanpak van wegen waarvan de inrichting is afgestemd op de categorisering in 2022 niet tot uitvoering gekomen. Wel liggen de plannen klaar om met betrokkenen te delen. Uitvoering van een aantal grote opgaven is voorzien in de tweede helft van 2023. Met de gemeente Hoeksche Waard wordt gewerkt aan een verkeerskundig plan voor de ontsluiting van het zuidwestelijk deel van de Hoeksche Waard. De eerste uitwerking van dit plan is aan het bestuur voorgelegd. Er is uiteindelijk besloten meer varianten toe te voegen en voor de zomer 2023 een nieuw voorstel aan het bestuur voor te leggen.

Over maatregelen rondom de RWS-werkzaamheden aan de Heinenoordtunnel wordt geregeld overlegd met betrokken partijen. Diverse werkzaamheden zijn reeds hiervoor uitgevoerd.

Er loopt een onderzoek naar het fietsroutenetwerk over de wegen van het waterschap. Naast de routes wordt ook gekeken naar de gewenste inrichting. Hieruit volgt een pakket van maatregelen wat de komende jaren, veelal in combinatie met groot onderhoud, zal worden uitgevoerd. Het onderzoek is naar verwachting het eerste kwartaal 2023 afgerond.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	04.10 Verkeersveiligheid	5,509	6,203	6,526	6,508	-0,017	V
	04.20 Bereikbaarheid	14,459	16,122	16,233	15,460	-0,773	V
Totaal Lasten		19,969	22,325	22,759	21,968	-0,790	V
Baten	04.10 Verkeersveiligheid	-0,253	-0,466	-0,659	-0,637	0,022	N
	04.20 Bereikbaarheid	-8,844	-8,988	-9,829	-9,815	0,014	N
Totaal Baten		-9,097	-9,454	-10,488	-10,452	0,037	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming		10,872	12,871	12,270	11,516	-0,754	V
Toevoeging aan reserves		2,400	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves		-3,282	-1,278	-1,721	-1,721	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming		9,990	11,593	10,549	9,795	-0,754	V

Tabel: Resultaat exploitatie Wegen

Binnen het programma Wegen is het saldo van de baten en lasten voor bestemming positief € 0,8 miljoen.

Verkeersveiligheid

- De bewegwijzering rondom Glaspark kon in 2022 niet uitgevoerd worden vanwege een rechtszaak rondom het verkeersbesluit Voorweg-Veckdijk, de activiteiten zijn opgenomen in de opgave van 2023. Dit resulteert in een voordeel van € 0,1 miljoen over 2022
- Jaarlijks betaalt WSHD landinrichtingsrente (ruilverkaveling) aan de belastingdienst, vanwege de lage rentestand in 2022 is ervoor gekozen om de langdurige verplichting in één keer af te kopen. Dit resulteert in een nadeel van € 0,1 miljoen.

Bereikbaarheid

- Vanwege de droge zomer in 2022 is er minder maaisel afgevoerd, dit resulteerde o.a. in lagere stortkosten. Resultaat € 0,2 miljoen voordeel.
- Voor bermen en wegmeubilair is een voordeel ontstaan van € 0,1 miljoen doordat er minder correctief onderhoud nodig was en meer kosten van ontstane schade verhaald zijn dan verwacht.
- Op gebied van wegmarkeringen kon de aannemer eind 2022 niet alle geplande werkzaamheden uitvoeren vanwege slechte weersomstandigheden, deze worden met het onderhoud in 2023 meegenomen. Dit leidt in 2022 tot een voordeel van € 0,1 miljoen.
- Voor kunstwerken is er een voordeel ontstaan van € 0,2 miljoen. Dit doordat de onderhoudswerkzaamheden aan de brug Nieuwe Veerдам zijn uitgesteld vanwege de vele verkeersomleidingen binnen het gebied.
- Door het niet tijdig verkrijgen van een ontheffing heeft de kap van bomenrij Volkerak Goeree-Overflakkee niet plaats kunnen vinden in 2022. Dit veroorzaakt een voordeel van € 0,1 miljoen.
- Op bomen en hagen is een voordeel van € 0,1 miljoen ontstaan doordat minder onderhoud uitgevoerd is aan bosplantsoenen doordat de onderhoudsopgave niet concreet was gedefinieerd. Inmiddels is, op basis van een concept beheerplan, een duidelijke en realistischere onderhoudsopgave geformuleerd en wordt in 2023 een inhaalslag gemaakt om het bosplantsoen dat in beheer is bij WSHD weer op orde te krijgen.

Investeringsuitgaven

<i>(Bedragen x € 1 mln.)</i>	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatiegraad t.o.v. begroting na wijzigingen
Wegen	11,590	6,922	6,709	58%	97%

Een groot deel van de groot onderhoudsopgave in een van de regio's is door strubbelingen met de aannemer niet tot uitvoering gekomen. In de BURAP is dit risico reeds benoemd en de prognose bijgesteld. Er zijn diverse pogingen ondernomen om tot een betere verstandhouding en daarmee resultaat in uitvoering te komen. Van het geprognoseerde budget van € 4 miljoen in deze regio is nagenoeg niets gerealiseerd, wat resulteert in een verlaging van de realisatiegraad. Tevens is de investering materieel gladheidbestrijding (ruim € 2 miljoen) doorgeschoven. Daarnaast zijn er enkele kleinere kostentoeenames vanwege inflatie en kostendalingen doordat projecten vertraging opliepen of er vanuit onderzoeken minder werkzaamheden nodig bleken dan verwacht.

ZONE

waterschap
Hollandse Delta

3.5 Bestuur en Organisatie

In de programmabegroting 2022 zijn de volgende speerpunten benoemd voor het programma Bestuur en Organisatie:

- Waterschapsverkiezingen.
- Bestuurskracht.
- Verder ontwikkelen digitale dienstverlening ten behoeve van klanten en stakeholders.
- Inzetten op oefenen trainen en ontwikkelen conform routekaart (calamiteitenorganisatie).

Waterschapsverkiezingen

De voorbereidingen voor de waterschapsverkiezingen in maart 2023 zijn gereed en in uitvoering gebracht, met als doel een rechtmatige verkiezing van de leden van nieuwe Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta op 15 maart 2023. Daartoe zijn de leden van het centraal stembureau en de zittingslocatie bestuurlijk vastgesteld, is de cursus actief voor het waterschap voor nieuwe kandidaten georganiseerd en zijn de partijen geïnformeerd over de juridische procedures. Verder is overleg gevoerd met de gemeenten inzake de uitvoering van de stembus-verkiezing en zijn de gevolgen van de wettelijke wijzigingen rond het aantal geborde zetels inzichtelijk gemaakt en doorvertaald in het verkiezingenproces.

Bestuurskracht

Nadat de nieuwe heemraden in 2021 zijn benoemd, is een Midterm Review vastgesteld in maart, waarin de onderwerpen voor de resterende bestuursperiode zijn vastgelegd. Deze onderwerpen zijn in de daaropvolgende beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende vergaderingen aan de orde gekomen. Daarnaast heeft de Verenigde Vergadering besloten de vergaderstructuur aan te passen. Naast informatieve bijeenkomsten, vindt de beeld- en oordeelsvorming over de VV-voorstellen vanaf 2023 in één van de drie bestuurlijke commissies plaats.

Verder ontwikkelen digitale dienstverlening ten behoeve van klanten en stakeholders

Eén van de focuspunten is het duurzaam versterken van de externe samenwerking, om de waterschapsopgaven binnen de maatschappelijke context integraal en samen met onze (gebieds-)partners in te vullen. Imago- en reputatieonderzoeken, alsmede maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de klimaatverandering, onderschrijven deze urgentie en noodzaak. Een visie en aanpak is ontwikkeld en direct al in praktijk gebracht. Zo is er vanuit stakeholdermanagement direct een bijdrage geleverd voor betere contacten met de natuur- en landbouworganisaties tijdens de extreme droogte in de zomer en met de gemeenten over de strategische samenwerking.

In 2022 is ook gestart om het meldingenproces te verbeteren en te laten voldoen aan de nieuwe eisen op het gebied van (digitale) toegankelijkheid. Het doel is om in 2023 de opvolging van meldingen intern en extern te verbeteren, de meldingen te monitoren en Daarbij wordt niet alleen de opvolging van meldingen verbeterd, maar is het eenvoudiger om de meldingen te monitoren en analyseren en om klantonderzoek te doen.

Inzetten op oefenen trainen en ontwikkelen conform routekaart (calamiteitenorganisatie)

Het OTO (Oefenen Trainen Opleiden) Jaarplan WSHD 2022 is conform planning uitgevoerd en daarbij zijn extra WBT-oefeningen cyber georganiseerd. Voor de dijkbewakingsorganisatie zijn stappen gezet om de huidige organisatie te optimaliseren. Daarnaast zijn er 3 calamiteitenbestrijdingsplannen afgerond, de andere volgen in het eerste kwartaal van 2023.

In het programmabegroting 2022 zijn de volgende aandachtspunten vanuit het bestuursprogramma opgenomen:

- Voor de zoetwaterbeschikbaarheid zijn indicatoren en streefwaarden uitgewerkt en bestuurlijk besproken. Deze indicatoren vereisen nog een nadere beschouwing, alvorens ze kunnen worden vastgesteld.
- Het besluit tot overdracht van de wegen is in 2022 nogmaals bekrachtigd. Vervolgens is een Plan van Aanpak opgesteld en begin 2023 bestuurlijk vastgesteld.
- De kostentoedelingsverordening voor de Wegenheffing is op basis van het nieuwe provinciaal Reglement partieel herzien, zodat deze vanaf het belastingjaar 2023 kan worden toegepast.
- De Waterschapsverordening is in 2022 bestuurlijk vastgesteld en zal in werking treden direct na invoering van de Omgevingswet. De Omgevingsvisie is samengebracht met het bestuurlijke participatiedocument. Via interne en externe participatie is dit document verrijkt met input vanuit de medewerkers, gemeenten en overige relevante stakeholders. In 2023 zal het document voor bestuurlijke vaststelling worden aangeboden aan het algemeen bestuur. Ter compensatie van het uitstel Omgevingswet is extra subsidie beschikbaar gesteld vanuit het ministerie van BZK. Dit is o.a. besteed aan (basis)trainingen Omgevingswet en de digitalisering Waterschapsverordening.
- In maart 2022 is het nieuwe Reglement van Orde bestuurlijk vastgesteld. Na de aanpassing van de vergaderstructuur komt ook het Reglement van Orde voor de Commissies opnieuw aan de orde.
- Voor het verbeteren van het innovatief vermogen wordt gewerkt aan de implementatie van het innovatie-management, het ontwikkelen van innovatie-agenda en het borgen van innovatie in organisatieprocessen.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	07.10 Bestuur	13,237	8,477	8,312	8,089	-0,223	V
	07.20 Externe Communicatie	2,565	2,847	2,769	2,793	0,024	N
	07.30 Regulering	7,637	7,946	8,435	8,474	0,039	N
	07.40 Calamiteitenorganisatie	0,679	1,148	1,148	1,159	0,011	N
	07.90 Bedrijfsvoering	7,181	0,426	3,261	0,287	-2,974	V
Totaal Lasten		31,299	20,844	23,926	20,802	-3,124	V
Baten	07.10 Bestuur	-1,204	-0,969	-0,999	-2,059	-1,060	V
	07.20 Externe Communicatie		-0,201	-0,201	-0,205	-0,005	V
	07.30 Regulering	-0,341	-0,837	-0,837	-0,945	-0,108	V
	07.40 Calamiteitenorganisatie		-0,082	-0,082	-0,227	-0,145	V
	07.90 Bedrijfsvoering	-6,166	-0,026	0,674	-0,025	-0,699	V
Totaal Baten		-7,710	-2,114	-1,444	-3,461	-2,017	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		23,589	18,731	22,482	17,341	-5,141	V
Toevoeging aan reserves		0,135	0,050	0,050	0,050	-	
Onttrekking aan reserves		-2,085	-0,400	-2,817	-2,817	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming		21,639	18,381	19,715	14,574	-5,141	V

Tabel: Resultaat exploitatie Bestuur en Organisatie

De wijzigingen op het programma Bestuur en Organisatie resulteren in een voordeel van € 5,1 miljoen. De oorzaken hiervan zijn:

Lasten:

- Voordeel op de salarissen, sociale lasten en overige personeelslasten (voordeel € 2,4 miljoen). Een nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.
- Op basis van de gestegen formatie, bijstelling rente en CAO-stijging is een dotatie aan de arbeidsgerelateerde voorziening noodzakelijk (nadeel € 0,4 miljoen).
- De aanschaf van een systeem voor Customer Relationship Management (CRM) waarin de interactie en gesprekken met gebiedspartners, coalitiepartners en andere relaties worden vastgelegd en bijgehouden, heeft vertraging opgelopen (voordeel € 0,1 miljoen).
- Doordat het Waterschapshuis minder projectkosten heeft gemaakt leidt dit tot een lagere bijdrage van WSHD (voordeel € 0,2 miljoen).
- Nog steeds was door chiptekorten en de corona-epidemie in China bepaalde IT- apparatuur niet of zeer vertraagd leverbaar. Dat zorgt ervoor dat in 2022 geplande vervangingen van ICT apparatuur en mobiele telefoons en tablets zijn uitgesteld of vervallen (voordeel € 0,2 miljoen).
- De geplande werkzaamheden voor AVG/BIO hebben niet allemaal kunnen plaatsvinden eind 2022 (voordeel € 0,2 miljoen). Doordat enkele complexe testen nog niet uitgevoerd konden worden, zijn de gereserveerde budgetten hiervoor niet gebruikt. De verwachting is dat deze in 2023 alsnog uitgevoerd zullen worden om de informatiebeveiliging te testen en eventuele zwakheden in beeld te krijgen zodat hier risico gestuurd actie op kan worden ondernomen.
- De huisvestingskosten vallen lager uit door minder steringen en vuilafvoer (voordeel € 0,2 miljoen).

- Op 5 juli 2022 heeft het college besloten onderzoek te doen naar de herontwikkeling van het Waterschapshuis (Handelsweg 100). Omdat een herontwikkeling naar verwachting enkele jaren gaat duren, heeft het college op 25 oktober 2022 het voorstel Tijdelijke inrichting werkplekken en vergaderfaciliteiten het Schap vastgesteld. Om invulling te geven aan dit besluit en de fysieke omgeving in te richten, is een voorstel uitgewerkt inclusief projectbegroting. Het is niet meer gelukt in 2022 uitvoering te geven aan dit voorstel om de eerste etage van het Schap geschikt te maken voor het eigentijds werken (voordeel € 0,3 miljoen).

Baten:

- In het 4^e kwartaal heeft een aantal transacties plaatsgevonden die niet bekend waren ten tijde van de Burap. Dit betreffen verkopen van percelen grond die liggen onder particuliere woonhuizen, waarbij er sprake is van erfpacht (voordeel € 0,5 miljoen).
- Op de pensioenvoorziening heeft een vrijval plaatsgevonden omdat de contante waarde door de gestegen boven het benodigde middelen is (voordeel € 0,4 miljoen).
- De inkomsten van de leges zijn gestegen door meer vergunningaanvragen en een ontvangen bijdrage naar aanleiding van de laatste uitstel van de invoering van de Omgevingswet (voordeel € 0,1 miljoen).
- Ontvangen bijdrage voor inzet Hoogwater Limburg juli 2021 (€ 0,1 miljoen).
- In 2022 zijn meer uitkeringen ontvangen door o.a. betaald ouderschapsverlof en extra geboorteverlof (voordeel € 0,2 miljoen).
- Niet begrote opbrengst van de verkoop van de oude tractoren (voordeel € 0,3 miljoen).
- Bijstelling van de wachtgeldvoorziening omdat een aantal voormalig personeelsleden inmiddels een andere baan heeft (voordeel € 0,2 miljoen).

Investeringsuitgaven

<i>(Bedragen x € 1 mln.)</i>	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatiegraad t.o.v. begroting na wijzigingen
Bestuur en organisatie	8,350	8,860	7,451	89%	84%

Ten opzichte van de 2^e begrotingswijziging is sprake van een lagere realisatie. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Lagere realisatie Waterschapsverkiezingen doordat een deel van de uitgaven in 2023 valt (€ 0,5 miljoen). Het krediet wordt in 2023 afgesloten conform bestuurlijke planning.
- Lagere realisatie fysieke toegang (€ 0,6 miljoen) De uitvoering van het project fysieke toegangsbeveiliging is voor een deel doorgeschoven naar 2023. De kosten die daarmee gemoeid zijn, schuiven ook door naar 2023.
- Lagere realisatie Zon op het Dak doordat meerdere aanpassingen aan technische installaties noodzakelijk blijken te zijn. De werkzaamheden schuiven door naar 2023 (€ 0,6 miljoen).
- Hogere kosten Nieuwbouw Loods Strijen (€ -0,3 miljoen). De aanbesteding voor de nieuwbouw is voorspoedig verlopen, waardoor eerder kon worden gestart met bouwen dan verwacht. Om die reden zijn de eerste fasen al in 2022 gerealiseerd, die in 2023 waren voorzien. De bouw zal in 2023 volledig worden afgerond.

J807_55_3

GRUNDFOS X

GAST
waterschap
Hollandse
Delta

3.6 Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	08.10 Onvoorzien	-	0,250	0,250	-	-0,250	V
	08.20 Algemene lasten en baten	5,607	5,540	5,493	5,714	0,221	N
	08.30 Belastingopbrengst	-	-	-	-	-	
	08.40 Exploitatiesaldo (alg reserves)	-	-	-	-	-	
Totaal Lasten		5,607	5,790	5,743	5,714	-0,029	V
Baten	08.20 Algemene lasten en baten	-2,079	-1,475	-1,814	-1,957	-0,143	V
	08.30 Belastingopbrengst	-181,834	-178,585	-180,444	-180,901	-0,457	V
Totaal Baten		-183,913	-180,060	-182,258	-182,858	-0,599	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		-178,306	-174,269	-176,515	-177,144	-0,628	V
Toevoeging aan reserves		3,193	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves		-0,178	-	-0,120	-0,120	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming		-175,291	-174,269	-176,635	-177,264	-0,628	V

Tabel: Resultaat exploitatie Algemene dekkingsmiddelen

De wijzigingen op het programma Algemene dekkingsmiddelen resulteren in een voordeel van € 0,6 miljoen. De voornaamste oorzaak is:

- De belastingopbrengst laat een positief resultaat zien van € 0,4 miljoen ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit bestaat uit een voordeel van € 0,2 miljoen op de posten verminderingen als gevolg van bezwaarschriften, kwijtschelding en oninbaar en € 0,2 miljoen vergoeding kinderopvangtoeslag affaire (KOTA). Voor het voordeel op de baten vanuit de belastingopbrengst wordt verwezen naar de paragraaf Waterschapsbelastingen.
- Op basis van het jaarrekening resultaat van SVHW is er een nadeel van de deelnemersbijdrage en de uitvoering van de kinderopvangtoeslag affaire van € 0,2 miljoen.
- In de voorgaande jaarrekeningen heeft WSHD op basis van inschattingen posities opgenomen voor gerealiseerd werk wat nog niet gefactureerd is, de werkelijke facturen vallen lager uit wat een voordeel oplevert van € 0,1 miljoen.
- In 2022 was geen aanspraak gedaan op de post onvoorzien (voordeel € 0,3 miljoen).

4 Paragrafen

4.1 Ontwikkelingen sinds vorig begrotingsjaar

Maatschappelijke ontwikkelingen

Ten tijde van het vaststellen van de Programmabegroting 2022 kwam net de Omikron-variant van het Corona-virus opzetten. De maatschappelijke impact van deze variant beperkte zich tot de eerste helft van 2022. Vanaf mei werd de verstoring van de Corona pandemie op het maatschappelijk leven kleiner. Zo konden de fysieke bestuursvergaderingen weer de digitale bijeenkomsten vervangen.

Een andere belangrijke maatschappelijke ontwikkeling was de oorlog in de Oekraïne, die veel aandacht vereist. Naast de directe gevolgen voor de veiligheid in Europa en de vluchtelingen uit de Oekraïne, heeft deze oorlog ook een grote impact op de prijsontwikkelingen en de energie-zekerheid. De toename van de inflatie heeft niet alleen een direct effect op de prijzen van veel producten en diensten, ook de rente is gestegen. Daarnaast is de afhankelijkheid van Russische gasleveranties afgebouwd.

Tenslotte wordt in dit kader nog aandacht gevraagd voor de verschillende crises, die door het nieuwe kabinet Rutte IV aangepakt moeten worden. Naast de aanpak van Corona en de oorlog in Oekraïne heeft het kabinet de veel werk te verzetten aan het oplossen van de toeslagenaffaire, de schade door de gaswinning in Groningen, de woningbouwopgave en de aanpak van de stikstof-uitstoot. Met name de aanpak van deze laatste twee vormen een belangrijk kader voor het waterschap, zeker in het licht van de steeds snellere verandering van het klimaat.

Klimaatontwikkelingen

Nadat in 2021 ernstige overstromingen in Limburg de aandacht op het veranderend klimaat hadden versterkt, is er in de zomer van 2022 weer een extreem droge periode geweest. Nog nooit zijn er zo lage afvoeren van de Rijn bij Lobith gemeten. Door de inmiddels genomen maatregelen en het gestructureerde overleg met Rijkswaterstaat en de andere waterschappen, zijn de effecten van deze droge periode relatief beperkt gebleven. Binnen het waterschap is daarvoor constructief overleg gevoerd met natuur- en landbouworganisaties en andere belanghebbenden.

Bestuurlijke ontwikkelingen

In de eerste helft van 2022 hebben Provinciale Staten het Reglement van Bestuur aangepast, waardoor het aantal geborgde zetels vanaf de waterschapsverkiezingen in 2023 beperkt worden. Parallel daaraan heeft ook de Tweede en Eerste Kamer zich over het aantal geborgde zetels gebogen. Net vóór het einde van het jaar is daarbij besloten, dat het aantal geborgde zetels teruggaat naar 4. Voor de categorie Natuur en voor de categorie Ongebouwd zijn elk 2 zetels geborgd, terwijl de categorie Gebouwd verdwijnt uit het waterschapsbestuur. Voor de categorie Ingezetenen zijn derhalve 26 zetels beschikbaar.

Halverwege het jaar heeft één heemraad zich vanwege gezondheidsredenen teruggetrokken uit het college. De drie overblijvende heemraden hebben met de dijkgraaf de resterende bestuursperiode ingevuld.

4.2 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van de voorgaande en komende begrotingsjaren worden beschouwd. Incidentele baten en lasten verminderen het zicht op de reguliere, meerjarige netto kosten. Het buiten beeld laten van de incidentele baten en lasten op het resultaat na bestemming levert een zuiver netto resultaat wat meer inzicht biedt in het meerjarig structureel financieel perspectief.

Bij incidentele baten en lasten wordt als richtlijn gehanteerd dat deze baten en lasten zich gedurende maximaal 3 jaar voordoen (artikel 4.14 Waterschapsbesluit). Toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten. Daarnaast worden meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een besluit van de VV aangewezen als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer is dan 3 jaar.

In het overzicht hieronder zijn de incidentele baten en lasten van € 0,1 miljoen en hoger opgenomen.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Programma Waterveiligheid			
Toevoeging aan reserve tariefegalisatie watersysteemheffing		0,2	N
Onttrekking aan reserve tariefegalisatie watersysteemheffing	1,5		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve budgetoverhevelingen tbv toetsing regionale keringen	0,1		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve budgetoverhevelingen tbv steenverharding	0,1		V
Positief resultaat HWBP project Praktijkproef Hedwigepolder	0,1		V
Positief resultaat HWBP project ZV3T fastlane (verkenning+planuitwerking)	1,8		V
Grondverkopen tbv. project Grond- en Watergebruik	0,2		V
Subtotaal	3,8	0,2	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Programma Voldoende en Schoon Water			
Toevoeging aan bestemmingsreserve budgetoverhevelingen tbv. gemaal Torensteepolder		0,2	N
Onttrekking aan bestemmingsreserve baggeren	2,5		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve afwikkeling CMK	0,2		V
Onttrekking aan reserve tariefegalisatie watersysteemheffing	6,0		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve onderhoud CMK	0,2		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve monitoring CMK	0,1		V
Terugontvangen BTW gemeente Rotterdam	0,1		V
Grondverkoppen tbv. project Grond- en Watergebruik	0,3		V
Subtotaal	9,4	0,2	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Programma Waterketen			
Toevoeging aan bestemmingreserve budgetoverhevelingen tbv project Sluisjesdijk 2.0		0,2	N
Onttrekking aan reserve tariefegalisatie zuiveringsheffing	2,6		V
Kosten bemonsteringen Aquon tbv. Covid		0,6	N
Bijdrage rijk tbv. covid-bemonsteringen	0,6		V
Subtotaal	3,2	0,8	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Programma Wegen			
Onttrekking aan bestemmingsreserve wegen	1,0		V
Onttrekking aan reserve tariefegalisatie wegenheffing	0,3		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve budgetoverhevelingen beheersplan wegenbeheer	0,1		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve budgetoverhevelingen onderhoud kunstwerken wegen	0,1		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve budgetoverhevelingen maatregelen duurzaam veilig glaspark	0,2		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve budgetoverhevelingen tbv. bomenrij Volkerak	0,1		V
Grondverkoppen tbv. project Grond- en Watergebruik	0,2		V
Subtotaal	1,9	-	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Bestuur en organisatie			
Toevoeging aan algemene reserve beleidstaken		0,1	N
Onttrekking aan reserve tariefegalisatie uitbreiding formatie	0,2		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve baggeren tbv capaciteit	0,1		V
Onttrekking aan algemene reserve waterketen tbv project Sluisjesdijk 2.0	1,8		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve budgetoverhevelingen tbv verv. financieel systeem	0,1		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve budgetoverhevelingen tbv dienstverlening en stakeholdermanagement	0,1		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve budgetoverhevelingen tbv. digitalisering & BIO/AVG	0,4		V
Onttrekking aan bestemmingsreserve budgetoverhevelingen tbv inrichting & ICT	0,2		V
Opbrengsten incidentele grond verkoop	1,2		V
Opbrengsten uit verkoop panden	0,5		V
Boekwaarde verkoop oude rij- en tractiemiddelen	0,2		V
Tegemoetkoming kosten WSHD hoogwatercrisis Limburg	0,1		V
Toevoeging & onttrekking aan pensioen- en jubileumvoorziening	0,7	1,3	N
Subtotaal	5,5	1,3	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Algemene dekkingsmiddelen			
Onttrekking aan de bestemmingsreserve budgetoverhevelingen tbv schuur Hoekse weg	0,1		V
Subtotaal	0,1	-	
Totaal	24,0	2,5	

4.3 Reserves en voorzieningen

Voor de toelichtingen op de toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de balans (paragraaf 5.2.3).

4.4 Waterschapsbelastingen

De financiering van de exploitatie van waterschap Hollandse Delta vindt voornamelijk plaats door het heffen van waterschapsbelastingen. Deze belasting bestaat uit:

- Watersysteemheffing: ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan de zorg voor het watersysteem, de waterkeringszorg en het aantal passief waterkwaliteitsbeheer.
- Wegenheffing: ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het beheer van de wegen.
- Zuiveringsheffing: ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het zuiveren van afvalwater.
- Verontreinigingsheffing: dit betreft uitsluitend de heffing op de directe lozingen op het oppervlakte water in beheer bij WSHD. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten gunste aan de watersysteemheffing.

De aanslagbiljetten voor de waterschapsbelastingen worden volgens een vast schema door het SVHW verzonden. Het betreft:

- Januari – voorlopige aanslagen zuiveringsheffing bedrijven.
- Februari – aanslagen watersysteemheffing en wegenheffing gebruikers, idem eigenaren bij gemeenten die zelf ook aangesloten zijn bij het SVHW en zuiveringsheffing burgers.
- Mei – aanslagen watersysteemheffing en wegenheffing eigenaren bij gemeenten die niet zijn aangesloten bij het SVHW.

Met SVHW zijn in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afspraken gemaakt over het aantal aanslagen dat minimaal moet worden opgelegd in het betreffende belastingjaar. Dit percentage is vastgesteld op 98%. Werkelijk is door SVHW in 2022: 98,18% (2021: 97,85%) van de aanslagen opgelegd.

Zuiveringsheffing

In de jaarrekening 2022 is een netto belastingopbrengst verantwoord van € 180,8 miljoen. Dit bedrag is als volgt verdeeld over de heffingen¹:

Zuiveringsheffing (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting (na wijziging) 2022	Jaarrekening 2022
Bruto belastingopbrengst 2022	90,388	91,982	93,123
Bezwaar	-1,931	-2,246	-2,731
Kwijtschelding	-4,317	-4,782	-4,177
Oninbaar en dubieus	-0,100	-0,390	-0,318
Afrekening oude belastingjaren	-1,337		-0,559
Vrl en def afrekeningen grensoverschrijdend afvalwater	0,110		-0,325
Totaal belastingopbrengst	82,812	84,564	85,013
Bijdrage rijk Kinderopvangtoeslag	0,274	0,000	0,083
Totaal	83,086	84,564	85,096

De verschillen tussen begroting en jaarrekening zijn als volgt te verklaren:

- De bruto belastingopbrengst van 2022 is € 1,1 miljoen hoger. Het verschil wordt verder veroorzaakt door een bijstelling van vervuilingseenheden gedurende het heffingsjaar. Tevens worden vanuit SVHW continu gerichte activiteiten uitgevoerd op het gebied van leegstand en bestandsanalyses om de opbrengsten te verhogen.
- De posten bezwaar, kwijtschelding en oninbaar laten een voordeel zien van 0,2 mln. Opgemerkt wordt dat bezwaren, kwijtschelding en oninbaar die betrekking hebben op oude jaren zijn verwerkt in de post “resultaat oude jaren”.
- Het resultaat uit oude belastingjaren bedraagt € 0,6 miljoen nadelig. De belangrijkste verschillen worden o.a. veroorzaakt door een bijstelling van de nadere voorlopige aanslagen van meetbedrijven en definitieve vaststellingen, en de bijstelling van nog op te leggen aanslagen voor de zuiveringsheffing van bedrijven voor een bedrag van € 0,5 miljoen. Daarnaast is voor een bedrag van € 0,1 miljoen aan kwijtscheldingen verantwoord als gevolg van de kinderopvangtoeslagaffaire.
- In 2022 heeft een bijstelling plaatsgevonden van het grensoverschrijdend afvalwater plaatsgevonden voor de jaren tot en met 2019. Dit leidt per saldo tot een nadeel van € 0,3 miljoen.
- De kwijtgescholden bedragen als gevolg van de kindertoeslagaffaire worden voor 100% vergoed door het ministerie van BZK en gaat om een bedrag van € 0,1 miljoen.

¹ Opgemerkt moet worden dat de bijdragen van het Rijk voor de Kinderopvangtoeslagen meegenomen zijn in de belastingopbrengsten. In paragraaf 1.2 zijn deze bijdragen niet meegenomen, en alleen de zuivere belastingopbrengsten opgenomen.

Watersysteemheffing

Watersysteemheffing (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting (na wijziging) 2022	Jaarrekening 2022
Bruto belastingopbrengst 2022	89,912	85,997	85,337
Bezwaar	-0,134	-0,256	-0,123
Kwijtschelding	-3,143	-3,417	-2,821
Oninbaar en dubieus	0,005	-0,335	-0,212
Afrekening oude belastingjaren	-0,113		-0,410
Totaal belastingopbrengst	86,528	81,988	81,771
Bijdrage rijk Kinderopvangtoeslag	0,172		0,053
Totaal	86.700	81,988	81,824

Toelichting:

- De bruto belastingopbrengst over 2022 levert een nadeel op van € 0,7 miljoen als gevolg van bijstelling van de WOZ-waarden doordat er actuelere taxaties beschikbaar zijn ten opzichte van de bijgestelde raming.
- De posten bezwaar, kwijtschelding en oninbaar leiden samen tot een voordeel van € 0,9 miljoen. Opgemerkt wordt dat bezwaren, kwijtschelding en oninbaar die betrekking hebben op oude jaren zijn verwerkt in de post "resultaat oude jaren".
- Voorgaande belastingjaren levert een nadeel op van € 0,4 miljoen. Voor een bedrag van € 0,1 miljoen voordelig wordt dit veroorzaakt doordat in het vierde kwartaal nadere informatie (recentere data) beschikbaar is gekomen waarop de bijstellingen van de waardes plaatsvinden en nog op te leggen aanslagen worden bepaald. Daarnaast is voor een bedrag van € 0,1 miljoen aan kwijtscheldingen verantwoord als gevolg van de kinderopvangtoeslagaffaire en voor een bedrag van € 0,4 miljoen nadelig door de verwerking van de oude jaren bezwaren, kwijtschelding en oninbaar.
- De kwijtscholden bedragen als gevolg van de kindertoeslagaffaire worden voor 100% vergoed door het ministerie van BZK en gaat om een bedrag van € 0,1 miljoen.

Wegenheffing

Wegenheffing (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting (na wijziging) 2022	Jaarrekening 2022
Bruto belastingopbrengst 2022	12,885	14,422	14,406
Bezwaar	-0,019	-0,050	-0,021
Kwijtschelding	-0,390	-0,433	-0,418
Oninbaar en dubieus	0,001	-0,047	-0,030
Afrekening oude belastingjaren	-0,451		-0,100
Totaal belastingopbrengst	12,026	13,892	13,836
Bijdrage rijk Kinderopvangtoeslag	0,022		0,007
Totaal	12,048	13,892	13,843

Toelichting:

- De posten bezwaar, kwijtschelding en oninbaar leiden samen tot een voordeel van € 0,1 miljoen. Opgemerkt wordt dat bezwaren, kwijtschelding en oninbaar die betrekking hebben op oude jaren zijn verwerkt in de post “resultaat oude jaren”.
- Voorgaande belastingjaren leveren een nadeel van € 0,1 miljoen op. Evenals bij de watersysteemheffing wordt dit veroorzaakt doordat in het vierde kwartaal nadere informatie (recentere data) beschikbaar is gekomen waarop de bijstellingen van de waardes plaatsvinden en nog op te leggen aanslagen worden bepaald. Daarnaast is voor een bedrag van € 0,01 miljoen aan kwijtscheldingen verantwoord als gevolg van de kinderopvangtoeslagaffaire.
- De kwijtgescholden bedragen als gevolg van de kindertoeslagaffaire worden voor 100% vergoed door het ministerie van BZK en gaat om een bedrag van € 0,01 miljoen.

Verminderingen

De verminderingen bestaan uit verminderingen als gevolg van verzoek- en bezwaarschriften, kwijtschelding en oninbaar verklaringen. In 2022 is in totaal € 11,6 miljoen (in 2021 € 10,6 miljoen) aan verminderingen verantwoord over de verschillende heffingen.

Verzoek- en bezwaarschriften

In 2022 zijn 8.860 bezwaarschriften en 57 verzoekschriften ingediend. De verminderingen als gevolg van bezwaarschriften houden voor een groot deel verband met wijzigingen in de Waardering Onroerende Zaken (WOZ)-waarden. In 2022 zijn van de in behandeling genomen bezwaarschriften er 4.846 gegrond verklaard en 3.416 ongegrond. 598 bezwaren waren eind 2022 nog in behandeling. In 2022 is in totaal € 3,2 miljoen (in 2021 € 1,9 miljoen) verminderd als gevolg van gehonoreerde verzoek- en bezwaarschriften.

Kwijtschelding

Als burgers kunnen aantonen dat zij over onvoldoende financiële middelen beschikken kunnen zij in aanmerking komen voor kwijtschelding. In 2022 zijn 33.663 verzoeken om kwijtschelding ingediend, waarvan 27.701 (in 2021 29.411) verzoeken zijn gehonoreerd. In 2022 is in totaal € 7,7 miljoen (in 2021 € 8,1 miljoen) verminderd als gevolg van gehonoreerde kwijtscheldingsverzoeken.

Oninbaar

In 2022 is voor een bedrag van € 0,8 miljoen (in 2021 € 0,6 miljoen) aan vorderingen oninbaar verklaard o.a. als gevolg van faillissementen, Wet schuldsanering Natuurlijke Personen, vertrokken onbekend waarheen.

In verband met mogelijke verminderingen als gevolg van oninbaar verklaringen is het saldo van de openstaande belastingvorderingen over de jaren 2008 tot en met 2022 vermeerderd met een bedrag voor dubieuze belastingvorderingen. Per eind 2022 bedraagt de voorziening € 2,0 miljoen (in 2021 € 1,6 miljoen).

Hersteloperatie kinderopvangtoeslag

De waterschappen hebben aan het begin van 2021 besloten in te gaan op het verzoek van voormalig staatsecretaris van Financiën Van Huffelen om hun bijdrage te leveren aan de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. De waterschappen hebben hieraan onder andere de voorwaarde verbonden dat de verschuldigde belastingen van gedupeerden die zij kwijtschelden volledig vergoed moeten worden en dat er ook compensatie verstrekt moet worden voor de uitvoeringskosten die in het kader van deze operatie door hen worden gemaakt. Het kabinet heeft dit toegezegd. De vergoeding bestaat uit het kwijtgescholden bedrag van de belastingen (€ 0,2 miljoen) die gedupeerde ouders en hun toeslagpartner aan het waterschap verschuldigd zijn, de ophogingskosten en een vergoeding voor de uitvoeringskosten. De volgende vergoedingen vinden door het Rijk plaats:

Aantal gedupeerden in waterschap voor forfaitaire vergoeding: 1.007	
Forfaitaire vergoeding uitvoeringskosten 1.007 * € 100	€ 0,1 miljoen
Bijdrage Rijk i.v.m. kwijtschelding	€ 0,2 miljoen
Bijdrage Rijk i.v.m. ophogingskosten	<u>€ 0,0 miljoen</u>
Totaal gederfde inkomsten	€ 0,3 miljoen

Grensoverschrijdend afvalwater

In 2022 zijn nieuwe prognoses ontvangen van HHD en HHSK voor de jaren 2019 tot en met 2022. Dit heeft geleid tot een neerwaartse bijstelling van de nog te ontvangen bijdrage van HHD en HHSK met een bedrag van € 0,3 miljoen. Aangezien het bijstellingen zijn op basis van voorlopige vervuilingseenheden wordt, conform verwerking in eerdere jaren, bij de resultaatbestemming van 2022 voorgesteld deze bedragen te storten in de bestemmingsreserve grensoverschrijdend afvalwater.

Belastingvordering per eind 2022

De totale openstaande belastingvordering ultimo 2022 bedraagt € 19,1 miljoen. Van deze vordering dient € 5,2 miljoen nog opgelegd te worden over de jaren 2021 en 2022 (tabel 2).

Tabel 2 Openstaande belastingvorderingen (bedragen x € 1 mln.)	Bedrag openstaande belastingvorderingen 2021
Belastingvorderingen t/m 2017	0,109
Belastingvorderingen 2018	0,172
Belastingvorderingen 2019	0,350
Belastingvorderingen 2020	2,265
Belastingvorderingen 2021	2,859
Belastingvorderingen 2022	8,088
Totaal opgelegd	13,843
Nog op te leggen 2021	1,766
Nog op te leggen 2022	3,507
Totaal nog op te leggen	5,273
Totaal openstaande belastingvorderingen	19,116

Op de nog openstaande saldi belastingvorderingen kunnen vanaf 2022 nog verdere bezwaarschriften toegekend en afgehandeld worden, aanslagen kwijtgescholden worden en/of aanslagen oninbaar worden verklaard.

4.5 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin een waterschap in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen. Waterschappen zijn wettelijk verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Een deel van de risico's wordt afgedekt door afgesloten verzekeringen of gevormde voorzieningen. Op basis van een inventarisatie zijn per programma de mogelijke risico's benoemd. Waar mogelijk zijn deze risico's financieel onderbouwd en is de kans op optreden aangegeven. In paragraaf 4.5.1 is een gedetailleerd overzicht van de risico's per programma opgenomen, evenals de ingeschatte kans van voordoen en het ingeschatte financieel gevolg per risico.

4.5.1 Belangrijkste risico's

De belangrijkste risico's van het waterschap zijn geïnventariseerd. Het risicoprofiel is zeer diverse van aard. Zowel grote als kleine risico's, risico's met interne of externe oorzaak en risico's die operationeel dan wel strategisch van aard zijn. Een aantal van deze risico's is regulier van aard. Hieronder volgen de belangrijkste geïdentificeerde risico's:

Risico Waterveiligheid	Kans	Financieel gevolg
<p>Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma</p> <p>De gezamenlijke waterschappen dragen 50% bij aan de jaarlijkse kosten voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het Rijk de andere 50%. De totale hoogte van de jaarlijkse kosten van het HWBP is wettelijk vastgelegd en wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de IBOI (Index voor Bruto Overheidsinvesteringen).</p> <p>Van deze 50% wordt 10% als 'projectgebonden bijdrage' ingebracht door de waterschappen, en de resterende 40% wordt als 'solidariteitsbijdrage' door alle waterschappen gezamenlijk bijeengebracht. De verdeling over de waterschappen wordt gerelateerd aan het aantal inwoners en de hoogte van die WOZ-waarde in elk waterschap. Zowel de indexering dijkversterkingsprojecten, de projectgebonden bijdrage als de verdeelsleutel voor de solidariteitsbijdrage worden door het Rijk vastgesteld. Door de Unie van Waterschappen wordt vooraf een meerjarenraming voor de verwachte solidariteitsbijdrage per waterschap opgesteld ten behoeve van de begrotingen van de waterschappen.</p> <p>WSHD neemt deze meerjarenraming over, maar de daadwerkelijke solidariteitsbijdrage kan hoger (of lager) uitvallen op basis van werkelijke kosten, indexering en verdeelsleutel.</p>	50%	€ 0,6 mln.
<p>Herstel schade door bever activiteit</p> <p>De beverpopulatie groeit zeer snel in Nederland en ook in ons werkgebied. De graverij van bevers in waterkeringen zorgt voor een groot risico voor de waterveiligheid. Door de snelle groei van de populatie, de beschermde status en de nog in ontwikkeling zijnde methoden en technieken om schade te voorkomen, zijn de kosten en activiteiten ter bescherming van de waterkeringen lastig te programmeren. Tot dit ontwikkeld is wordt dit opgenomen als risico en niet als post in de exploitatiebegroting.</p>	30%	€ 0,2 mln.
Risico Voldoende en Schoon Water	Kans	Financieel gevolg
<p>Co-financiering POP3</p> <p>De cofinanciering van het PlattelandsOntwikkelingsProgramma (POP3) programma wordt gedragen door de provincie en WSHD. Ten aanzien van de hoogte van de cofinanciering heeft WSHD een aanname gedaan. Indien het financiële beroep op het POP3 programma hoger wordt dan deze aanname wordt de bijdrage van WSHD hoger dan hetgeen waarmee rekening is gehouden in de begroting. Het risico heeft betrekking op een hogere aanspraak op de regeling dan verwacht.</p>	30%	€ 0,6 mln.
<p>Hogere kosten afzet bagger vanwege wijzigende wet- en regelgeving</p> <p>Wijzigende wet- en regelgeving t.a.v. milieuvreemde stoffen (zoals PFAS) kan resulteren in hogere kosten voor de afzet van bagger.</p>	25%	€ 0,5 mln.

Vervuiling oppervlaktewater Het (tijdelijk) niet voldoen aan normen c.q. een overschrijding in het kader van de Waterwet en/of milieuvergunning. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om een grote brand, transportongevallen of illegale lozingen op het oppervlaktewater waarvan de veroorzaker niet kan worden opgespoord en waardoor de kosten niet verhaald kunnen worden en voor rekening komen van WSHD.	10%	€ 0,6 mln.
---	-----	------------

Risico Waterketen	Kans	Financieel gevolg
Afname afvalwaterstroom zuiveringsinstallatie Dordrecht De zuiveringsinstallatie in Dordrecht ontvangt een substantiële hoeveelheid bedrijfsafvalwater. Eén bedrijf onderzoekt of zij dit afvalwater met ingang van 2023 zelf kunnen gaan zuiveren. Als dit wordt doorgezet, neemt de afvalwaterstroom op onze zuivering op termijn op jaarbasis met ongeveer 23.000 v.e. af. Dit komt overeen met een verwachte afname van de inkomsten van circa € 1,5 miljoen. Omdat de kosten van de zuivering grotendeels vast zijn, zal het zuiveringstarief gaan stijgen. De besparing op de variabele kosten wordt ingeschat op € 0,25 miljoen. De kans dat dit risico optreedt, is hoog (80%). Aangezien de zuivering nog gebouwd moet worden, is het effect op de heffing voor 2022 niet merkbaar. De verwachting is dat het aantal vervuilingseenheden van het bedrijf in 2023 en verder met 23.000 v.e. afneemt	80%	€ 1,5 mln.
Afvalstoffenbelasting Het verbranden van zuiveringsslib is vrijgesteld van afvalstoffenbelasting. Het voornemen van het kabinet (regerakkoord 2017) om de vrijstelling op de afvalstoffenheffing op het (mono)verbranden van zuiveringsslib te laten vervallen, kan een grote invloed hebben op het tarief. In 2022 is deze heffing € 33,58 per ton. Via de Unie van Waterschappen is naar de wetgever gelobbyd om dit voornemen, dat leidt tot het rondpompen van overheidsgeld, te wijzigen. In het huidige regeerakkoord is dit voornemen niet meer genoemd. De verwachting is dan ook dat voor het huidige proces van verbranding van zuiveringsslib geen afvalstoffenheffing zal worden ingevoerd.	10%	€ 2,8 mln.

<p>Bijdragen aan objecten van derden (Rotterdam)</p> <p>Medio 2016 heeft een afrekening van de bijdrage van het waterschap aan een door een gemeente gepleegde investering in een afvalwatertransportsysteem plaatsgevonden. Aanvankelijk heeft deze gemeente aangegeven dat er mogelijk een dispuut met de aannemer was over de afrekening van genoemd project. Later heeft betreffende gemeente aangegeven dat de verwachting was dat er geen grond was voor een claim en dat de verjaringstermijn bijna bereikt was. Derhalve is dit project in december 2016 definitief afgesloten.</p> <p>Ondanks de verwachtingen van betreffende gemeente inzake deze claim heeft de gemeente in april 2017 een brief ontvangen van het advocatenkantoor van de aannemer waarin wordt aangegeven dat de betreffende aannemer zich het recht wenst voor te behouden om de betalingen, waarover een dispuut bestaat, te vorderen. In 2019 is het tot een schikking gekomen tussen de gemeente en aannemer voor een bedrag van circa € 0,3 miljoen met een kostenverdeling voor WSHD van 66%. De bijdrage voor het waterschap bedraagt op basis hiervan circa € 0,2 miljoen Hierover vindt nader overleg plaats met de betrokken gemeente waarbij het waterschap om nadere informatie heeft verzocht. In 2021 is er nog geen voortgang geweest in dit dossier.</p>	90%	€ 0,2 mln.
<p>Consequenties Masterplan en doorvertaling uitvoeringsorganisatie</p> <p>In het Masterplan Sluisjesdijk 2.0 is informatie verschaft over een optimale (her)programmering van de ALM-projecten op Sluisjesdijk, zoals het schakelkastenproject, in relatie tot de procesvoering. In april is de pré-projectfase gestart waar de aanpak, de planning, de totale kosten (investering en exploitatie), de risico's en de uitvoeringswijze verder worden uitgewerkt. De uitkomsten van deze pré-projectfase worden voor de zomer 2023 separaat voorgelegd aan de VV. De nieuwe wijze van aanpak van de uitvoering van Sluisjesdijk is de opmaat naar uitvoeringswijze van de gehele investeringsopgave voor de Waterketen. Het financieel gevolg is nog niet in te schatten.</p>	0%	
<p>Garantstelling HVC</p> <p>De in de Gemeenschappelijke Regeling Zuiverings-slib 2009 (GR Slib) deelnemende waterschappen hebben de samenwerking gezocht in het kader van de verwerking van slib. De betrokken waterschappen hebben een gezamenlijk belang in NV HVC. Gezamenlijk bezitten de waterschappen 683 aandelen (per december 2021 is dit een belang van circa 17% in NV HVC). Het aandelenbelang is overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. WSHD heeft 111 aandelen NV HVC, wat overeenkomt met 16% van het totale financiële belang binnen de GR. In 2022-2023 zal de investering voor een slibdrooginstallatie in Alkmaar gepland worden.</p> <p>De waterschappen (aandeelhouders B van NV HVC) zijn naar rato van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor de gegarandeerde geldleningen. Bij de risico bepaling is rekening gehouden met de maximale lening van € 87,7 miljoen.</p> <p>De garantstelling voor de bio-energiecentrale (BEC) is niet afgeroepen door HVC. Hierdoor vervalt het risico voor WSHD m.b.t. de garantstelling BEC van € 5,4 miljoen.</p>	10%	€ 14,2 mln.

<p>Niet voldoen aan vergunningseisen</p> <p>De onderhoudssituatie zorgt voor het continu alert blijven en bijsturen om de zuiveringsprestaties van de installaties te blijven halen. Hierdoor is een situatie ontstaan waarbij de gebiedsbrede rendementseis van 75% en individuele lozingseisen mogelijk niet worden behaald. De eventuele consequenties zijn nog niet bekend en zijn afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag.</p>	30%	€ 0,5 mln.
<p>Nieuwe Europese richtlijn stedelijk afvalwater</p> <p>In november 2022 is de concept Europese richtlijn stedelijk afvalwater gepubliceerd. In deze nieuwe richtlijn zijn nieuwe strengere lozingseisen voor rwzi's opgenomen ten aanzien van nutriënten. Daarnaast zijn er aanvullende lozingseisen voor medicijnresten opgenomen. De ontwerp-richtlijn heeft grote consequenties voor de waterketen en met name voor de rwzi Dokhaven als de richtlijn in deze vorm wordt vastgesteld. De Richtlijn ligt nu ter inzage. Gelet op de vergaande consequenties heeft het waterschap samen met de ketenpartners in Rotterdam een reactie gestuurd naar de Unie van Waterschappen met het verzoek om ervoor te pleiten bij de EU dat voor Dokhaven een uitzondering wordt gemaakt op de gestelde termijnen waarop deze rwzi aan de nieuwe lozingseisen zou moeten gaan voldoen. Dit is omarmd door de Unie van Waterschappen (UvW). Het advies van de UvW wordt in de EU ingebracht. De definitieve richtlijn wordt in 2024 verwacht en wordt in 2026 in de Nederlandse Wetgeving geïmplementeerd.</p>		
<p>Onvoldoende preventief onderhoud</p> <p>Niet alle noodzakelijke werkzaamheden conform de in het verleden opgestelde onderhoudsconcepten zijn de laatste jaren uitgevoerd. Hierdoor is een achterstand en grote werkvoorraad ontstaan plus een onbalans in de verhouding Preventief en Correctief Onderhoud (doelmatigheid). Door de extra beschikbaar gestelde financiële middelen wordt de ombuiging van correctief naar preventief onderhoud mogelijk gemaakt. Door een verdere verbetering van werkprocessen, informatiemanagement en capaciteitsmanagement, en in de inpassing hiervan in de totale opgave in de Waterketen kan een gezondere balans tussen preventief en correctief onderhoud verkregen worden.</p>	0%	€ 0,0 mln.

Risico Wegen	Kans	Financieel gevolg
<p>Herstel schade wegen door bever activiteit</p> <p>De beverpopulatie groeit zeer snel in Nederland en ook in ons werkgebied. De graverij van bevers in en rond wegen zorgt voor een groot risico op schades onder en daarmee in wegen. Door de snelle groei van de populatie, de beschermde status en de nog in ontwikkeling zijnde methoden en technieken om schade te voorkomen, zijn de kosten en activiteiten ter bescherming van de wegen lastig te programmeren. Ondanks preventieve maatregelen (bijv. gaas) is de kans van optreden reëel. Tot dit ontwikkeld is wordt dit opgenomen als risico en niet als post in de exploitatiebegroting.</p>	50%	€ 0,5 mln.

Risico Bestuur en organisatie	Kans	Financieel gevolg
<p>Garantstelling Unie van Waterschappen</p> <p>In 2016 heeft de NWB een kredietfaciliteit verstrekt aan de Unie van Waterschappen ter grootte van € 2.000.000. Alle leden van de Unie van Waterschappen, met uitzondering van hoogheemraadschap van Delfland, staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB Bank van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsopvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben.</p> <p>In 2017 heeft de NWB Bank een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen onder borgstelling van alle waterschappen. Deze borgstelling is verdeeld onder de waterschappen op basis van de belastingopbrengst 2016. Voor WSHD betekent dit een borgstelling van 5,8% van de lening van € 6,01 miljoen. Eind 2022 was de hoogte van de verstrekte geldlening nog € 4,81 miljoen. Jaarlijks wordt € 0,24 miljoen afgelost op deze lening. De looptijd van deze lening is ingegaan in mei 2017 en loopt tot en met mei 2042.</p>	10%	€ 0,3 mln.
<p>Ontbreken uitwijkvoorziening</p> <p>WSHD beschikt over een Main Equipment Room (MER). In deze ruimte bevinden zich de servers, de centrale netwerkapparatuur en de bekabeling van de computerruimte. Bij uitval van de MER komt de beschikbaarheid van de digitale voorzieningen voor de medewerkers van WSHD in gevaar. Bij een interne calamiteit (b.v. brand) kan het bovendien geruime tijd duren voordat deze dienstverlening is hersteld. Door de toenemende afhankelijkheid van de ICT-infrastructuur zal onder dergelijke omstandigheden (financiële gevolg-) schade ontstaan.</p> <p>De informatietechnologie ontwikkelt zich snel. Met name de zogenaamde ‘Cloud-oplossingen’ dragen in grote mate bij aan het reduceren van onze kwetsbaarheid. WSHD heeft in de afgelopen jaren verschillende stappen in deze richting gezet en zal dat ook in de komende periode blijven doen waardoor het risico gestaag verder zal afnemen. De COVID pandemie heeft ertoe geleid dat er versneld een beschikbaarheidsverbetering is doorgevoerd. Door in gebruik name van een tweede MER in een extern datacenter zullen de digitale voorzieningen beschikbaar blijven bij uitval van de MER op Ridderkerk.</p>	10%	€ 0,6 mln.

Risico Algemene dekkingsmiddelen	Kans	Financieel gevolg
<p>Afschaffing koepelvrijstelling BTW</p> <p>De beperking van de koepelvrijstelling is opgeschort. De inperking was in eerste instantie per 1 januari 2019 aangekondigd, als direct gevolg van arresten van het Europese Hof. Momenteel spant het kabinet samen met andere Europese lidstaten zich in voor reparatie via Europese regelgeving. Het herstellen van de koepelvrijstelling wordt op Europees niveau besproken. Om de koepelvrijstelling te handhaven is unanimititeit van alle lidstaten nodig. Op dit moment is het onduidelijk of dit werkelijk gaat gebeuren en hoe lang de opschorting zal blijven duren.</p> <p>Waterschappen zijn in beginsel niet BTW-plichtig voor hun overheidstaken. Toch kunnen waterschappen te maken hebben met BTW, bijvoorbeeld als zij taken uitbesteden aan de markt of zelf marktactiviteiten verrichten. Indien de koepelvrijstelling wordt beperkt zullen waterschappen bij samenwerking eerder worden geconfronteerd met BTW-heffing. Anders dan gemeenten en provincies beschikken waterschappen niet over een fonds dat in rekening gebrachte BTW (deels) compenseert (BTW-compensatiefonds). De voorgenomen beperking van de koepelvrijstelling heeft daarom grote gevolgen voor waterschappen die met andere overheden samenwerken.</p> <p>No cure no pay bureaus (WOZ bezwaren)</p> <p>Gedurende 2021 is er bij SVHW een forse toename geweest van het aantal WOZ bezwaren wat is ingediend door no cure no pay (NCNP) bureaus. Deze toename van WOZ bezwaren leidt enerzijds tot een toename van de daaraan gerelateerde proceskostenvergoedingen en anderzijds tot een aanvullende behoefte aan capaciteit om een en ander af te handelen. In de begroting 2022 van SVHW is reeds rekening gehouden met aanvullende lasten van € 204.000 structureel voor de afhandeling van deze bezwaren. De no cure no pay (NCNP) bureaus blijven media-aandacht zoeken. Gezien de ontwikkelingen bestaat het risico dat dit niet afdoende is.</p> <p>Het risico bestaat dat er ook in 2023 aanvullende proces- en capaciteitskosten voor de afhandeling van deze WOZ bezwaren zijn. De omvang van dit risico is door ons, en door SVHW nog niet in te schatten.</p>	50%	<p>€ 0,6 mln.</p> <p>PM</p>

Ten opzichte van de Burap 2022 zijn de volgende risico's gewijzigd:

Vervallen risico's:

- Bestuur & Organisatie: Doorbelasting kosten PDOK (publieke dienstverlening op kaart)
- Waterketen: Grensoverschrijdend afvalwater

Nieuwe risico's:

- Waterketen: Niet voldoen aan vergunningseisen
- Waterveiligheid: Herstel schade door bever activiteit
- Wegen: Herstel schade wegen door bever activiteit

Oekraïne

Eind februari 2022 is de wereld geconfronteerd met een oorlog tussen Rusland en Oekraïne. Eén van de gevolgen van deze oorlog is de stijging van olie- en gasprijzen, en daaraan gekoppelde inflatie. De lange termijn effecten voor WSHD blijven moeilijk in te schatten. Zoals diverse overheden, had WSHD een contract met Gazprom. Dit contract is inmiddels per eind 2022 beëindigd. Verder werd en wordt geen zaken gedaan met Russische bedrijven, waarvoor sancties gelden. De gestegen inflatie geeft mogelijk druk op de realisatie van de doelstellingen van 2023 en verder. Bij het samenstellen van de begroting 2023 is zo goed mogelijk rekening gehouden met gestegen prijzen. Gezien voorgaande is de continuïteit van de bedrijfsvoering niet in het geding.

4.5.2 Berekening van de benodigde weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Het gaat hier om de algemene reserves voor Waterveiligheid, Water, Waterketen en Wegen.

Om na te gaan of de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de risico's te kunnen dekken, wordt gebruik gemaakt van de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Hieronder wordt cijfermatig inzichtelijk gemaakt wat het totaal is aan ingeschatte risico's per programma (inclusief het deel van de algemene risico's wat aan dat betreffende programma wordt toegerekend). Op basis van deze totalen en het beleid 'Risicomanagement en weerstandsvermogen 2018' (vastgesteld in de VV vergadering van november 2018), waarin is bepaald dat 85% van het totale reëel financieel gevolg wordt meegenomen, wat de benodigde weerstandscapaciteit is.

(bedragen x € 1 mln.)	Totaal ingeschatte risico's (in €) *	Benodigde weerstands-capaciteit (85%) (in €)
Waterveiligheid	0,510	0,433
Water	0,643	0,546
Waterketen	3,586	3,048
Wegen	0,357	0,303
Totaal	5,095	4,330

*) In bovenstaande tabel zijn de algemene risico's (risico's die vallen onder algemene beleidstaken, algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering en ondersteuning inclusief de niet in te schatten risico's waarvoor een bedrag is opgenomen ter hoogte van € 500.000) toegerekend naar de programma's op basis van de procentuele verdeling genoemd in paragraaf 6.2.

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van onderstaande tabel:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

In het beleid 'Risicomanagement en weerstandsvermogen 2018' heeft de VV het besluit genomen dat gestreefd wordt naar een weerstandsratio per programma van minimaal 1,4 (= middenklasse ruim voldoende). De VV heeft bij het vaststellen van de Programmabegroting 2020 ingestemd met het verlagen van de weerstandsratio naar 1,2 (= middenklasse voldoende).

De totale omvang van de (geprognosticeerde) beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) per programma is in onderstaande tabel per 31 december 2022 weergegeven.

(Bedragen x € 1 mln.)	Stand reserve per 31 december 2022 (in €)	Streefwaarde ratio (ondergrens klasse C)	Huidige ratio weerstandsvermogen	Werkelijke ratio	Beschikbare ruimte reserve (t.o.v. ondergrens klasse C) (in €)
Waterveiligheid	1,008	1,2	A	2,3	0,489
Water	3,607	1,2	A	6,6	2,952
Waterketen	3,789	1,2	C	1,2	0,131
Wegen (*)	0,234	1,2	E	0,8	-0,129
Totaal	8,639				3,443

(*) In het voorstel voor de resultaatbestemming van de jaarstukken 2022 wordt voorgesteld de algemene reserve Wegen aan te vullen tot het benodigde niveau. Bij die toevoeging wordt ook rekening gehouden met de begrote onttrekking 2023.

4.6 Houdbare overheidsfinanciën

Een sluitende meerjarenbegroting vormt de basis voor houdbare waterschapsfinanciën. Houdbare waterschapsfinanciën vergen echter meer dan dat er tegenover alle lasten op de begroting ook voldoende baten staan. Vereist is dat het waterschap in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden heeft om de klappen te kunnen opvangen. Dit is voor waterschap Hollandse Delta het geval. Er is sprake van structureel sluitende begroting. Waterschap Hollandse Delta is voor circa 80% gefinancierd met vreemd vermogen. Dit ligt onder het gemiddelde (circa 90% vreemd vermogen) van de waterschappen.

4.7 Financiering

In de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO) zijn kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De belangrijkste doelstellingen van deze wet zijn: het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van de decentrale overheden, het beheersen van renterisico's en het vergroten van transparantie. Het treasurybeleid van waterschap Hollandse Delta is erop gericht toegang te krijgen en te behouden tot de geld- en kapitaalmarkt om zo, binnen de financiële mogelijkheden van het waterschap, optimale of voldoende toegang te verkrijgen dan wel de lasten zo veel mogelijk te reduceren. Hierbij moeten de risico's zo goed mogelijk worden beheerst. De verantwoording in deze financieringsparagraaf vindt plaats op basis van toetsing van het beleid zoals opgenomen in de Programmabegroting 2022-2026.

4.7.1 Ontwikkeling in de financierings- en beleggingsbehoefte

Nieuwe geldlening

Op 22 maart 2022 is een geldlening aangetrokken van 20 miljoen met een looptijd van 15 jaar tegen een rentepercentage van 0,96% bij de N26 Bank.

Op 22 juni 2022 heeft de VV ingestemd met het aangaan van een geldlening van 200 miljoen, gestort in jaarlijkse delen over een periode van 10 jaren, om langjarig in de financieringsbehoefte te kunnen voorzien met een vooraf overeengekomen rente. Tevens is besloten om het college te mandateren om, bij een rente die niet meer bedraagt dan 2,7%, betreffende lening af te sluiten.

Deze geldlening is inmiddels afgesloten bij de BNG Bank. De 1^e storting van 20 miljoen met een looptijd van 20 jaar tegen een rente percentage van 2,317% is ontvangen op 3 oktober 2022.

Kasgeldleningen

Er zijn in 2022 7 kasgeldleningen aangetrokken. In het eerste kwartaal 3 kasgeldleningen, in het tweede kwartaal 2 en in het derde kwartaal 2. Er zijn 4 kasgeldleningen aangetrokken voor een periode van 2 maanden en 3 kasgeldleningen voor een periode van 1 maand. De kasgeldleningen in de eerste 2 kwartalen zijn tegen een negatief rentepercentage afgesloten. De kasgeldleningen in het 3e kwartaal tegen een positief rentepercentage.

4.7.2 De ontwikkeling in de renterisiconorm, kasgeldlimiet en drempelbedrag

Renterisiconorm

De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal en is in 2022 niet overschreden:

Berekening renterisiconorm (bedragen X € 1 mln.)	2022	2021
Begrotingstotaal	216,277	204,755
Percentage regeling	30%	30%
Renterisiconorm	64,883	61,000
Renteherzieningen	-	-
Aflossingen	16,806	14,824
Renterisico	16,806	14,824
Renterisiconorm	64,883	61,000
Renterisico	16,806	14,824
Ruimte onder renterisiconorm	48,077	46,176

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bedroeg in 2022 € 50 miljoen en is niet overschreden. WSHD heeft in 2022 geen gebruik gemaakt van haar kasgeldlimiet.

Berekening kasgeldlimiet (bedragen X € 1 mln.)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Begrotingstotaal	216,277			
Percentage regeling	23%			
Kasgeldlimiet	50,000			
Gemiddelde vlottende schuld	74,307	132,046	52,604	41,989
Gemiddelde vlottende middelen	40,310	173,862	111,510	64,678
Netto vlottende schuld	33,997	-41,816	-58,905	-22,690
Kasgeldlimiet	50,000	50,000	50,000	50,000
Ruimte onder kasgeldlimiet	16,003	91,816	108,905	72,690

Drempelbedrag schatkistbankieren

Voor 2022 is het drempelbedrag gelijk aan 2% van het begrotingstotaal € 216,3 zijnde € 4,3 miljoen. In de toelichting op de balans per 31 december 2022 (hoofdstuk 5.2) wordt onder de vlottende activa het verloop gedurende 2022 in beeld gebracht. In dit overzicht is te zien dat de gemiddelde stand in rekening-courant bij de NWB in alle kwartalen onder het drempelbedrag gebleven is. Op 31 december 2022 had WSHD een tegoed van afgerond € 2 miljoen bij de schatkist.

4.7.3 Rentevisie

De verwachting ten aanzien van de ontwikkeling van de rente op korte termijn tot 1 jaar, is dat deze in de loop van 2023 verder zal gaan stijgen. De refirente (herfinancieringsrente, zijnde de rente die banken/financiële instellingen betalen aan de Europese Centrale Bank wanneer zij geld opnemen) bedroeg eind 2022 2,5% (eind 2021 0,00%). Voor de komende maanden is de verwachting dat deze verder gaat stijgen (2-2-2023 3,00%).

Rentegevoeligheidsanalyse

De leningenportefeuille van waterschap Hollandse Delta is in zeer grote mate ongevoelig voor de renteontwikkelingen. De gesloten lening overeenkomsten zijn gedurende de looptijd rentevast en worden gedurende de looptijd in het geheel afgelost. Een renteherziening tussentijds vindt niet plaats.

Renteomslag

Het Waterschapsbesluit schrijft voor dat de rentekosten moeten worden toegerekend aan de beleidsproducten. Deze toerekening vindt plaats via de renteomslag. Het renteomslagpercentage (rekenrente) wordt bepaald door de begrote rentekosten te delen door de begrote boekwaarde van de vaste activa per 1 januari van het betreffende jaar. In de Programmabegroting 2022-2026 is het renteomslagpercentage berekend op 1,88%.

In de notitie rente 2017 van de commissie Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is aangegeven dat bij een afwijking van meer dan 25% in de daadwerkelijke rentelasten (in euro's) ten opzichte van de begrote rentelasten (in euro's) een correctie verplicht is. Bij herberekening van het renteomslagpercentage op basis van de verwachte rentelasten (peildatum: september 2022) lag de afwijking lager dan 25%. Een aanpassing van het renteomslagpercentage zou op basis van deze afwijking niet nodig zijn. Wanneer gekeken werd naar de toerekening naar de beleidsproducten bleek dat de toerekening op basis van de daadwerkelijke boekwaarde per 1 januari 2022 ten opzichte van de begrote boekwaarde een verschuiving van de lasten tussen de beleidsproducten liet zien. Vanwege de omvang van deze verschuiving is er voor gekozen de rentetoerekening (onderdeel van de kapitaallasten per beleidsproduct) bij 2e begrotingswijziging 2022 wel te corrigeren. Het gehanteerde renteomslagpercentage over 2022 bedraagt 1,83%.

Renteschema

In de notitie rente 2017 heeft de commissie BBV geadviseerd het renteschema op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoe rekening.

	Omschrijving				
	Bedragen x € 1 mln.				
a1	De externe rentelasten over lange financiering		4,143		
	Agio		1,171		
a2	De externe rentelasten over korte financiering		-0,130		
					5,185
B	Externe rentebaten			-/-	-
	Saldo rentelasten en rentebaten				5,185
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	-		
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	-		
c3	De rentebaar van door verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+	-		
				-/-	-
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				5,185
d1	Rente over eigen vermogen			+	-
d2	Rente over voorzieningen			+	-
	<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>				5,185
E	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-/-	5,237
f	Renteresultaat op het taakveld Treasury				-0,052

4.8 Verbonden partijen

Waterschap Hollandse Delta kent diverse samenwerkingsverbanden met andere overheden en instellingen. Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Per partij is er sprake van een financieel en een bestuurlijk belang.

Financieel belang: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bestuurlijk belang: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Garantstellingen: aan een drietal (verbonden) partijen zijn financiële garanties verleend. Deze drie garanties zijn verantwoord onder hoofdstuk 5.2.6. Niet uit balans blijvende verplichtingen.

Direct verbonden partijen

Aqon		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Tiel	
Ingangsdatum	1-jul-2011	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
Aqon is het instituut voor wateronderzoek voor negen waterschappen. Aqon levert monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. Aqon verzorgt voor WSHD en de andere deelnemers het waterkwaliteitsonderzoek, dat uitgevoerd moet worden als gevolg van wettelijke verplichtingen (zoals zwemwateronderzoek en KRW monitoring). Tevens is het, ten behoeve van de uitvoering en evaluatie van het eigen beleid, noodzakelijk kwaliteit- en kwantiteitsmetingen uit te voeren en daarover te rapporteren.		
<i>Financieel belang</i>		
Voor 2023 is de bijdrage voor de dienstverlening van Aqon begroot op € 5,0 mln. (laboratorium- en eigenarendeel).		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
Eén lid (Dorenda Gerts) en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur.		
<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2021</i>	<i>31-dec-2022</i>
- Eigen vermogen	957.316	1.671.035
- Vreemd vermogen	13.210.413	19.756.470
- Resultaat	0	0
Relatie met programma	Water, Waterketen en Bestuur en organisatie	
<i>Risico's</i>		

Aquon

1. De gezamenlijk overeengekomen strategie en beleidslijnen bieden voldoende waarborgen bij de beheersing van de operationele risico's. De kosten van AQUON worden gedekt uit de opbrengsten van de uitgevoerde laboratoriumdiensten. Hogere kosten in de normale bedrijfsvoering worden gedekt door hogere opbrengsten.
2. Met de in 2019 opgestelde business case voor een structurele investering in het bedrijf zijn de risico's, die voor de langere termijn worden aangegaan, zichtbaar gemaakt en zijn daarmee nadrukkelijk onderdeel van het bestuurlijke besluitvormingsproces dat in 2020 heeft plaatsgevonden.
3. De benodigde productiecapaciteit voor de komende jaren is in 2021 en 2022 geactualiseerd, hiermee is het risico voor een te grote over- of onderbezetting van het nieuwe laboratorium zo gering mogelijk gehouden.
4. In 2022 is een aanvullend risicobudget vrijgemaakt om de effecten van de onzekere geopolitieke ontwikkelingen op de bouwkosten te kunnen opvangen. De aanbesteding heeft eind 2022 plaatsgevonden en paste vrijwel volledig binnen het gevoteerde krediet. Het aanvullend risicobudget staat hiermee nog nagenoeg volledig beschikbaar voor mogelijke optredende risico's tijdens de realisatiefase.

Overige informatie

1. De eigenaren hebben in 2015 een nieuwe strategie en governance vastgesteld. In 2017 is daarmee de Gemeenschappelijke Regeling gewijzigd en opnieuw vastgesteld.
Het bestuur van AQUON heeft in 2021 vastgesteld dat de nieuwe strategie en governance zich heeft bewezen. Er is sprake van grote tevredenheid bij de deelnemers over de samenwerking tussen de waterschappen en de wijze waarop de waterschappen, zowel in de eigenaarsrol als in de opdrachtgeversrol invloed uitoefenen op het beleid van AQUON.
2. In 2020 is AQUON gestart met de planvorming voor het nieuwe centrale laboratorium. Ontwerp en aanbesteding heeft in 2022 plaatsgevonden. In 2023 vindt de bouw en inrichting op een nieuwe locatie in Houten plaats.
3. Meerdere waterschappen hebben interesse getoond voor een (onderzoek naar de) mogelijke toekomstige deelname aan de GR AQUON. Om hierbij ook de belangen van de huidige deelnemende waterschappen en het 'bedrijfsbelang' van AQUON zo goed mogelijk te behartigen, zal in 2023 een toetredingsstrategie worden ontwikkeld en vastgesteld. De toetredingsstrategie omschrijft de kaders en uitgangspunten waarbinnen toetreding van nieuwe waterschappen potentieel mogelijk is. Deze strategie vormt de basis voor de hierna te starten onderhandelingen.

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) (deel A)

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Rotterdam
Ingangsdatum	1-sep-2011

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

Hoogheemraadschap van Rijnland, waterschap Hollandse Delta, Waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap van Delfland zijn een gemeenschappelijke regeling aangegaan onder de naam Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 met als doel het resterende slib uit het zuiveringsproces adequaat te verwerken.

Na de verwerving van nieuwe aandelen B van HVC zijn medio 2022 waterschap Amstel, Gooi en Vecht, waterschap Zuiderzeeland en hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier tot deze GR toegetreden.

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) (deel A)

Financieel belang

De in deze GR deelnemende waterschappen hebben de samenwerking gezocht in het kader van de verwerking van slib. Na toetreding van drie nieuwe waterschappen in 2021 bezitten de waterschappen gezamenlijk 683 aandelen (per juni 2022 is dit een belang van circa 17% in NV HVC). Dit belang is overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. De GR ziet toe op de verwerking van het zuiveringslib door N.V. HVC.

Bestuurlijk belang

Eén collegelid (Joke Geldhof) van WSHD neemt zitting in het algemeen bestuur van de GR.

Financiële kerncijfers

	31-dec-2021	31-dec-2022
- Eigen vermogen	31.043	31.043
- Vreemd vermogen	20.398	29.057
- Resultaat	0	0

Relatie met programma

Waterketen

Risico's

Risico vervallen vrijstelling op afvalstoffenheffing:

Het verbranden van zuiveringslib is vrijgesteld van afvalstoffenbelasting. Het voornemen van het kabinet (regerakkoord 2017) was om de vrijstelling op de afvalstoffenheffing op het (mono)verbranden van zuiveringslib te laten vervallen. Via de Unie van Waterschappen is naar de wetgever gelobbyd om dit voornemen te wijzigen. Vooralsnog is het invoeren van deze belastingmaatregel uitgesteld. Thans is de verwachting dat voor het huidige proces van mono-verbranding geen afvalstoffenheffing zal worden ingevoerd. Naar verwachting geldt dit ook voor het proces van het drogen van slib. De vervallen vrijstelling is geen onderdeel meer van het huidige regeerakkoord.

Overige informatie

Zuiderzeeland levert het secretariaat van de GR en begeleidt de P&C-cyclus. De financiële ondersteuning wordt daarbij geleverd door Hollandse Delta. De juridische ondersteuning wordt geleverd door Delfland. De gemaakte kosten worden gelijkelijk verdeeld over de acht aandeelhoudende waterschappen.

De waterschappen HHNK, AGV en ZZL hebben besloten hun slibeindverwerking bij HVC in Alkmaar onder te brengen en zijn als aandeelhouder B toegetreden tot de N.V. HVC. Juli 2021 is opdracht gegeven voor de investering in een nieuwe slibdrooginstallatie (SDI) voor deze drie waterschappen.

In het streven om bouwstenen (PHA) voor bioplastics te winnen met zuiveringslib hebben de initiatiefnemers van het Paques-proces (Paques B.V en N.V. HVC) en het Phario-proces (Stowa + vijf waterschappen) besloten hun krachten te bundelen onder de noemer PHA2USE. In september 2020 is de samenwerkingsovereenkomst getekend en het project officieel gestart. De demonstratie-installatie naast de Slibverbrandingsinstallatie (SVI) aan de Baanhoekweg in Dordrecht is op 10 mei 2022 in gebruik genomen.

Het Waterschapshuis			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Ingangsdatum	1-jul-2010		
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>			
Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Het Waterschapshuis bevordert de samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de watersector en helpt daarbij in de digitale transformatie van de waterschappen. Doelstellingen zijn o.a. het verbeteren van de kwaliteit van de bedrijfsvoering, het efficiënter maken van de informatievoorziening en het versterken van het imago van de waterschappen als moderne overheid.			
<i>Financieel belang</i>			
De in HWH conceptbegroting 2022 vastgestelde bijdrage voor Hollandse Delta bedraagt € 1,35 mln. De bijdrage aan HWH in 2021 was € 1,1 mln.			
<i>Bestuurlijk belang</i>			
Eén lid (Henk vd Drift) en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur.			
<i>Financiële kerncijfers</i>			
		31-dec-2021	31-dec-2022
- Eigen vermogen		0	0
- Vreemd vermogen		8.301.131	10.241.671
- Resultaat		0	0
Relatie met programma	Bestuur en organisatie		
<i>Risico's</i>			
Per 1 januari 2015 worden programma/project-specifieke risico's door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft het zogenaamde 'loden deur' principe. Naast project specifieke risico's zijn er ook programma overstijgende risico's die het geheel van Het Waterschapshuis betreffen. Voorbeelden hiervan zijn het risico van uittreding van een waterschap, en de invulling van projectcapaciteit. Op grond van art. 41 van de Gemeenschappelijke regeling zullen de waterschappen er zorg voor dragen dat het Waterschapshuis te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.			
<i>Overige informatie</i>			
Het Waterschapshuis is opgebouwd uit een algemeen deel, de bedrijfsvoering, waarvan de kosten door alle deelnemers worden gedeeld. Daarnaast is er een deel waarin waterschappen facultatief participeren, in programma's en projecten en zijn er collectieve programma's en projecten waarin alle aan de GR deelnemende waterschappen participeren. Het Waterschapshuis bestaat uit een vaste kern van medewerkers, die zorgt voor instandhouding. Daarnaast is er een flexibele schil van medewerkers voor de invulling van de programma's en projecten. Elk waterschap wordt geacht hier capaciteit te leveren, zodat de kennis van de waterschappen komt. Om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, is besloten om vanuit een strategisch meerjarenprogramma te werken. Vanuit een samenhang worden projecten gebundeld tot programma's. Hierdoor ontstaat een steeds intensievere afstemming met de waterschappen over de langere termijn en worden er steeds minder opdrachten per project afgesloten maar steeds vaker per programma. Hierdoor verschuift ook de besluitvorming (opdrachten), rapportage en verantwoording op, van het niveau van een afzonderlijk project, naar het niveau van programma's.			

Het Waterschapshuis

In 2022 is gestart met het opstellen van een strategienota om de rol van het Waterschapshuis fit te maken voor de toekomst. In 2023 zal hierover een besluit worden genomen.

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)

Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Ingangsdatum	5-mei-1954	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB) is een financiële dienstverlener die zich met haar diensten exclusief richt op de Nederlandse publieke sector. De klanten van de NWB zijn decentrale overheden (waterschappen, gemeenten en provincies) en instellingen onder garantie van (decentrale) overheden. Dit betreft voornamelijk instellingen voor sociale volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu.		
<i>Financieel belang</i>		
De deelneming van Hollandse Delta in deze AAA-bank bedraagt opgebouwd uit 1893 (van de 50.478) aandelen A van nominaal € 115 en (van de 8.511) 143 aandelen B van nominaal € 460 (waarvan 25% volgestort) van de NWB.		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
Het recht bestaat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders te bezoeken.		
<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2021</i>	<i>31-dec-2022</i>
- Eigen vermogen	1.902.000.000	1.995.000.000
- Vreemd vermogen	93.791.000.000	70.964.000.000
- Resultaat	121.000.000	143.000.000
Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen	
<i>Risico's</i>		
<i>Overige informatie</i>		

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Klaaswaal	
Ingangsdatum	1-jan-2005	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
De uitvoering van de belastingheffing en invordering van de waterschapsbelastingen is ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling SVHW.		
<i>Financieel belang</i>		
Voor 2023 wordt de bijdrage aan de dienstverlening door SVHW begroot op € 4.227.200 (de bijdrage in 2022 bedroeg € 4.346.000).		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
De 14 deelnemende gemeentelijke colleges leveren elk één lid, en het dagelijks bestuur van het waterschap Hollandse Delta levert twee leden (Henk van der Drift en Dorenda Gerts). Het aantal stemmen van waterschap Hollandse Delta bedraagt 8. De overige Deelnemers behouden 1 stem. Het minimaal aantal benodigde Deelnemers om de vergadering van het Algemeen Bestuur te openen is 9. De stemverhouding in het Algemeen Bestuur is 8 stemmen voor WSHD op een totaal van 22 stemmen. Dit komt overeen met een 36,3% van de stemmen.		
<i>Financiële kerncijfers</i>	31-dec-2021	31-dec-2022
- Eigen vermogen	621.000	726.000
- Vreemd vermogen	6.159.000	6.597.000
- Resultaat	228.000	122.000
Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen	
<i>Risico's</i>		
<i>Overige informatie</i>		

Unie van Waterschappen		
Rechtsvorm	Vereniging	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Ingangsdatum	1-jan-1927	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
<p>De Nederlandse waterschappen zijn verenigd in de Unie van Waterschappen. De Unie behartigt de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen. De Unie van Waterschappen treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het parlement, de regering, internationale instanties, de rijksoverheid en organisaties als het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De Unie neemt deel in veel overleg- en adviesorganen en is betrokken bij de ontwikkeling van het rijksbeleid, regelgeving en beleidsnota's voor waterbeheer. De Unie neemt ook het initiatief zelf onderwerpen op de politieke agenda te zetten.</p> <p>De Unie opereert op basis van de volgende visie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Unie wil leidend zijn in de strategische discussie over regionaal waterbeheer, in zowel nationale als internationale context, met als doel: duurzaam waterbeheer. • De Unie is een inspirerende gesprekspartner over regionaal waterbeheer en dus aanwezig op plekken waar belangrijke besluiten worden genomen. • De Unie excelleert in strategisch netwerken, speelt adequaat in op veranderingen, neemt initiatieven, is communicatief in het inspireren en verbinden en kent de 'ins and outs' van de Haagse en Brusselse bureaucratie. <p>Het Uniebureau anticipeert op veranderende wensen van waterschappen, veranderende maatschappelijke vraagstukken en toenemende internationalisering. De beoogde proactieve inzet van het Uniebureau, als ondersteuner van het bestuur, wordt bereikt met een organisatiestructuur die op samenwerking is gericht.</p>		
<i>Financieel belang</i>		
Jaarlijks wordt contributie betaald aan de Unie. De bijdrage voor 2022 bedroeg € 0,7 miljoen.		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
<p>Het hoogste orgaan van de Unie van Waterschappen is de ledenvergadering. In de ledenvergadering hebben de voorzitters van alle waterschappen zitting. De ledenvergadering vergadert 4 keer per jaar. Uit de ledenvergadering worden de leden van het bestuur gekozen. Formele besluitvorming vindt plaats in het bestuur en in de ledenvergadering.</p> <p>Per beleidsterrein is een bestuurlijke Uniecommissie waarin de portefeuillehouders van alle waterschappen zitting hebben. Per beleidsterrein wordt in de commissie het beleid van de Unie voorbereid en deels vastgesteld. De bestuurlijke commissies worden geadviseerd door ambtelijke werkgroepen. Hierin heeft een beperkt aantal waterschapsmedewerkers zitting.</p>		
<i>Financiële kerncijfers</i>	31-dec-2021	31-dec-2022
- Eigen vermogen	3.134.712	2.697.666
- Vreemd vermogen	23.412.109	22.246.316
- Resultaat	1.141.344	-437.044
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	

Unie van Waterschappen

Risico's

In 2016 heeft de NWB een kredietfaciliteit verstrekt aan de unie van waterschappen ter grootte van € 2.000.000. Alle leden van de unie van waterschappen, met uitzondering van hoogheemraadschap van Delfland, staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB Bank van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsopvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben.

In 2017 heeft de NWB een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen onder borgstelling van alle waterschappen. Deze borgstelling is verdeeld onder de waterschappen op basis van de belastingopbrengst 2016. Voor WSHD betekent dit een borgstelling van 5,8% van de lening van € 6.013.268. Eind 2022 was de hoogte van de verstrekte geldlening nog circa € 5 miljoen.

Overige informatie

Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW)

Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Delft
Ingangsdatum	22-dec-1910

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

De behartiging van de belangen van de waterschappen in het algemeen en in het bijzonder van die, welke geheel of gedeeltelijk in de provincie Zuid-Holland zijn gelegen. Zij verricht al datgene dat in het belang is of kan zijn voor een goede taakuitoefening door de aangesloten waterschappen. De volgende waterschappen zijn aangesloten: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, waterschap Hollandse Delta, waterschap Rivierenland en waterschap Amstel, Gooi en Vecht.

De Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen brengt de waterschapbestuurders samen in overleggen om hun waterschapsbelangen en –taken af te stemmen en om in gezamenlijkheid standpunten en ideeën te ontwikkelen om burgers, partners en overheden tegemoet te kunnen treden. In dit kader zijn er afzonderlijke samenkomsten van de dijkgraven en de vakportefeuillehouders.

Financieel belang

De bijdrage voor 2022 bedroeg €0,-. Voor 2023 is de bijdrage vastgesteld op € 0,-.

Bestuurlijk belang

Er worden 4 vergaderingen per jaar gehouden. Daarnaast wordt regelmatig overlegd met de Gedeputeerde Water van de provincie Zuid-Holland en de HID van Rijkswaterstaat West-Nederland-Zuid. Elk jaar organiseert één van de ZH-waterschappen de VZHW-waterschapsdag voor bestuurders en belangstellenden.

<i>Financiële kerncijfers</i>	31-dec-2021	31-dec-2022
- Eigen vermogen	17.859	14.620

Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW)		
- Vreemd vermogen	3.025	0
- Resultaat	2.505	-2.969
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
<i>Risico's</i>		
Het risico is beperkt tot de jaarlijkse financiële bijdrage aan de vereniging.		
<i>Overige informatie</i>		

Indirect verbonden partijen

Naast de partijen die voldoen aan de definitie verbonden partij, zijn er ook partijen waar WSHD indirect mee verbonden is, oftewel de indirect verbonden partijen. Bij deze partijen is er wel sprake van een financieel belang maar ontbreekt het directe bestuurlijke belang bijvoorbeeld omdat deze partij een stichting is. Een andere mogelijkheid is dat de verbonden partij, bijvoorbeeld aandeelhouder of bestuurder is van de, achterliggende, en daarmee indirect verbonden partij. Hoewel in voorkomende gevallen volgens de letter van de definitie geen sprake is van een verbonden partij, is het bestaan van een financieel belang reden genoeg om ook aan deze indirect verbonden partijen aandacht te besteden.

Indirect verbonden partijen:

- N.V. Huisvuilcentrale Noord Holland (HVC)
- Stowa
- Muskusrattenbeheer (MRB)

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) (deel B)	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats	Alkmaar
Ingangsdatum	1-jan-2010
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>	
HVC is verantwoordelijk voor het duurzaam afvalbeheer van haar aandeelhouders (gemeenten en waterschappen). Daarnaast produceert HVC duurzame energie. Deze wordt geleverd aan gemeenten, waterschappen, bedrijven en particulieren.	
<i>Financieel belang</i>	
Gezamenlijk bezitten HH van Rijnland, WS Hollandse Delta, WS Rivierenland, HH van Schieland en de Krimpenerwaard, HH van Delfland, HH Hollands Noorderkwartier, WS Amstel, Gooi en Vecht en WS Zuiderzeeland 683 aandelen van N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (hierna: HVC) (per juli 2021 is dit een belang van circa 17%). Deze aandelen zijn in beheer van de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. De GR ziet toe op de verwerking van het zuiveringsslib door HVC.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) (deel B)

De GR is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van N.V. HVC.

De Raad van Commissarissen van HVC bestaat uit vijf leden. Vastgelegd is dat ten minste één van de commissarissen een publieke signatuur heeft met kennis van het gemeentelijke en het waterschapsdomein. In mei 2020 is mevrouw J. Kriens benoemd. Zij heeft als wethouder/ locoburgemeester van Rotterdam en als directeur van de VNG ervaring opgedaan binnen het publieke domein.

<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2021</i>	<i>31-dec-2022</i>
- Eigen vermogen	168.741.000	198.697.000
- Vreemd vermogen	845.514.000	878.504.000
- Resultaat	26.369.000	28.139.000

Relatie met programma Waterketen

Risico's

De Zuid-Hollandse waterschappen hebben via de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 hun voormalige belangen in DRSH Zuiverings-slib NV ondergebracht bij HVC. De waterschappen staan vanaf hun toetreding garant voor de financiering van de activiteiten die HVC voor de waterschappen uitvoert. In 2021 is hier de investering in de slibdrooginstallatie in Alkmaar bijgekomen. Er is rekening gehouden met een door de aandeelhouders B verstrekte garantie voor leningen van in totaal € 65 miljoen (2022-2023), onder aftrek van een door AGV en ZLZ aan HVC beschikbaar gestelde AGL van € 4 miljoen.

De betrokken waterschappen zijn naar rato van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor de gegarandeerde geldleningen van € 53,7 miljoen (31 december 2022).

Ter compensatie van de door de waterschappen gegarandeerde geldleningen betaalt HVC jaarlijks een vergoeding van 1% van het garantstellingsbedrag aan de gemeenschappelijke regeling.

Overige informatie

In mei 2020 heeft de Aandeelhoudersvergadering van HVC positief besloten over de investering in een nieuwe slibdrooginstallatie in Alkmaar en over de toetreding van HHNK, AGV en ZLZ als aandeelhouder B tot HVC. De formele toetreding tot de GR Slib heeft plaatsgevonden op 17 juni 2022.

In 2021 is in opdracht van de GR een update van het strategisch onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden tot opvolging van de bestaande slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht, die rond 2028 het einde van haar levensduur bereikt. Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met Waternet (AGV), Zuiderzeeland en Hollands Noorderkwartier (HHNK) en in overleg met Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) en de andere Nederlandse waterschappen. In 2022 is de slibstrategie van de GR en het daarop gebaseerde Meerjarenprogramma 2022-2028 van HVC vastgesteld. In dit programma is opgenomen:

- Realisatie slibdrooginstallatie Alkmaar
- Realisatie structurele verwerkingsmethode gedroogd slib (granulaat)
- Energetische verduurzaming SVI Dordrecht

HVC werkt samen met het Brabantse SNB aan het terugwinnen van fosfaat uit de vliegas van de slibverbrandingsinstallaties in Dordrecht en Moerdijk.

In het Meerjarenprogramma is de realisatie van fosfaat teruggewinning uit vliegas SVI Dordrecht opgenomen.

In het kader van de Samenwerkingsovereenkomst Duurzame Energie ontwikkelt HVC op gebouwen en/of terreinen van WSHD duurzame-

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) (deel B)

energieprojecten. Op een zevental rwzi-locaties van WSHD heeft HVC zonneweiden gerealiseerd. Daarnaast is HVC in 2019 gestart met de ontwikkeling van twee windmolenprojecten nabij waterkeringen van WSHD in het gebied van de gemeenten Nissewaard en Westvoorne. De samenwerkingsovereenkomst is hiervoor in 2020 uitgebreid.

STOWA

Rechtsvorm	Stichting	
Vestigingsplaats	Den Haag (statutair)	
Ingangsdatum	13-sep-1971	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
STOWA ontwikkelt, vergaart en verspreidt kennis die nodig is om de opgaven van de regionale waterbeheerders goed uit te voeren.		
<i>Financieel belang</i>		
De bijdrage voor 2022 bedroeg €521.838,-. Voor 2023 bedraagt deze €574.022,-.		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
In het bestuur van de STOWA zitten minimaal 4 en maximaal 6 waterschapsvertegenwoordigers. Momenteel is WSHD niet direct vertegenwoordigd in het STOWA bestuur.		
<i>Financiële kerncijfers</i>	31-dec-2021	31-dec-2022
- Eigen vermogen		
- Vreemd vermogen		
- Resultaat		
Relatie met programma	Waterkeringen, Water, Waterketen en Bestuur en organisatie	
<i>Risico's</i>		
Er zijn geen risico's.		
<i>Overige informatie</i>		
Enkele onderwerpen, die momenteel vanuit STOWA worden opgepakt, gestimuleerd of ondersteund:		
<ul style="list-style-type: none">• Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (Energie- en grondstoffenfabriek, Platform Water en Energie)• Integrale oplossingen in de waterketen (bijv. medicijnresten, Expertgroep Waterfabriek)• Innovatie in de waterveiligheid (o.a. MLV, dijken op veen)• Normering regionale waterkeringen (overstromingsklassen)• Inspectie waterkeringen (Handboek)• Expertgroep Windturbines en Waterkeringen (kennisuitwisseling)• Expertisenetwerk Pijpleidingen (kennisuitwisseling)• Kennisplatform Risicobeheersing (kennisuitwisseling)• Innovatie in het Waterbeheer (flexibel peilbeheer, visvriendelijke gemalen)		

STOWA

- Zorgplicht waterkeringen
- Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (o.a. onderzoek naar haalbaarheid van zon op dijken en aquathermie, technologieontwikkeling op het gebied van terugwinnen energie en grondstoffen uit afvalwater)
- Ontwikkelingen rond de verwijdering van medicijnresten (Innovatie Programma Microverontreinigingen)
- Ontwikkelingen rond pfas in influent, effluent en slib
- Verdrogingsbestrijding en beschikbaarheid van zoet water (Aquaconnect)

Muskusrattenbestrijding (MRB)

Rechtsvorm	Overeenkomst van kosten voor 'gemene rekening'
Vestigingsplaats	
Ingangsdatum	1-jul-2011

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)
De bestrijding van 'muskus- en beverratten' is per 1 juli 2011 een taak van de waterschappen geworden. De samenwerking met andere waterschappen is gestart op 1 januari 2012. De verdeling van de kosten is: Rijn en IJssel (10,4%), Vallei en Veluwe (18,2%), Rivierenland (47,5%) en Hollandse Delta (23,9%). De organisatie en uitvoering is ondergebracht bij waterschap Rivierenland.

Er is nieuwe besluitvorming omtrent de strategie van de muskusrattenbestrijding. Om de oude strategie te realiseren én vast te houden leverde elk waterschap dan wel samenwerkingsverband een vergelijkbare inzet naar rato van omvang en type gebied. Nu de strategie is gewijzigd gaan er verschillen ontstaan tussen de waterschappen. Om onrechtvaardigheid bij de verdeling van de lasten te voorkomen en de voor de muskusrattenbestrijding belangrijke solidariteit te behouden is tegelijk met het besluit tot de invoering van de nieuwe strategie daarom afgesproken dat er een voorstel uitgewerkt wordt voor de bekostiging van deze nieuwe strategie.

Financieel belang
De bijdrage voor 2022 bedroeg € 2.081.000, betreffen de verdeling van landelijke kosten. De bijdrage voor 2023 wordt geschat op € 2.339.213 dit betreft 25% solidariteit muskusratten en de huidige verdeling landelijke kosten.

Het compromisvoorstel gaat uit van 3 stapsgewijze verhogingen in 2023, 2027 en 2031.

- 2022 huidige verdeling landelijke kosten
- 2023-2026 25% solidariteitsfinanciering muskusratten + huidige verdeling landelijke kosten
- 2027-2030 50% solidariteitsfinanciering muskusratten + nieuwe verdeling landelijke kosten
- 2031 e.v. 100% solidariteitsfinanciering muskusratten + nieuwe verdeling landelijke kosten

Bestuurlijk belang
Er vindt bestuurlijk overleg plaats. Namens WSHD neemt collegelid Henk van der Drift deel aan het bestuurlijk overleg.

<i>Financiële kerncijfers</i>	n.v.t.
- Eigen vermogen	

Muskusrattenbestrijding (MRB)	
- Vreemd vermogen	
- Resultaat	
Relatie met programma	Waterkeringen
<i>Risico's</i>	
<i>Overige informatie</i>	
Financieel verrekenmodel	
1. Waterschap Rivierenland stelt voor de kosten van de werkzaamheden, genoemd in artikel 3 van deze overeenkomst voor gemene rekening, vooraf jaarlijks een begroting op.	
2. De te verrekenen kosten vloeien voort uit de jaarrekening van waterschap Rivierenland.	
3. Het bepaalde in dit artikel is van toepassing bij het vaststellen van de financiële verhoudingen tussen de waterschappen in geval van verrekening van de kosten die met deze overeenkomst zijn gemoeid, en in geval van het opstellen van een liquidatieplan bij opzegging of beëindiging van de overeenkomst.	
4. De waterschappen nemen deel voor:	
a. wat betreft waterschap Rijn en IJssel voor 10,4%,	
b. wat betreft waterschap Vallei en Veluwe voor 18,2%,	
c. wat betreft waterschap Hollandse Delta voor 23,9%,	
d. wat betreft waterschap Rivierenland voor 47,5%.	
Genoemde percentages gelden eveneens voor de onderlinge verrekening van financiële gevolgen van risico's. Onder deze risico's worden in ieder geval verstaan de risico's die waterschap Rivierenland loopt in de bijzondere situaties, zoals genoemd in artikel 10 van de overeenkomst.	
Genoemde vooraf vastgestelde percentages zullen vervolgens jaarlijks worden toegepast op de door waterschap Rivierenland daadwerkelijk te dragen kosten en de financiële gevolgen van risico's.	

4.9 Bedrijfsvoering

Formatie en bezetting

De formatie van Hollandse Delta bedroeg per 1 januari 2022 642 formatieplaatsen. Conform het VV-besluit d.d. 08-09-2021 werd de formatie per 01-01-2022 uitgebreid met 2.0 fte ten behoeve van mollen- en ongedierte bestrijding. Op 31 december 2022 werd het jaar afgesloten met 641,6 fte. De formatie van de afdeling IA werd met 0,38 fte naar beneden bijgesteld. De gemiddelde bezetting over 2022 bedroeg 94%. Over 2021 bedroeg deze 91%. De bezetting is inclusief trainees & workmates.

Afdeling	Formatie in fte op 1-1-2022 cf begroting 2022	Formatie in fte op 31-12-2022	Bezetting in fte op 31-12-2022
Directieraad	3,0	3,0	3,0
Stafteam Concerncontrol	4,0	4,0	4,0
Financiën	29,5	23,9	21,0
Personeel en Organisatie	16,9	21,6	17,9
Juridische en Facilitaire Zaken	35,8	41,8	39,6
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving	41,2	41,2	42,1
Zuiveren en Onderhoud	109,1	107,3	107,4
Projecten en Uitvoering	63,3	64,3	63,1
Beheer en Onderhoud	124,5	113,7	110,2
Informatiemanagement en Automatisering	72,1	72,7	63,3
Regie en Assetmanagement	48,3	47,3	44,6
Strategie en Beleid	30,0	36,6	36,4
Kennis en Advies	34,0	34,1	32,4
Klant en Communicatie	20,8	20,8	19,3
Totaal	632,5	632,2	604,1
Trainees	4,5	4,5	3,6
Workmates	5,0	5,0	1,8
Totaal	642,0	641,6	609,5

Vrije ruimte

Vanwege het personeelsverloop is er sprake van vacatureruimte, het verschil tussen formatie en bezetting. Deze wordt gekapitaliseerd. Het betreft hier immers personele kosten die niet worden gebruikt. We spreken hier van de vrije ruimte. De vrije ruimte is uitsluitend bedoeld voor de tijdelijke inzet van personele middelen dan wel inhuur. Iedere afdeling kan een beroep doen op de vrije ruimte voor zijn of haar afdeling. In 2022 bedroeg de vrije ruimte € 4,2 miljoen. Daarvan is € 2,2 miljoen daadwerkelijke ingezet.

Inhuur

Hollandse Delta beschikt over een flexibele schil. Deze is bedoeld voor het opvangen van pieken in het werk, een tekort aan capaciteit door verloop/ziekteverzuim en/of een tijdelijk gebrek aan noodzakelijke kennis. Gelet op de tijdelijkheid van deze inzet wordt de flexibele schil voornamelijk gevuld met inhuur. In vergelijking met 2021 is er sprake van een daling van de inzet van inhuurmedewerkers.

<i>(in uren)</i>	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
HWBP	28.288	13.901	4.764	3.101	696	-	1.360
Overige activiteiten	51.394	50.893	84.607	78.171	99.364	125.035	98.981
Totaal*	79.682	64.794	89.371	81.272	99.364	125.035	100.341

Ziekteverzuim

Het gemiddeld verzuim over 2022 bedroeg 5.5%. Ten opzichte van 2021 met 5.1% is er sprake van een stijging van het ziekteverzuim. De meldingsfrequentie steeg van 0,89 meldingen per medewerker naar 1,36. Het langdurig verzuim (langer dan 42 dagen) daalde van 3,8% over 2021 naar 3.3% in 2022. Zowel het kort en middellang verzuim stegen ten opzichte van 2021. Deze ontwikkeling past bij de landelijke trend waarin sprake was van een griepgolf niet zijn de Corona.

Verloop en instroom

In 2022 hebben 66 medewerkers Hollandse Delta verlaten. Het uitstroompercentage 2022 komt daarmee uit op 10 % tegenover 8% in 2021. De stijging is mede toe te rekenen aan het aantrekken van de arbeidsmarkt. In het afgelopen jaar zijn 87 medewerkers in dienst getreden 14% tegenover 15% in 2021. Interne doorstroming van medewerkers zorgt er voor dat een vacaturemelding op de ene plaats kan leiden tot nieuwe werving procedures op een andere plaats.

Trainees

Deze trajecten zijn vooral bedoeld om jong talent kennis te laten maken met het waterschap en het laten instromen van jonge medewerkers. Trainees zijn afgestudeerd op HBO/WO niveau. In de traineepool participeren naast Hollandse Delta, het waterschap Rivierenland en de hoogheemraadschappen Delfland, Rijnland, Hollands Noorderkwartier en Schieland en de Krimpenerwaard en het Hoogwaterbeschermingsprogramma van Rijkswaterstaat. In februari 2022 startte voor een periode van twee jaar een nieuwe groep die per acht maanden rouleert bij de deelnemende waterschappen. Voor Hollandse Delta zijn er volgens de overkoepelende afspraken vier trainees beschikbaar. Vanuit de trainee pool zijn in 2022 vier trainees bij Hollandse Delta in dienst getreden.

Stageplaatsen/afstudeeropdrachten

In 2022 bood Hollandse Delta aan 22 studenten van diverse opleidingen de mogelijkheid van stages en kennismaking.

Management Development (MD) / organisatieontwikkeling

In het management development traject gaan de ontwikkeling en de koers van de organisatie hand in hand met de ontwikkeling van het collectief en persoonlijk leiderschap. Directie en afdelingshoofden werkten met elkaar aan inhoudelijke thema's, casuïstiek en onderlinge samenwerking. In dit kader kreeg in 2022 het, in 2021 gestarte, collectief leiderschapstraject "Vanuit vertrouwen zichtbaar verbinden" een vervolg. In 2022 is ook een traject gestart met de teamleiders.

Werkkostenregeling

In 2022 bedroeg de ruimte in de werkkostenregeling € 0,462 miljoen om de kosten die ten laste hiervan moeten worden gebracht te dekken. De realisatie in 2022 is nagenoeg gelijk aan de ruimte in de werkkostenregeling.

Fraude-risico-analyse

Waterschap Hollandse Delta werkt met publieke middelen en moet derhalve hoge ethische normen hanteren. Fraude kan een groot effect hebben op de organisatie en tot grote financiële en reputatieschade leiden. Dit impliceert dat het voorkomen van fraude- en integriteitskwesties tot de dagelijkse bedrijfsvoering behoort. De relevantie voor fraudebeheersing is gedreven vanuit het maatschappelijke belang waarbij van decentrale overheden wordt verwacht dat ze fraude- en corruptierisico's in kaart brengen en adequate maatregelen nemen om deze te beheersen. Op grond van deze voornoemde argumenten heeft de Directieraad in 2016 besloten om tweejaarlijks de frauderisicoanalyse te actualiseren. De laatst uitgevoerde analyse dateert van 2021 en wordt geactualiseerd in 2023.

In de belangrijkste werkprocessen binnen het waterschap zijn maatregelen getroffen ter voorkoming van fraude. Deze maatregelen hebben naast het voorkomen van fraude ook tot doel om de medewerkers te beschermen tegen (de verleiding van) het plegen van fraude. De focus voor de analyse ligt naast de hard controls ook op de soft controls. Soft controls zijn beheersinstrumenten die invloed hebben op de motivatie, loyaliteit, integriteit, inspiratie en normen en waarden van medewerkers. De hard controls - regels, procedures en systemen die tot integer gedrag leiden- vormen het andere deel van de beoordeling van de beheersing. Het is namelijk mogelijk dat goed geïmplementeerde en werkende hard controls, worden omzeild. De soft controls vormen daartoe de communicerende vaten die nodig zijn om de kans op omzeilen te minimaliseren. In 2022 zijn geen fraudegevallen geconstateerd of zijn nieuwe risico's geïdentificeerd.

4.10 EMU-saldo

nr	Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	plus/min	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging/onttrekking aan de reserves		1,540	-15,156	-0,403
2	Invloed investeringen				
2a	bruto investeringsuitgaven	min	35,251	50,847	46,133
2b	investeringsbijdragen van derden	plus	1,592	2,824	2,981
2c	verkoop mva en iva	plus			
2d	afschrijvingen	plus	21,665	24,673	22,927
3	Invloed van voorzieningen				
3a	toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	plus	2,546	0,432	1,256
3b	onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	min	0,161		0,700
3c	betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	min	1,135	0,944	1,043
3d	evt. externe vermeerderingen van reserves	plus			
4	invloed reserves				
4a	evt. betalingen rechtstreeks uit reserves	min			
4b	evt. externe vermeerderingen van reserves	plus			
5	Deelnemingen en aandelen				
5a	boekverlies	plus			
5b	boekwinst	min			
	Geraamd EMU-saldo WSHD		-9,204	-39,018	-21,115
	Maximaal EMU-tekort o.b.v. macroreferentiewaarde		-22,600	-25,800	-25,800
	Vershil (+ = ruimte; - = tekort)		13,396	-13,218	4,685

De waterschappen zijn in het kader van de Economische en Monetaire Unie (EMU) verplicht financiële informatie op kwartaalbasis te verstrekken aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In de jaarstukken is deze verplichte informatie eveneens opgenomen.

Ten behoeve van deze gegevensverstrekking is er een convenant afgesloten tussen de waterschappen en het CBS. Deze informatie wordt door het CBS onder andere gebruikt voor de verplichte aanlevering van kwartaalgegevens over overheden aan de Europese Commissie.

Toelichting op het EMU-saldo

De Unie van Waterschappen, IPO en VNG op hebben met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte in het Nederlandse EMU-tekort voor de decentrale overheden. Deze ruimte bedraagt 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) en is als volgt onderverdeeld: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% waterschappen. Voor WSHD heeft de Unie een referentiewaarde van € 25,8 miljoen als indicatie voor het toegestane EMU-tekort afgegeven.

Het EMU-saldo (ruimte) is hoger dan verwacht werd bij de Programmabegroting 2022. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door afwijkingen in het exploitatiesaldo. De afwijkingen in het exploitatiesaldo worden toegelicht in hoofdstuk 6 van deze jaarstukken. Daarnaast is sprake van een (beperkte) afwijking op de investeringsuitgaven.

4.11 Rechtmatigheid

De door de Verenigde Vergadering, op grond van artikel 109 lid 2 van de Waterschapswet, aangewezen accountant controleert de jaarrekening van waterschap Hollandse Delta. Bij rechtmatigheid in het kader van de jaarrekening is er een duidelijke relatie met het financiële beheer. Bij de jaarrekeningcontrole wordt gecontroleerd of de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming zijn met de begroting (begrotingsrechtmatigheid) en de baten en lasten rechtmatig, conform wet- en regelgeving, tot stand zijn gekomen.

De rechtmatigheid wordt getoetst aan de hand van het 'Normenkader rechtmatigheid'. De laatste actualisatie van het normenkader is op 23 november 2022 vastgesteld door de Verenigde Vergadering. De goedkeuringstolerantie bedraagt 1% van de totale lasten, inclusief de toevoegingen aan de reserves.

4.11.1 Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheerhandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de (bijgestelde) geautoriseerde Programmabegroting 2022-2025. Afwijkingen tussen de bijgestelde programmabegroting en de jaarrekening worden in de jaarrekening toegelicht. Door het vaststellen van de jaarrekening door de Verenigde Vergadering worden de uitgaven alsnog geautoriseerd. Het gaat hier om afwijkingen waarbij het College van Dijkgraaf en Heemraden de uitgaven binnen het door de Verenigde Vergadering uitgezette beleid zijn gebleven. Begrotingsoverschrijdingen die binnen het bestaande beleid vallen en die (achteraf) geautoriseerd worden door de Verenigde Vergadering tellen niet mee in het oordeel van de accountant over de rechtmatigheid. De beoordeling van begrotingsrechtmatigheid vindt plaats op basis van de netto-lasten² per programma. Dit sluit aan het Waterschapsbesluit.

² In afwijking van voorgaande jaren vindt de beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid plaats op basis van de netto-lasten per programma i.p.v. de bruto-lasten. Dit zou geen invloed hebben gehad op de toelichting(en).

Bij de toetsing van de begrotingsafwijkingen gelden de volgende criteria uit de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV:

Nr.	Omschrijving:	A	B
1.	Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de Verenigde Vergadering.		x
2.	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	x	
3.	Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	x	
4.	Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de Verenigde Vergadering nog geen besluit genomen.		x
5.	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal het waterschap ervoor		

Nr.	Omschrijving:	A	B
	moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. <ul style="list-style-type: none"> geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar geconstateerd na verantwoordingsjaar 	x	x
6.	Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. <ul style="list-style-type: none"> jaar van investeren afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren 	x	x

A: De overschrijding is onrechtmatig, maar deze telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel. B: De overschrijding is onrechtmatig, en telt mee voor in het rechtmatigheidsoordeel.

In het onderstaande overzicht zijn de bruto lasten exclusief toevoegingen aan de reserves per programma opgenomen als uitgangspunt voor de evaluatie van de begrotingsrechtmatigheid.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Netto lasten Begroting 2022 na wijziging	Jaarrekening 2022 Netto lasten	Verschil begroting - realisatie 2022	Voordeel / Nadeel	Toetsing begrotings- afwijkingen						
					1	2	3	4	5	6	
Netto lasten											
Waterveiligheid	19,813	19,661	-0,152	V	-	-	-	-	-	-	-
Water	54,335	54,445	0,110	N	X	-	-	-	-	-	-
Waterketen	77,726	74,583	-3,143	V	-	-	-	-	-	-	-
Wegen	12,270	11,516	-0,754	V	-	-	-	-	-	-	-
Bestuur en Organisatie	22,482	17,341	-5,141	V	-	-	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-176,515	-177,144	-0,628	V	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Netto lasten	10,111	0,403	-9,708								

Toelichting overschrijding

Op het programma Voldoende en Schoon Water is sprake van een overschrijding van € 0,1 miljoen op de netto-lasten. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door hogere kosten voor het onderdeel baggeren ad € 0,5 miljoen. Om te bepalen of de overschrijding moet worden meegeteld in het rechtmatigheidsoordeel beoordelen we dit via het bovenstaande overzicht. De overschrijding valt in categorie 1:

“Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad (lees Verenigde Vergadering).”

Op het onderdeel baggeren is sprake van een overschrijding van € 0,5 miljoen. Tegenover deze overschrijding staat een hogere onttrekking aan de reserve. Dit systeem van hogere kosten compenseren met een hogere onttrekking, is conform de door de VV vastgestelde nota reserves en voorzieningen. Deze overschrijding telt daarom niet mee in het rechtmatigheidsoordeel.

Investerings

In 2022 is één investeringsproject afgesloten met een overschrijding op de netto uitgaven. De totale overschrijding bedraagt € 0,051 miljoen. Dit is net iets hoger dan de op grond van de nota AWA toegestane overschrijding van € 0,050 miljoen.

4.12 Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) is per 1 mei 2022 in werking getreden en heeft als doel om (semi-)overheden transparanter te maken, zodat het belang van openbaarheid van publieke informatie beter gediend kan worden. In 2022 heeft het waterschap, conform artikel 4.7 van de Woo, een contactpersoon aangewezen die burgers en bedrijven snel, laagdrempelig en adequaat kan helpen bij vragen over de beschikbaarheid van informatie waarnaar zij op zoek zijn. In 2022 is ook een nulmeting uitgevoerd in relatie tot de wettelijke verplichtingen. Daarnaast is er een impactanalyse opgesteld die de huidige situatie in kaart brengt ten opzichte van 'voldoen aan wetgeving'. Aan de hand van deze impactanalyse is de invoeringsstrategie ontwikkeld. Verder is subsidie aangevraagd bij en beschikbaar gesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, om de kosten voor de implementatie van de wet te dekken, dan wel daarin tegemoet te komen.

Jaarrekening

5 Balans

5.1 Balans

Balans per 31 december 2022 (bedragen x € 1 mln.)					
Activa	2022	2021	Passiva	2022	2021
Vaste activa			Vaste passiva		
Immateriële vaste activa	65,631	67,379	Eigen vermogen		
Materiële vaste activa	292,691	270,719	Algemene reserves	8,969	10,719
Financiële vaste activa	4,244	4,313	Bestemmingsreserves	33,197	37,560
			Egalisatiereserves	19,024	23,353
			Nog te bestemmen resultaat	16,843	6,803
				78,032	78,435
			Vreemd vermogen		
			Voorzieningen	10,519	11,007
			Langlopende schulden	260,622	237,428
				271,142	248,435
Totaal Vaste activa	362,566	342,411	Totaal Vaste passiva	349,173	326,870
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Uitzettingen	2,039	17,423	Kortlopende schulden	13,697	38,292
Liquide middelen	0,527	0,823	Overlopende passiva	30,248	20,445
Kortlopende vorderingen	12,667	10,442			
Overlopende activa	15,318	14,508			
Totaal Vlottende activa	30,551	43,197	Totaal Vlottende passiva	43,944	58,737
Totaal	393,117	385,608	Totaal	393,117	385,608

5.1.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbestemming

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met het gestelde in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en gedetailleerd uitgewerkt in de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (RBVW). Gezien de aard van de organisatie (overheidsorganisatie met een eigen belastingstelsel) is de jaarrekening opgesteld op grond van de veronderstelling van continuïteit van de organisatie.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan in het jaar volgend op het jaar van afronding van het onderzoek/ontwikkeling. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen (agio) worden geactiveerd en afgeschreven op basis van de looptijd van de betreffende lening.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief door de derde wordt geëxploiteerd, maar nooit langer dan de afschrijvingstermijn die het waterschap zelf voor vergelijkbare activa hanteert.

De overige immateriële vaste activa worden in 5 jaar afgeschreven, tenzij gemotiveerd wordt dat een langere periode passender is. In voorkomende gevallen wordt de afwijkende afschrijvingstermijn vermeld bij de toelichting op de immateriële vaste activa. Voor peilbesluiten wordt een afschrijvingstermijn van 10 jaar gehanteerd, conform de verplichte herzieningstermijn van peilbesluiten uit de Verordening Waterbeheer Zuid-Holland.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Op slijtende investeringen wordt lineair afgeschreven volgens de verwachte levensduur, waarbij de afschrijving aanvangt in het jaar volgend op het moment van ingebruikneming. Hierbij wordt geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. De gehanteerde (maximale) afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Soort actief	Afschrijvingstermijn
MATERIËLE VASTE ACTIVA	
Grond,- weg- en waterbouwkundige werken	
Grond	n.v.t. ³
Waterbouwkundige werken	
Waterkeringen	40 jaar
Waterlopen	30 jaar
Natuurvriendelijke oevers	30 jaar
Gemalen	
- Bouwkundig	30 jaar
- Mechanisch / elektrisch (pompen)	15 jaar
Storingsapparatuur (noodstroom e.d.)	20 jaar
Stuwen, duikers	50 jaar
Telemetrie (technische besturingssystemen)	12 jaar
Bruggen en sluizen	50 jaar
Wegwerken	
Vervangen openbare verlichting (armatuur)	20 jaar
Vervangen openbare verlichting (paal)	40 jaar
Vervangen verkeersregelinstantaties	15 jaar
Wegen vervangen deklaag	10 jaar
Wegen vervangen tussenlaag	20 jaar
Wegen vervangen onderlaag	20 jaar

³ Uitzondering geldt voor ondergrond van grondwerken. op deze (onder)grond wordt volgens de afschrijvingstermijn van de betreffende investering afgeschreven.

Soort actief	Afschrijvingstermijn
Wegen, aanleg	50 jaar
Herplanting bomen	Afhankelijk van de verwachte gebruiksduur
Zuiveringstechnische werken	
Civiel	30 jaar
Werktuigbouw	20 jaar
Elektrisch	15 jaar
Automatisering	12 jaar
Vervoermiddelen	
Bedrijfsauto's	5 jaar
Trekkers en strooiwerktuigen, maai en veegboten	8 jaar
Machines, apparaten en werktuigen	5 jaar
Bedrijfsgebouwen	
Centrale werkplaatsen	25 jaar
Kantoormeubilair, inrichting	10 jaar
Kantoren	40 jaar
Telefooninstallaties	5 jaar
Technische installaties	15 jaar
Computerhardware	5 jaar
Overige materiële vaste activa	
Overige	Op basis van verwachte gebruiksduur
Software (die voldoet aan criteria voor activering)	5 jaar
Licentiekosten (onbepaalde termijn)	Geldigheidsduur
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	
Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar ⁴
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	Conform exploitatie door derden, in lijn met gehanteerde levensduren van WSHD van eigen activa.
Overige immateriële vaste activa	
Kosten waterschapsverkiezingen	4 jaar
Aan derden betaalde afkoopsommen bij overdracht van werken	Op basis van verwachte gebruiksduur

⁴ Mits vooraf voldaan wordt aan alle gestelde voorwaarden in artikel 4.63 Waterschapsbesluit.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, worden tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Financial leasing

Activa waarvoor het waterschap financiële leasecontracten is aangegaan en waarbij het economisch eigendom bij het waterschap berust, zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het Waterschapsbesluit) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 4.1 Waterschapsbesluit sprake als het waterschap participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

VLOTTENDE ACTIVA**Vorderingen en overlopende activa**

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte kans op oninbaarheid.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

VASTE PASSIVA

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorziening voor pensioen- en wachtgeldverplichtingen voor (voormalig) personeel en bestuur is echter tegen de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. Vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door het waterschap gewaarborgd zijn, zijn deze toegelicht onder de niet uit de balans blijken verplichtingen.

5.2 Toelichting op de balans

5.2.1 Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2022	2021
Immateriële vaste activa	65,631	67,379
Totaal	65,631	67,379

Specificatie

Immateriële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2021	Investeringen	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Desinvestering en overboekingen	2022
Werken in exploitatie						
Afsluiten geldleningen en het saldo van agio en disagio	51,924	-	-	1,171		50,753
Onderzoek en ontwikkeling	-	-	-	-		-
Bijdragen aan activa in eigendom van het Rijk	0,808	-	-	0,269		0,538
Bijdragen aan activa in eigendom van Openbare Lichamen	14,249	0,518	-	0,626		14,141
Overige immateriële vaste activa	0,398	-	-	0,199		0,199
Totaal immateriële vaste activa	67,379	0,518	-	2,266	-	65,631

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2022	2021
Materiële vaste activa (exploitatie)	259,756	238,974
Materiële vaste activa (onderhanden)	32,934	31,745
Totaal	292,691	270,719

Specificatie

Materiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2021	Investeringen	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Desinvestering en overboekingen	2022
Werken in exploitatie						
Gronden en terreinen	11,675	0,271	-	-		11,946
Vervoermiddelen en Werktuigen	0,094	0,576	-	0,094		0,576
Overige bedrijfsmiddelen	4,418	0,489	-	1,009		3,897
Bedrijfsgebouwen	13,677	0,502	-	0,647		13,531
Waterkeringen	3,589	0,245	0,055	0,322		3,457
Watergangen en Kunstwerken	70,228	6,688	-	5,054		71,862
Wegen	42,520	7,945	-	4,089		46,377
Vaarwegen en Havens	-	-	-	-		-
Zuiveringstechnische werken	92,773	25,599	0,816	9,446		108,109
Totaal werken in exploitatie	238,974	42,315	0,871	20,661	-	259,756
Onderhanden werken	31,745	46,133	2,981	-	41,962	32,934
Totaal materiële vaste activa	270,719	88,448	3,853	20,661	41,962	292,691

Verloopoverzicht immateriële en materiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	Immateriële vaste activa	Materiële vaste activa		Totaal
		In exploitatie	Onderhanden	
Boekwaarde per 1 januari 2022	67,379	238,974	31,745	338,098
Investeringsen	0,518	42,315	46,124	88,957
Bijdragen van derden	-	-0,871	-2,981	-3,853
Afschrijvingen	-2,266	-20,661	-	-22,927
Desinvesteringen en overboekingen			-41,953	-41,953
Boekwaarde per 31 december 2022	65,631	259,756	32,934	358,322

Het onderhanden werk bestaat uit investeringsprojecten waarvoor de uitvoering op 31 december 2022 nog niet is afgerond. Een gedetailleerde toelichting per investering is opgenomen in bijlage 9.1. Hieronder is een overzicht opgenomen met het totaal van de investeringen per programma uitgesplitst naar begroting (beschikbare krediet) en de realisatie tot en met 31 december 2022 (totale besteding).

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto
Waterveiligheid	58,868	-48,883	9,985	6,813	-3,510	3,303
Voldoende en Schoon Water	38,921	-6,133	32,788	14,195	-2,220	11,974
Waterketen	65,360	-3,996	61,364	9,108	-0,100	9,008
Wegen	16,776	-0,350	16,426	0,450	-	0,450
Bestuur en Organisatie	14,305	-	14,305	8,199	-	8,199
Totaal	194,229	-59,361	134,868	38,764	-5,830	32,934

De totale afschrijvingen in 2022 bedragen € 22,9 miljoen.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2022	2021
Deelnemingen en effecten	0,234	0,234
Leningen aan bedrijven	4,010	4,079
Totaal	4,244	4,313

Deelnemingen en effecten

De post deelnemingen en effecten betreft de waarde van 2.036 aandelen van de NV Nederlandse Waterschapsbank (1.893 aandelen A met een nominale waarde van € 115 en 143 aandelen B met een nominale waarde van € 460). In 2022 is dividend ontvangen voor een bedrag van € 1,721 miljoen.

Leningen aan bedrijven

Op deze post zijn de verstrekte leningen aan leasemaatschappijen voor transportmiddelen verantwoord. Dit betreft Leaseplan voor een bedrag van € 0,2 miljoen, Dutchlease voor een bedrag van € 0,05 miljoen, J&T Lease voor een bedrag van € 2,7 miljoen en Hitachi voor een bedrag van € 1,1 miljoen.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Aanschafprijs 1-1-2022	Aanschafprijs 31-12-2022	Boekwaarde 1-1-2022	Mutaties		Boekwaarde 31-12-2022
				Vermeerderingen	Verminderingen	
Aandelen en Deelnemingen						
Aandelen Nederlandse Waterschapsbank	0,234	0,234	0,234	-	-	0,234
Vorderingen						
Leasing transportmiddelen	5,921	6,117	4,079	0,773	0,832	4,010
Totaal financiële vaste activa	6,155	6,351	4,313	0,773	0,832	4,244

De waarde van 2.036 aandelen van de NV Nederlandse Waterschapsbank (1.893 aandelen A met een nominale waarde van €115 en 143 aandelen B met een nominale waarde van € 460) is in 2022 niet gewijzigd.

De mutaties onder leasing transportmiddelen hebben betrekking op verstrekte leningen en gedane aflossingen op leningen aan verschillende leasemaatschappijen ten behoeve van het wagenpark. Dit betreft Leaseplan, Dutchlease, J&T Lease en Hitachi.

Maatschappij (bedragen x € 1 mln.)	Vermeerderingen	Verminderingen
J&T lease	0,578	0,442
Hitachi	0,195	0,164
Leaseplan	0,000	0,103
DutchLease	0,000	0,122
Totaal	0,773	0,832

5.2.2 Vlottende activa

Uitzettingen (bedragen x € 1 mln.)	2022	2021
Uitzettingen in Rijk's schatkist	2,039	17,423
Totaal	2,039	17,423

Ten aanzien van het schatkistbankieren wordt dagelijks beoordeeld of de rekening-courant van WSHD bij de NWB moet worden 'afgeroomd' naar of moet worden aangevuld van de rekening bij de schatkist. WSHD mag maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist aanhouden (op de rekening-courant bij NWB). Voor 2022 was het drempelbedrag gelijk aan 2% van het begrotingstotaal van € 216,277 miljoen, zijnde € 4,326 miljoen

Onderstaand overzicht laat zien dat de gemiddelde stand in rekening-courant bij de NWB in 2022 onder het drempelbedrag is gebleven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1 mln)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	4,326			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0,440	0,287	0,202	0,314
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	3,886	4,039	4,124	4,012
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	216,277			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	216,277			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	4,326			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	39,559	26,101	18,584	28,869
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0,440	0,287	0,202	0,314

Liquide middelen

Liquide middelen (bedragen x € 1 mln.)	2022	2021
Bank / rekening-courant	0,527	0,823
Totaal	0,527	0,823

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit het rekening courant saldo bij de Nederlandse Waterschapsbank. Eind 2022 bedraagt het saldo € 0,527 miljoen.

Kortlopende vorderingen

Kortlopende vorderingen (bedragen x € 1 mln.)	2022	2021
Vorderingen op overheden	0,440	0,827
Vorderingen op overige debiteuren	0,382	0,543
Debiteuren belasting	13,843	10,687
Dubieuze (belasting)vorderingen	-1,998	-1,615
Totaal	12,667	10,442

Voor de belastingdebiteuren geldt een betaaltermijn van twee maanden of, als een machtiging voor automatische incasso is afgegeven, 10 maanden. De vorderingen zijn met inachtneming van deze betaaltermijn direct opeisbaar. De nog op te leggen aanslagen over 2022 en voorgaande jaren zijn gerubriceerd onder overlopende activa.

In het saldo van de 'vorderingen waterschapsbelastingen' is rekening gehouden met een bedrag voor dubieuze debiteuren van € 2,0 miljoen. Het bedrag is gebaseerd op ontvangen informatie van SVHW betreffende vorderingen over de jaren 2010-2022 (zie paragraaf 4.4 waterschapsbelastingen). Voor de overige debiteuren is geen aanvullende voorziening opgenomen.

Het saldo van de vorderingen waterschapsbelastingen per 31 december 2022 bedraagt 7,52% van de totaal opgelegde belastingaanslagen in 2022 (2021: 5,88%).

De vorderingen op overheden hebben hoofdzakelijk betrekking op nog te ontvangen bedragen in verband met afrekeningen baggeren, verwerken maaisel en WHW gelden en een bijdrage met betrekking tot de wateroverlast Limburg.

De vorderingen op overige debiteuren hebben te maken met de in rekening gebrachte kosten van € 0,180 miljoen voor huur en pacht, € 0,031 miljoen voor leges, € 0,050 miljoen voor schadevergoedingen, € 0,071 in verband met ontwatering slib, € 0,030 voor verkoop gronden en € 0,020 miljoen voor overige debiteuren.

Overlopende activa:

Overlopende activa (bedragen x € 1 mln.)	2022	2021
Nog op te leggen waterschapsbelastingen	5,273	6,003
Vooruitbetaalde bedragen	1,786	2,916
Nog te ontvangen bedragen	5,584	3,839
Nog te ontvangen subsidies	1,595	0,754
Overige overlopende activa	0,000	0,000
Vooruitontvangen bedragen	1,079	0,995
Verplichtingen personeel	0,002	0,001
Totaal	15,318	14,508

De nog op te leggen waterschapsbelastingen betreffen de navolgende jaren:

- 2021 € 1,8 miljoen
- 2022 € 3,5 miljoen

Dit is conform de opgave van SVHW.

De post vooruitbetaalde bedragen bestaat uit facturen die betrekking hebben op het jaar 2023. Het grootste deel betreft kosten voor onderhoud software ad € 0,7 miljoen, verzekeringspremies voor € 0,5 miljoen, energiekosten voor € 0,3 miljoen, leasekosten voor € 0,1 miljoen en voorschot Aquon voor € 0,2 miljoen.

De posten die per ultimo 2022 onderdeel uitmaken van de nog te ontvangen bedragen zijn:

- GOA Delfland en Schieland van 2019-2022 (€ 0,8 miljoen)
- Vergoeding kinderopvangtoeslag van het Rijk (€ 1,1 miljoen)
- HVC, slibverwerking en ontwateringafrekening (€ 0,4 miljoen)
- Nog te ontvangen bijdragen Westmaas, Mijnsheerenland en Gemeente Goeree Overflakkee (€ 0,6 miljoen)
- Nog te ontvangen bedragen landelijk en stedelijk baggeren (€ 0,8 miljoen)
- SVHW korting LV WOZ (€ 0,5 miljoen)
- Afrekening HWH (€ 0,2 miljoen)
- Opbrengsten detachering (0,2 miljoen)
- Afrekening transportstelsels (€ 0,3 miljoen)
- BTW PHA2use (€ 0,1 miljoen)
- Rente leningen (€ 0,1 miljoen)
- Te vorderen bedragen van leveranciers (€ 0,3 miljoen)
- Nog te ontvangen bedragen van gemeenten voor onder andere VRI's en gladheidsbestrijding (€ 0,2 miljoen)

Nog te ontvangen subsidies

<i>(bedragen x € 1 mln.)</i>	Verschaffer	Saldo 1-1-2022	Toevoegingen	Ontvangen bedrag	Saldo 31-12-2022
HWBP Hoeksche Waard Zuid fase 2	Rijk	0,343	1,039	-	1,382
RW13 Nieuw Dortse Biesbosch	Rijk	0,400	-	-0,400	-
Praktijkproef Piping Hedwigepolder	Rijk	-	0,051	-	0,051
Verkenning 17-3 Oostmolendijk	Rijk	-	0,151	-	0,151
NGE Effectuering Peilbesluit Noordrand Voorne	Overige openbare lichamen	0,011	-	-	0,011
Totaal		0,754	1,242	-0,400	1,595

De vooruitontvangen bedragen betreft het saldo van de ontvangen voorschotten van SVHW.

De verplichtingen personeel hebben te maken met de betalingen in het kader van de bedrijfsfitness.

5.2.3 Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat van de programmarekening. Het eigen vermogen is in 2022 licht afgenomen tot € 78,1 miljoen.

Reserves

Reserves <i>(bedragen x € 1 mln.)</i>	2022	2021
Algemene reserves	-8,969	-10,719
Bestemmingsreserves	-33,197	-37,560
Egalisatiereserves	-19,024	-23,353
Totaal	-61,189	-71,632

Resultaatbestemming 2022

Nog te bestemmen resultaat <i>(bedragen x € 1 mln.)</i>	2022	2021
Nog te bestemmen resultaat	-16,843	-
Resultaat voorgaand boekjaar	-	-6,803
Totaal	-16,843	-6,803

De resultaatbestemming 2021 ad € 6,8 miljoen voordelig, heeft plaatsgevonden op grond van het besluit van de Verenigde Vergadering van 18 mei 2022. Conform de resultaatbestemming zijn de volgende reserves gemuteerd:

Resultaatbestemming (bedragen x € 1 mln.)	Toevoeging	Onttrekking
Tariefegalisatiereserve Watersysteemheffing	3,346	
Bestemmingsreserve grensoverschrijdend afvalwater	0,090	
Tariefegalisatiereserve Zuiveringsheffing	1,978	
Tariefegalisatiereserve Wegenheffing	0,535	
Bestemmingsreserve budgetoverheveling	1,055	0,200
Totaal	7,003	0,200

Algemene reserves

Een algemene reserve is een reserve waaraan de Verenigde Vergadering geen specifieke bestemming heeft gegeven en die als buffer fungeert om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. Voor de minimale omvang van de algemene reserves hanteren wij een ratio van 1,2 voor het weerstandsvermogen.

Omschrijving (bedragen x 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Resultaat bestemming	Saldo per 31-dec
Algemene reserves					
811001 Algemene reserve Waterveiligheid	1,008				1,008
811002 Algemene reserve Water	3,607				3,607
811003 Algemene reserve Waterketen	5,589		-1,800		3,789
811004 Algemene reserve Wegen	0,234				0,234
811005 Algemene reserve Algemene beleidstaken	0,280	0,050			0,330
Totaal Algemene reserves	10,719	0,050	-1,800		8,969

Algemene reserve programma Waterveiligheid (811001)

In 2022 heeft er geen storting of onttrekking plaatsgevonden voor het programma Waterveiligheid.

Algemene reserve programma Water (811002)

In 2022 heeft er geen storting of onttrekking plaatsgevonden voor het programma Water.

Algemene reserve programma Waterketen (811003)

In 2022 heeft er onttrekking plaatsgevonden van € 1,8 miljoen voor het programma Waterketen. Dit is conform besluitvorming van de VV inzake de pre-projectfase van Sluisjesdijk 2.0

Algemene reserve programma Wegen (811004)

In 2022 heeft er geen storting of onttrekking plaatsgevonden voor het programma Wegen.

Algemene reserve programma Algemene Beleidstaken (811005)

In 2022 € 0,05 miljoen toegevoegd aan de Algemene beleidstaken.

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de Verenigde Vergadering een bepaalde bestemming heeft gegeven. De bestemmingsreserves worden onderverdeeld in "Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie" en "Overige bestemmingsreserves". Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie (egalisereserves) zijn reserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven. Deze reserves hoeven niet specifiek besteed te worden (artikel 4.52 Waterschapsbesluit).

Omschrijving (bedragen x 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Resultaat bestemming	Saldo per 31-dec
813010 Budgetoverhevelingen	0,560	0,398	-1,415	0,855	0,398
813014 Bestemmingsres. Baggeren	9,363		-2,461		6,902
813015 Best.Res.Grensoverschrijdend afvalwater	1,205			0,090	1,295
813019 Best.Res.Persoonsgebonden basisbudget	1,175				1,175
813022 Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK	3,292		-0,215		3,077
813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	4,372		-0,208		4,164
813024 Bestemmingsreserve Digitalisering	1,202		-0,332		0,870
813025 CMK Monitoring	0,586		-0,077		0,509
813026 Bestemmingsreserve Wegen	9,166		-0,998		8,168
813028 Best.Res. AC leiding Brielle-Oostvoorne	1,900				1,900
813032 BR personele capaciteit wegen	1,121				1,121
813033 Effecten Corona	0,425				0,425
813034 Best.Res. Belastingopbrengsten	3,193				3,193
Totaal Bestemmingsreserves	37,560	0,398	-5,706	0,944	33,197

Budgetoverhevelingen (813010)

De bestemmingsreserve budgetoverhevelingen wordt gebruikt bij bedragen die vanuit enig kalenderjaar worden overgeheveld naar een volgend kalenderjaar. De beginstand van bestemmingreserve budgetoverhevelingen eind 2021 bedroeg € 0,6 miljoen, conform de resultaatbestemming 2021 is € 0,9 miljoen toegevoegd. Het volledige bedrag is in 2022 onttrokken aan de bestemmingsreserve. Bij de Burap 2022 en de 2e begrotingswijziging 2022 is besloten € 0,4 miljoen toe te voegen aan de reserve budgetoverhevelingen ten behoeve van het amoveren van het gemaal Torensteepolder en de pré-projectfase Sluisjesdijk 2.0.

Doel (bedragen x € 1 mln.)	Bedrag 1/1/2022	Resultaat bestemming 2021	Toevoegingen in 2022	Uitgaven / onttrekking in 2022	Resteert in reserve
Onderhoud bomenrij Volkerak	0,100			0,100	-
HR digitaal	0,035			0,035	-
Onderzoek toetsing regionale keringen	0,127			0,127	-
Amoveren van het gemaal Torensteepolder	0,198		0,198	0,198	0,198
Projectmanagers vervanging financieel systeem	0,100			0,100	-
Groot onderhoud Steenbekleding		0,100		0,100	-
Beheersplan wegenbeheer		0,055		0,055	-
Maatregelen DV Plaspark		0,193		0,193	-
Onderhoud kunstwerken wegen		0,095		0,095	-
Integrale dienstverlening		0,052		0,052	-
Vervangen vloerbedekking en ICT		0,197		0,197	-
Sloop huur Hoekseweg		0,120		0,120	-
Stakeholdersmanagement		0,042		0,042	-
Sluisjesdijk 2.0 pre projectfase			0,200		0,200
Totaal	0,560	0,855	0,398	1,415	0,398

Bestemmingsreserve Baggeren (813014)

De bestemmingsreserve Baggeren wordt ingezet voor het opvangen van fluctuaties in de uitgaven voor het baggeren. Bij de programmabegroting 2022 is besloten dat er € 2,3 miljoen onttrokken wordt aan de bestemmingsreserve Baggeren. De daadwerkelijke storting/onttrekking in de reserve is conform de nota reserves en voorzieningen afhankelijk van de gerealiseerde kosten. Omdat de gerealiseerde kosten van baggeren hoger zijn uitgevallen, is de daadwerkelijke onttrekking € 2,5 miljoen.

Bestemmingsreserve Grensoverschrijdend afvalwater (813015)

Deze reserve wordt gebruikt voor het opvangen van fluctuaties in de belastingopbrengst vanuit het grensoverschrijdend afvalwater. Conform resultaatbestemming 2021 is er in 2022 € 0,009 miljoen toegevoegd. In 2022 heeft een definitieve afrekening plaatsgevonden met Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap Delfland over het belastingjaar 2018 en 2019. Hierdoor kan een bedrag van € 0,9 mln. vrijvallen uit de bestemmingsreserve bij de resultaatbestemming 2022. De gewenste omvang is gebaseerd op de prognoses van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap van Delfland van het afvalwater.

Bestemmingsreserve Persoonsgebonden Basis Budget (813019)

In het Cao-akkoord is vastgelegd dat iedere medewerker een persoonsgebonden basis budget van € 6.000 krijgt voor een periode van 5 jaar. Medewerkers kunnen dit budget onder meer inzetten voor opleiding, loopbaan, ontwikkeling, vitaliteit en coaching. Jaarlijks wordt per medewerker een bedrag van circa € 1.000 begroot.

Bestemmingsreserve Onderhoud CMK (813023)

Voor de instandhouding van de waterstaatkundige werken, gerealiseerd in het project CMK, krijgt WSHD van Rijkswaterstaat (RWS) de onderhoudsgelden voor een periode van 10 jaar vergoed. Vanuit deze reserve zullen de komende jaren middelen vrij vallen ten gunste van de exploitatie voor dekking van de uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden. Op basis van onderhoudswerkzaamheden 2022 is € 0,2 miljoen onttrokken. De gewenste omvang bedraagt € 4,2 miljoen.

Bestemmingsreserve Digitalisering (813024)

Ter dekking van de kosten voor de digitale transformatie en de wijzigingen die dit met zich mee brengt om de organisatie op orde te brengen en te houden is deze reserve ingesteld. In 2022 is er € 0,3 miljoen onttrokken ten behoeve van AVG/BIO en cybersecurity. De gewenste omvang bedraagt € 1 miljoen. De reserve komt met een eindstand van € 0,9 miljoen onder de gewenste omvang uit.

Bestemmingsreserve CMK Monitoring (813025)

Bij Burap 2-2018 heeft de VV ingestemd met het vormen van een Bestemmingsreserve CMK Monitoring. Vanuit deze reserve worden de kosten voor de monitoring tot en met 2028 gedekt. In 2022 is aan deze reserve € 0,1 miljoen onttrokken. De gewenste omvang bedraagt € 0,5 miljoen.

Bestemmingsreserve Wegen (813026)

Ter dekking van onder meer de kapitaallasten voor de projecten gericht op de trajectaanpak diverse wegen en klein onderhoud wegen is er € 1,0 miljoen onttrokken. Het restant van de reserve wordt de komende jaren conform begroting ingezet. De gewenste omvang bedraagt € 8,2 miljoen.

Bestemmingsreserve AC leiding Brielle-Oostvoorne (813028)

In 2022 heeft er geen storting of onttrekking plaatsgevonden. De gewenste omvang bedraagt € 1,9 miljoen. De reserve voldoet aan de gewenste omvang van € 1,9 miljoen.

Bestemmingsreserve personele capaciteit Wegen (813032)

Voor de incidentele kosten van de personele capaciteit voor het uitvoeren van noodzakelijke activiteiten als wegbeheer en de activiteiten die samenhangen met de overdracht van de wegen is in 2021 € 2 miljoen toegevoegd aan de reserve. Eind 2022 resteert een bedrag van € 1,1 miljoen. In 2022 zijn geen onttrekkingen geweest aan de reserve.

Bestemmingsreserve Effecten Corona (813033)

Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van thuiswerken. In 2022 zijn geen onttrekkingen geweest aan de reserve. De reserve wordt in 2023 opgeheven en is ingezet bij vaststelling van de Programmabegroting 2023.

Bestemmingsreserve Belastingopbrengsten (813034)

In 2021 is het voordeel van € 3,2 miljoen op de posten kwijtschelding en oninbaar bij de Burap 2021 toegevoegd aan deze reserve. Hierdoor kon het begrote percentage voor kwijtschelding en oninbaar voor 2022 naar beneden worden bijgesteld. In 2022 zijn geen onttrekkingen geweest aan de reserve. Indien in 2023 geen onttrekkingen uit deze reserve plaatsvinden, vindt conform besluitvorming van de VV opheffing van deze reserve plaats.

Egalisatiereserves

Omschrijving (bedragen x 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Resultaat bestemming	Saldo per 31-dec
812001 Reserve Tariefegalisatie Watersysteemhef	15,238	0,225	-7,301	3,346	11,507
812002 Reserve Tariefegalisatie Zuiveringsheff.	7,500		-2,632	1,978	6,847
812003 Reserve Tariefegalisatie Wegenheffing	0,415		-0,280	0,535	0,670
812004 Res.Tariefegalisatie uitbreidingFormatie	0,200		-0,200		-
Totaal Egalisatiereserves	23,353	0,225	-10,413	5,859	19,024

De hierboven vermelde mutaties zijn conform resultaatbestemming bij de jaarstukken 2021 en conform de Programmabegroting 2022 verwerkt.

Voorzieningen

Omschrijving (bedragen x 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen	Saldo per 31-dec
Arbeidsgerelateerde verplichtingen					
850001 Voorz. Pensioen, wachtgld,(vml)Pers.&Best.	6,027	0,421	-0,668	-0,873	4,907
850003 Vrz. Arbeidsgerelateerde verplichtingen	4,979	0,834	-0,031	-0,171	5,612
Totaal Arbeidsgerelateerde verplichtingen	11,007	1,255	-0,699	-1,043	10,519
Totaal voorzieningen	11,007	1,255	-0,699	-1,043	10,519

Voorziening Pensioen- en wachtgeldverplichtingen (voormalig) personeel en bestuur

Deze voorziening bedoeld voor uitbetaling van salaris en kosten van outplacement van werknemers die niet meer ingezet kunnen worden in de bedrijfsprocessen, evenals de pensioenen en uitkeringen aan voormalige bestuursleden. De administratie voor de berekening en uitbetaling van de wachtgelden en pensioenen wordt verzorgd door een extern bureau die jaarlijks voor alle bekende toekomstige verplichtingen nieuwe actuariële berekeningen opstelt. Hieruit blijkt met welke verplichtingen WSHD voor de toekomst rekening moet houden. Het saldo van deze voorziening bedraagt € 4,9 miljoen per 31 december 2022. De gewenste omvang van de voorziening is afhankelijk van de pensioenrechten voormalige en huidige bestuursleden.

Voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen

Omschrijving (bedragen x 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen	Saldo per 31-dec
Verloftegoeden	3,725	0,695			4,420
Jubileumuitkeringen en vergoeding leeftijdsontslag	0,965	0,140		-0,171	0,934
Vitaliteit	0,290		-0,031		0,258
Totaal voorzieningen	4,979	0,834	-0,031	-0,171	5,612

Deze voorziening is gevormd voor de arbeid gerelateerde verplichtingen die WSHD heeft ten opzichte van zijn medewerkers. Per 31 december 2022 bedraagt het saldo van deze voorziening € 5,6 miljoen. De gewenste omvang van de voorziening is afhankelijk van de opgebouwde rechten van de medewerkers.

5.2.4 Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer

Langlopende schulden (bedragen x € 1 mln.)	2022	2021
Langlopende schulden	-260,622	-237,428
Totaal	-260,622	-237,428

Het saldo van de waarborgsommen bedraagt per 31 december 2022 € 6.018.

Verloopoverzicht vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer (exclusief waarborgsommen):

bedragen x € 1 mln.	Geldleningen
Saldo per 1 januari 2022	237,428
Vermeerderingen	40,000
Aflossingen	-16,806
Saldo per 31 december 2022	260,622

De rentelast van de langlopende leningen voor het jaar 2022 bedroeg € 4,1 miljoen. Voor de vaste schulden is geen onderpand afgegeven. Het gemiddelde financieringspercentage bedraagt 2,83%.

5.2.5 Vlottende passiva

Kortlopende Schulden

Kortlopende schulden (bedragen x € 1 mln.)	2022	2021
Vorderingen op overheden	-0,438	-0,132
Kortlopende geldleningen	-	-49,987
Schulden aan overheden	-	-0,167
Schulden aan overige crediteuren	-8,958	15,676
Schulden aan personeel	-	-0,000
Belastingen, sociale- en pensioenpremies	-4,300	-3,682
Totaal	-13,697	-38,292

De post schulden aan overheden betreft het saldo van de aangifte omzetbelasting over het 4^e kwartaal.

Per ultimo 2022 bedroeg het totaal van aan leveranciers te betalen facturen € 9,0 miljoen.

Dit betreft onder meer facturen voor:

- Kosten onderzoeken en studies (€ 0,4 miljoen)
- Kosten opleidingen (€ 0,1 miljoen)
- Bijdragen aan bedrijven en instellingen (€ 1,6 miljoen)
- Aanschaf chemicaliën etc. (€ 0,3 miljoen)
- Inhuur (€ 0,5 miljoen)
- Onderhoud en investeringsprojecten (€ 5,7 miljoen)
- Kosten onderhoud en aanschaf ICT (€ 0,4 miljoen)

Het bedrag aan nog te betalen loonheffing, sociale- en pensioenpremies per 31 december 2022 is € 4,3 miljoen (ABP € 0,7 miljoen en belastingdienst € 3,6 miljoen).

Overlopende passiva

Overlopende passiva (bedragen x € 1 mln.)	2022	2021
Nog te betalen bedragen	-11,933	-11,517
Vooruitontvangen bedragen	-0,743	-1,151
Vooruitontvangen subsidies	-17,433	-7,681
Verplichtingen personeel	-0,137	-0,096
Overige overlopende passiva	-0,000	-
Totaal	-30,248	-20,445

De verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen (nog te betalen bedragen) is opgebouwd uit de volgende posten:

- Onderhoudskosten afdelingen ZO en BO (€ 5,2 miljoen)
- Aankoop chemicaliën (€ 0,3 miljoen)
- Baggeren (€ 0,4 miljoen)
- Kosten investeringsprojecten (€ 1,5 miljoen)
- Energiekosten (€ 1,0 miljoen)
- Bijdrage transportstelsels (€ 0,1 miljoen)
- Inhuur (€ 0,2 miljoen)
- Rente langlopende leningen (€ 2,1 miljoen)
- Uitvoeringskosten kinderopvangtoeslag affaire (€ 0,1 miljoen)
- De overige nog te betalen bedragen hebben een totaal van € 1,0 miljoen

Het saldo per 31 december 2022 van de vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen bestaat uit:

- Bijdrage voor de fietsverbindingen voormalige S40 (€ 0,5 miljoen)
- Bijdrage omgevingswet (€ 0,08 miljoen)
- Covid-bemonstering (€ 0,1 miljoen)
- De overige vooruitontvangen bedragen hebben een totaal van € 0,06 miljoen.

Vooruitontvangen subsidies

<i>(bedragen x € 1 mln.)</i>	Verschaffer	Saldo 1-1-2022	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2022
Normtraject 20.3	Rijk	3,210	-	-1,204	2,006
Optimalisatie Watervoorziening Brielse Meer	Rijk	1,674	-	-1,024	0,649
Zettingsvloeiing ZV3T Fastlane	Rijk	2,086		-2,086	0,000
Praktijkproef Piping Hedwigepolder	Rijk	0,711	0,163	-0,874	0,000
16E Zettingsvloeiing verlengde derde toetsronde (ZV3T)	Rijk	-	14,977	-0,199	14,778
Totaal		7,681	15,140	-5,388	17,433

Het project Hedwigepolder is per eind 2022 opgenomen onder de nog te ontvangen subsidies bij de overlopende activa.

De verplichtingen personeel hebben met name te maken met de salarissen over de periode december 2022.

5.2.6 Niet uit balans blijvende verplichtingen

Lening Bank Nederlandse Gemeenten

Op 22 juni 2022 heeft de VV ingestemd met het aangaan van een geldlening van 200 miljoen, gestort in jaarlijkse delen over een periode van 10 jaren, om langjarig in de financieringsbehoefte te kunnen voorzien met een vooraf overeengekomen rente. Tevens is besloten om het college te mandateren om, bij een rente die niet meer bedraagt dan 2,7%, betreffende lening af te sluiten. Deze geldlening is inmiddels afgesloten bij de BNG Bank. De 1e storting van 20 miljoen met een looptijd van 20 jaar tegen een rente percentage van 2,317% is ontvangen op 3 oktober 2022. Per 31 december 2022 resteert een nog te ontvangen restant van € 180 miljoen.

Garantstellingen

De Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 heeft aan de N.V. HVC een garantstelling afgegeven voor een totaalbedrag aan leningen van € 53,7 miljoen (2021: € 22,7 miljoen). Op basis van de aandelenverhouding heeft waterschap Hollandse Delta 16% en dus een borgstelling verleend van 16%. De totale garantstelling zal met de investering in een nieuwe slibdrooginstallatie (2021 – 2023) oplopen naar € 105,0 miljoen eind 2023.

In 2017 heeft de NWB Bank een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen ter grootte van € 6,013 miljoen, eind 2022 betrof de verstrekte geldlening nog € 4,81 miljoen. De leden van de Unie van Waterschappen staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB Bank van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsopvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben. Conform de vastgestelde verdeelsleutel staat WSHD garant voor 5,8% (zijnde € 0,279 miljoen).

In de GR van Aquon is in artikel 36 opgenomen dat voor de aan Aquon verstrekte leningen iedere deelnemer jegens betreffende geldgever rechtstreeks aansprakelijk is conform zijn kostenaandeel in Aquon, op basis van de laatst vastgestelde verdeelsleutel. Aquon is in het verleden vier langlopende leningen aangegaan voor een totaal van € 9,7 miljoen, in 2022 zijn er twee nieuwe langlopende leningen afgesloten voor een totaal van € 6,7 miljoen. Op 31-12-2022 resteert daarvan nog € 12,9 miljoen. Verder beschikt Aquon over een rekening courant met een krediet van € 6,6 miljoen bij de waterschapsbank. Het kosten aandeel van waterschap Hollandse Delta volgens de verdeelsleutel van Aquon in de begroting 2023 bedraagt 15,1%.

Leasecontracten

Het vaste bedrag voor leasecontracten voor toekomstige jaren op 31 december 2022 bedraagt € 5,5 miljoen (2021: € 5,1 miljoen), waarvan de verplichtingen voor 2023 € 1,3 miljoen bedraagt. Afhankelijk van de vervangingen en de nieuwe leasetarieven kan dit bedrag gedurende het jaar wijzigen. De genoemde bedragen zijn exclusief BTW, dit komt omdat niet alle leasebedragen met (volledige) BTW zijn.

Huurcontracten

- Het waterschap heeft de huurovereenkomst betreffende levering en dienstverlening aangaande multifunctionals met één jaar verlengd. de overeenkomst loopt tot en met 31 mei 2023. De resterende verplichting per 31 december 2022 bedraagt € 0,01 miljoen.

- Het waterschap heeft 2 erfpachtcontracten afgesloten ten behoeve van de Sluisjesdijk. Deze contracten lopen tot eind 2025 en de resterende verplichting op 31 december 2022 betreft € 0,3 miljoen. De jaarlijkse canon in 2023 is € 0,1 miljoen waarvan reeds € 0,02 is voldaan in 2022 en zichtbaar is op de post vooruitbetaalde kosten.
- Het waterschap heeft in 2020 een overeenkomst afgesloten met Joulz Infradiensten BV. voor de huur van 29 transformatoren. De looptijd van overeenkomst voor de transformatoren betreft 16 jaar. In 2021 heeft het waterschap met Joulz infradiensten BV. een vijfjarige overeenkomst gesloten voor de huur van vermogenschakelaars. De resterende verplichting per 31 december 2022 betreft € 5,2 miljoen, waarvan € 0,3 miljoen betrekking heeft op 2023.

Thuiswerkbudget voor medewerker

In hoofdstuk 10 van het Cao-akkoord is vastgelegd dat iedere medewerker die structureel thuiswerkt, recht heeft op een budget van € 850,- inclusief BTW om een thuiswerkplek in te richten die voldoet aan een Arbo-verantwoorde werkplek. Het budget is beschikbaar vanaf 1 april 2020 tot 1 april 2025. Na afloop van deze periode valt het gehele of gedeeltelijke budget wat niet is gebruikt door de werknemer terug aan de werkgever.

Contractverplichtingen meerjarige inkoopcontracten

WSHD heeft per 31 december 2022 met diverse partijen lopende opdrachten die in komende jaren worden uitgevoerd. De totale meerjarige verplichting bedraagt ongeveer € 63 miljoen. Sommige contracten kennen gezien de levensduur van de activa van het waterschap een zeer lange looptijd (tot 30 jaar) en sommige contracten hebben het kenmerk van een raamovereenkomst. Bijvoorbeeld voor de levering van chemicaliën, onderhoud aan kunstwerken, en ingenieursdiensten. Daarbij is niet altijd een harde jaarverplichting of maximale contractwaarde opgenomen in het contract. Overigens is dat conform de aanbestedingen die zijn doorlopen.

WSHD heeft in de loop van 2019 geïnvesteerd in een contractmanagementsysteem. In 2022 en 2023 nog volop gewerkt aan de verdere implementatie van dit systeem. De registratie in dit systeem leidt tot een scherper inzicht in de waarde van de lopende contracten.

5.2.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Eind februari 2022 is de wereld geconfronteerd met een oorlog tussen Rusland en Oekraïne. Eén van de gevolgen van deze oorlog is de stijging van olie- en gasprijzen, en daaraan gekoppelde inflatie. Bij het opmaken van de jaarstukken 2022 is nog niet in te schatten hoe lang het conflict gaat duren en wat de impact op de Nederlandse economie wordt. Wel geeft de gestegen inflatie in combinatie met beschikbaarheid van grondstoffen en personeel en langere levertijden, druk op de realisatie van de doelstellingen van 2023 en verder. Bij het samenstellen van de Programmabegroting 2023 is zo goed als mogelijk rekening gehouden met de impact van de inflatie. Gezien voorgaande is de continuïteit van de bedrijfsvoering van WSHD niet in het geding.

5.2.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Met ingang van 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. De WNT normeert de bezoldiging (het bezoldigingsmaximum) en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen. In de (semi)publieke sector. Indien de bezoldiging en/of ontslagvergoeding van een topfunctionaris de wettelijke norm overschrijdt, dient het meerdere teruggevorderd te worden van de betreffende topfunctionaris. In de wet is tevens geregeld wie als topfunctionaris dient te worden aangemerkt. Voor een waterschap geldt de secretaris-directeur als topfunctionaris. De WNT is ook van toepassing op topfunctionarissen die geen dienstverband hebben, maar bijvoorbeeld via een detachingsbureau zijn ingehuurd. De “bezoldiging” wordt dan bepaald op basis van de vergoeding (exclusief BTW) die aan het detachingsbureau wordt betaald. WSHD had in 2022 geen ingehuurde topfunctionarissen.

Het bezoldigingsmaximum voor 2022 bedraagt € 0,216 miljoen (2021: € 0,209 miljoen). Dit bedrag wordt jaarlijks per ministeriële regeling aangepast. Vanaf het kalenderjaar 2017 is variabele beloning toegestaan zolang de totale bezoldiging onder het toepasselijke bezoldigingsmaximum blijft. Daarnaast geldt een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 0,075 miljoen, dan wel één jaarsalaris zo dit lager is dan € 0,075 miljoen. Uit de tabellen met bezoldiging topfunctionarissen blijkt dat de bezoldiging van de secretaris-directeur binnen de norm blijft. Naast een wettelijk bezoldigingsmaximum voor topfunctionarissen geldt voor reguliere functionarissen een openbaarmakingsverplichting van een bezoldiging boven de norm. De norm voor publicatie bedraagt in 2022 € 0,216 miljoen (2021: € 0,209 miljoen) bij een voltijd aanstelling. Bij waterschap Hollandse Delta waren in 2022 geen bezoldigingen hoger dan de publicatienorm.

Omschrijving (bedragen x €1)	S.J. Steendijk
Functiegegevens 2022	Secretaris-Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	164.489
Beloningen betaalbaar op termijn	23.047
Subtotaal	187.535
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging 2022	187.535
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Functiegegevens 2021	Secretaris-Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	148.437
Beloningen betaalbaar op termijn	22.793
Subtotaal	171.230
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000
Totale bezoldiging 2021	171.230

6 Financiële overzichten

6.1 Gecomprimeerde staat van lasten en baten per programma

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	22,159	21,930	19,813	19,661	-0,152	V
Voldoende en Schoon Water	48,794	55,330	54,335	54,445	0,110	N
Waterketen	71,352	80,564	77,726	74,583	-3,143	V
Wegen	10,872	12,871	12,270	11,516	-0,754	V
Bestuur en Organisatie	23,589	18,731	22,482	17,341	-5,141	V
Dekkingsmiddelen	-178,306	-174,269	-176,515	-177,144	-0,628	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-1,540	15,156	10,111	0,403	-9,708	V
Toevoeging aan reserves	8,088	0,275	0,673	0,673	-	
Onttrekking aan reserves	-13,351	-15,431	-17,388	-17,919	-0,531	V
Saldo van baten en lasten na bestemming	-6,803	-	-6,604	-16,843	-10,239	V

6.1.1 Exploitatierkening en toelichting

Waterveiligheid

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	25,973	23,737	25,084	24,872	-0,212	V
Baten	-3,814	-1,806	-5,272	-5,211	0,061	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming	22,159	21,930	19,813	19,661	-0,152	V
Toevoeging aan reserves	1,357	0,225	0,225	0,225	-	
Onttrekking aan reserves	-2,971	-1,986	-1,713	-1,713	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming	20,545	20,170	18,325	18,173	-0,152	V

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.1.

Water

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	49,354	58,632	57,411	57,736	0,325	N
Baten	-0,560	-3,302	-3,076	-3,291	-0,215	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	48,794	55,330	54,335	54,445	0,110	N
Toevoeging aan reserves	0,503	-	0,198	0,198	-	
Onttrekking aan reserves	-3,189	-9,135	-8,385	-8,916	-0,531	V
Saldo van baten en lasten na bestemming	46,108	46,194	46,148	45,727	-0,421	V

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.2.

Waterketen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	73,064	84,915	81,868	78,887	-2,981	V
Baten	-1,712	-4,351	-4,142	-4,304	-0,162	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	71,352	80,564	77,726	74,583	-3,143	V
Toevoeging aan reserves	0,500	-	0,200	0,200	-	
Onttrekking aan reserves	-1,646	-2,632	-2,632	-2,632	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming	70,206	77,932	75,294	72,151	-3,143	V

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.3.

Wegen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	19,969	22,325	22,759	21,968	-0,790	V
Baten	-9,097	-9,454	-10,488	-10,452	0,037	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming	10,872	12,871	12,270	11,516	-0,754	V
Toevoeging aan reserves	2,400	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves	-3,282	-1,278	-1,721	-1,721	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming	9,990	11,593	10,549	9,795	-0,754	V

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.4.

Bestuur en Organisatie

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	31,299	20,844	23,926	20,802	-3,124	V
Baten	-7,710	-2,114	-1,444	-3,461	-2,017	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	23,589	18,731	22,482	17,341	-5,141	V
Toevoeging aan reserves	0,135	0,050	0,050	0,050	-	
Onttrekking aan reserves	-2,085	-0,400	-2,817	-2,817	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming	21,639	18,381	19,715	14,574	-5,141	V

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.5.

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Totaal Lasten	5,607	5,790	5,743	5,714	-0,029	V
Totaal Baten	-183,913	-180,060	-182,258	-182,858	-0,599	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-178,306	-174,269	-176,515	-177,144	-0,628	V
Toevoeging aan reserves	3,193	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves	-0,178	-	-0,120	-0,120	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming	-175,291	-174,269	-176,635	-177,264	-0,628	V

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn opgenomen bij de programmaverantwoording onder hoofdstuk 3.6.

6.2 Overzicht van programma's naar taken

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Totaal	Watersysteemheffing	Zuiveringsheffing	Wegenheffing
Waterveiligheid	19,661	19,661		
Water	54,445	54,445		
Waterketen	74,583		74,583	
Wegen	11,516			11,516
Bestuur en organisatie	17,341	11,691	4,491	1,159
Algemene dekkingsmiddelen	3,476	1,552	1,533	0,391
Nettolasten	181,022	87,348	80,608	13,066
Mutaties reserves				
Toevoegingen				
Waterveiligheid	0,225	0,225		
Water	0,198	0,198		
Waterketen	0,200		0,200	
Wegen				
Bestuur en organisatie	0,050	0,024	0,020	0,006
Algemene dekkingsmiddelen				
Totaal toevoegingen	0,673	0,447	0,220	0,006
Onttrekkingen				
Waterveiligheid	-1,713	-1,713		
Water	-8,916	-8,916		
Waterketen	-2,632		-2,632	
Wegen	-1,721			-1,721
Bestuur en organisatie	-2,817	-0,488	-2,207	-0,122
Algemene dekkingsmiddelen	-0,120	-0,058	-0,048	-0,014
Totaal onttrekkingen	-17,919	-11,174	-4,887	-1,858
Totaal mutaties reserves	-17,246	-10,727	-4,667	-1,852
Te dekken door belastingopbrengsten				
Watersysteemheffing	-81,771	-81,771		
Zuiveringsheffing	-85,013		-85,013	
Wegenheffing	-13,836			-13,836
Totaal belastingopbrengsten	-180,620	-81,771	-85,013	-13,836
Saldo baten en lasten na bestemming	-16,843	-5,150	-9,072	-2,621

6.3 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting 2022	Begroting 2022 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijkingen t.o.v. begroting 2022 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten					
Rente & Afschrijving	28,985	27,151	27,121	-0,031	V
Personeelslasten	67,860	70,127	67,946	-2,181	V
Goederen en diensten van derden	105,399	105,177	100,508	-4,669	V
Bijdragen aan derden	13,317	13,201	13,148	-0,054	V
Toevoeging voorziening / onvoorzien	0,682	1,134	1,256	0,122	N
Doorberekeningen	-	-	-	-	
Totaal Lasten	216,242	216,791	209,979	-6,812	V
Baten					
Financiële baten	-1,501	-1,841	-1,901	-0,060	V
Personeelsbaten	-0,100	-0,570	-0,828	-0,258	V
Goederen en diensten aan derden	-3,503	-3,984	-5,199	-1,215	V
Bijdragen van derden	-10,434	-14,613	-15,351	-0,738	V
Waterschapsbelastingen	-178,585	-180,444	-180,620	-0,175	V
Interne verrekeningen	-6,963	-5,227	-5,677	-0,450	V
Doorberekeningen.	-	-	-	-	
Totaal Baten	-201,086	-206,680	-209,576	-2,896	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	15,156	10,111	0,403	-9,708	V
Toevoeging aan reserves	0,275	0,673	0,673	-	
Onttrekking aan reserves	-15,431	-17,388	-17,919	-0,531	V
Saldo van baten en lasten na bestemming	-	-6,604	-16,843	-10,239	V

Overige gegevens

7 Vaststelling Jaarstukken 2022

Vergaderdatum : 28 juni 2023

Agendapunt :

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP: Jaarstukken 2022

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 16-5-2023;

gelet op de bespreking in de Commissie Water van 12 juni 2023, de Commissie WWV van 13 juni 2023, en de Commissie MBH van 14 juni 2023;

overwegende dat:

- De Verenigde Vergadering op grond van artikel 104 van de Waterschapswet de jaarrekening en het jaarverslag vaststelt;
- De accountant de jaarrekening heeft gecontroleerd en voorzien heeft van een goedkeurende controleverklaring inzake getrouwheid en rechtmatigheid;

gelet op:

- artikel 77, 13, 104 en 107 Waterschapswet;

BESLUIT:

- a. Kennis te nemen van het accountantsverslag 2022 en de reactie van het college van dijkgraaf en heemraden op dit accountantsverslag.
- b. De Jaarstukken 2022 vast te stellen.
- c. Het nog te bestemmen resultaat 2022 vast te stellen op € 16,843 miljoen voordelig.
- d. In te stemmen met de volgende mutaties binnen de reserves:
 - Waterveiligheid*
 - Toevoeging van € 1,591 miljoen aan de bestemmingsreserve HWBP
 - Schoon & Voldoende Water / Waterveiligheid*
 - Toevoeging van € 3,416 miljoen aan de bestemmingsreserve tariefseglisatiereserve Watersysteemheffing.
 - Waterketen*
 - Toevoeging van € 9,943 miljoen aan de bestemmingsreserve tariefseglisatiereserve Zuiveringsheffing.
 - Onttrekking van € 0,979 miljoen aan de bestemmingsreserve grensoverschrijdend afvalwater.

Wegen

- Toevoegen van € 0,229 miljoen aan de algemene reserve Wegen
 - Toevoeging van € 2,360 miljoen aan de bestemmingsreserve tariefseglisatiereserve Wegenheffing.
- e. Een bedrag van € 0,283 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve Budgetoverhevelingen en deze direct beschikbaar te stellen voor 2023 ten behoeve van:
- Normtraject 20-3 Geervliet-Hekelingen € 0,130 miljoen
 - Normtraject 20-3 Geervliet-Hekelingen (bijdrage HWBP) -/- € 0,117 miljoen
 - Inrichting Waterschapshuis (1e verdieping het Schap) € 0,270 miljoen

Ridderkerk, 28 juni 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
waarnemend secretaris-directeur,

dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer

8 Controleverklaring accountant

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

Publieke Sector Accountants B.V.
Jan Sluijtersstraat 21
3059 VC Rotterdam
www.publiekesectoraccountants.nl
info@psa-ra.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Verenigde Vergadering van het waterschap Hollandse Delta te Ridderkerk

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van waterschap Hollandse Delta te Ridderkerk gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van het waterschap Hollandse Delta op 31 december 2022 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat op 23 november 2022 door de Verenigde Vergadering met registratienummer B2201343 is vastgesteld (hierna: het normenkader).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de gecombineerde staat van baten en lasten per programma over 2022;
- het overzicht van programma's naar taken over 2022;
- de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten over 2022;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het vastgestelde (meerjarige) controleprotocol met registratienummer B2201343 zoals op 23 november 2022 door de Verenigde Vergadering is vastgesteld (hierna: het controleprotocol), het normenkader en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het waterschap Hollandse Delta, zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.106.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2 van het Waterschapsbesluit.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 5.3 van het Waterschapsbesluit.

Wij zijn met de Verenigde Vergadering overeengekomen dat wij aan de Verenigde Vergadering tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 150.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Conform onze beroepsstandaarden hebben wij aandacht besteed aan het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management en het frauderisico rondom het bestaan, de juistheid en de volledigheid van de opbrengstenverantwoording. Deze risico's zijn naar onze mening niet zodanig groot dat we hieraan significante aandacht hebben besteed.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat wij geen materieel frauderisico zien ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een opbrengststroom vast kan zijn, waarop het waterschap geen invloed heeft (zoals een rijksbijdrage of bijdrage van derden), dat een opbrengststroom geen materiële omvang heeft of dat een opbrengstenstroom bestaat uit een grote hoeveelheid kleine, routinematige, niet materiële transacties waardoor de kans op een materiële fraude laag is.

Het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management hebben wij ondervangen door het selecteren van journaalposten op basis van risicocriteria. Hierop hebben wij detailcontroles uitgevoerd. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college van dijkgraaf en hoogheemraden. Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen andere materiële frauderisico's gesignaleerd.

Wij constateren dat fraude en fraudepreventie een onderdeel is waar het waterschap actief mee bezig is. Het college van dijkgraaf en waterschap heeft een integriteitsbeleid en een klokkenluidersregeling geïmplementeerd. Ook beschikt het college van dijkgraaf en hoogheemraden over een Controleplan Interne Beheersing, waarin aandacht wordt besteed aan fraude en integriteit. In dit Controleplan Interne Beheersing is ook opgenomen dat bij het plannen en uitvoeren van Verbijzonderde Interne Controlewerkzaamheden (VIC) aandacht wordt besteed aan frauderisico's door in gesprekken met afdelingen aandacht te vragen voor deze risico's en bij de uitvoering van de VIC aandacht te besteden aan beheersmaatregelen die frauderisico's

moeten beperken. Een overkoepelende, actuele en geformaliseerde frauderisicoanalyse ontbreekt vooralsnog. In ons accountantsverslag hebben wij hier aandacht voor gevraagd.

De uitkomsten van de in deze alinea genoemde werkzaamheden, voor zover wij hebben kunnen vaststellen op basis van de verstrekte controle-informatie, geven geen signalen van een vermoeden van fraude van materieel belang.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college van dijkgraaf en heemraden van het waterschap heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode tot en met eind 2026, ofwel de termijn waarvoor de laatst vastgestelde begroting is opgesteld. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van Verenigde Vergadering van het waterschap te evalueren omvatten onder andere:

- Het overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het college van dijkgraaf en hoogheemraden alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis van hebben kunnen nemen, door het college van dijkgraaf en hoogheemraden te bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten bij het maken van haar beoordeling, het kennis nemen van de begroting 2023 met meerjarige doorkijk alsmede de financiële resultaten zoals deze blijken uit de financiële administratie tot het moment van afgifte van onze controleverklaring en het kennis nemen van de uitkomsten van het financieel toezicht regime door de Provincie Zuid-Holland op basis van haar beoordeling van de begroting 2022 met meerjarige doorkijk;
- Het nagaan of het college van dijkgraaf en hoogheemraden gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van het waterschap om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's);
- Het inwinnen van inlichtingen het college van dijkgraaf en hoogheemraden over haar kennis van continuïteitsrisico's met betrekking tot de periode van de door haar verrichte continuïteitsbeoordeling.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van dijkgraaf en hoogheemraden over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- exploitatierekening in één oogopslag;
- inleiding en samenvatting Jaarstukken 2022;
- jaarverslag, waaronder programma-overstijgende thema's en opgaven, de programmaverantwoording en de paragrafen; en
- de overige gegevens, waaronder de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

het college van dijkgraaf en hoogheemraden is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de Verenigde Vergadering voor de jaarrekening

Het college van dijkgraaf en heemraden van het waterschap is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het college van dijkgraaf en heemraden van het waterschap is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het waterschap, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het college van dijkgraaf en hoogheemraden tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van dijkgraaf en hoogheemraden afwegen of de financiële positie voldoende is om het waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van dijkgraaf en hoogheemraden moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het controleprotocol, het normenkader voor de financiële rechtmatigheid, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het hoogheemraadschap;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het college van dijkgraaf en hoogheemraden gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van het waterschap;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het college van dijkgraaf en hoogheemraden onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 24 mei 2023

Publieke Sector Accountants B.V.

Valid Signed door W. Kalkman RA
op 24-05-2023

Was getekend: W. Kalkman RA

9 *Bijlagen*

9.1 Investerings

De bedragen ten aanzien van bruto investering, bijdragen en subsidies, netto investering en realisatie van de investeringen in bijlage 9.1 hebben als peildatum 31 december 2022.

9.1.1 Lopende investeringen

Waterveiligheid

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Fase II Dijkverst. HW Zuid HWBP2	7001014510	3,883	-3,883	-	3,339	-3,304	0,035	0,003
Versterken drie regionale waterkeringen	7202100320	4,980	-	4,980	3,219	-0,006	3,213	2,186
Aankoop 1/8deel prim. Waterk. Stellend.	7202100323	0,005	-	0,005	-	-	-	-
Realisatie Zettingsvloeiing V3T	7202200015	50,000	-45,000	5,000	0,255	-0,199	0,055	0,055
Totaal		58,868	-48,883	9,985	6,813	-3,510	3,303	2,244

Water

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Peilbesluit Adrianapolder	7103000016	1,825	-	1,825	0,360	-	0,360	0,157
Spinozapark fase 3	7103100199	0,384	-	0,384	-	-	-	-
Nw.BesturingWatersyst TechnAutom(NBWS-TA	7103100219	9,600	-	9,600	5,507	-	5,507	1,483
Nieuwe Besturing Watersysteem - BOS	7103100258	1,000	-	1,000	0,221	-	0,221	0,221
Y09.019 Wateropgave Hillevliet	7103100282	0,350	-	0,350	0,200	-	0,200	0,200
Maatregelen Binnenbedijkte Maas	7103100288	2,128	-0,464	1,664	0,678	-	0,678	0,331

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Renovatie Gemaal Stellendam	7103100338	2,666	-	2,666	0,860		0,860	0,518
Wateropgave Hoogvliet peilvak Y03.005	7103100342	0,325	-	0,325	-		-	-
NBW 2017-2027 Peilvak 17e Binnenmaas	7103100344	0,465	-	0,465	-		-	-
Optimalisatie Watervoorz Brielse Meer	7103100345	4,662	-2,869	1,793	3,620	-2,220	1,400	0,693
Inlaatvoorziening Piershilse Haven	7103100359	0,385	-	0,385	0,042		0,042	0,042
Waterkraan fase 1 Dordrecht	7103100362	0,150	-	0,150	0,100		0,100	0,100
Waterhuishoud.pl ResrvaatOudelandvStryen	7103100363	2,555	-2,070	0,486	0,026	-	0,026	0,026
Waterberging hart van Reyeroord	7103100368	3,810	-0,530	3,280	1,180		1,180	1,180
Waterberging Zwijndrecht fase 1	7103100370	0,725	-	0,725	0,230		0,230	0,230
Inflatiekred. Voldoende en Schoon Water	7103109999	0,514	-	0,514	-		-	-
Gemaal Oudendoorn	7103300123	5,655	-0,200	5,455	1,071	-	1,071	0,801
Vernieuwen aanvoergemaal Kwakpolder	7103300139	0,485	-	0,485	-		-	-
Optimalisatie CMK GO Duiker Slechtvalk	7103300140	0,360	-	0,360	-		-	-
Diesel aangedreven noodbemaling	7103300141	0,726	-	0,726	-		-	-
NVO KRW waterlichaam De Waal	7103300142	0,150	-	0,150	0,100		0,100	0,100
Totaal		38,921	-6,133	32,788	14,195	-2,220	11,974	6,081

Waterketen

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Bijdrage renovatie Pretorialaan	7304000060	0,147	-	0,147	-		-	
Leidingverlegging rotonde N218Oostvoorne	7304000064	0,350	-0,022	0,328	0,051	-	0,051	0,051
Renovatie rioolgem Brabant Spijkenisse	7304000071	4,250	-3,100	1,150	0,786	-	0,786	0,603
Nieuwbouw rioolgem Hoeksedijk (Maasdam)	7304000073	0,635	-0,635	-	0,077	-	0,077	0,077
Renovatie rioolgem Middelharnis Dorp	7304000074	0,190	-0,164	0,026	0,153	-0,100	0,053	0,053
Renovatie rioolgemaal Heenvliet	7304000075	0,220	-0,075	0,145	-	-	-	-
Online meters waterlijn rwzi's	7304100118	7,600	-	7,600	1,746		1,746	1,511
Vervanging-modernisering TA Waterketen	7304100121	21,200	-	21,200	0,116		0,116	0,116
Mob. IJzerchloride paxinstallatie rwzi's	7304100149	0,215	-	0,215	0,143		0,143	0,126
Retourslibafsluiters Dokhaven	7304100151	0,670	-	0,670	0,576		0,576	0,321
RG Transport Installatie Dokhaven	7304100153	0,330	-	0,330	0,302		0,302	0,119
Renov. Influentvizels Hellevoetsluis	7304100167	0,195	-	0,195	0,124		0,124	0,105
ALM Goeree Overflakkee-Spijkenisse	7304100171	9,556	-	9,556	1,460		1,460	1,460
Verv meetapparatuur div rwzi/rg 2022	7304100181	0,300	-	0,300	0,205		0,205	0,205
Vervangen effluentpompen RWZI Oostvoorne	7304100182	0,440	-	0,440	0,013		0,013	0,013
Vervangen ruimerbrug Oostvoorne	7304100184	0,340	-	0,340	0,177		0,177	0,177
Vervangen draaikranslager div rwzi's	7304100185	0,540	-	0,540	-		-	-
Vervangen tweede drukmeter div loc	7304100186	0,550	-	0,550	-		-	-
Verv luchtlijn+Roostergoedinst Zwijndr	7304100187	3,060	-	3,060	0,002		0,002	0,002

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Installatie spatschermen Spijkenisse	7304100188	0,420	-	0,420	-		-	-
Verv aansl+verzakt leidingwerk Dordr	7304100190	3,000	-	3,000	0,292		0,292	0,292
Inflatiekrediet Waterketen	7304109999	1,500	-	1,500	-		-	-
Schakelkasten Sluisjesdijk	7304210017	6,966	-	6,966	2,306		2,306	0,028
Gassysteem Sluisjesdijk (op termijn)	7304210021	0,985	-	0,985	0,060		0,060	0,020
Slibindikking,slibontwater. Sluisjesdijk	7304210023	0,294	-	0,294	0,058		0,058	0,008
Terreinaanpassingen Sluisjesdijk	7304210025	0,265	-	0,265	0,002		0,002	0,002
Aanschaf centrifuges Sluisjesdijk	7304210042	0,500	-	0,500	0,401		0,401	0,344
RWZI Duurzaamheid en Veiligheid IJS.	7811700014	0,642	-	0,642	0,059		0,059	0,059
Totaal		65,360	-3,996	61,364	9,108	-0,100	9,008	5,692

Wegen

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
3e Barendrechtseweg Y0246 vak 10 en 15	7405130078	0,246		0,246	-		-	
Buitenom H0172 vak 40, 45, 50	7405130088	0,886		0,886	-		-	-
Materieel gladheidsbestrijding	7405130133	2,400		2,400	-		-	
Oudelandsedijk G0780 Dirksland	7405130141	0,914		0,914	-		-	
Bijdrage N217-Polderweg	7405130151	0,315		0,315	0,166		0,166	0,166
Groot onderhoud regio Oost	7405130153	4,153		4,153	0,134		0,134	0,134
Essentaksterfte 2022	7405130158	0,250		0,250	-		-	-
Fietspad Reedijk	7405130159	0,775	-0,350	0,425	-	-	-	-
Groot onderhoud regio West 2023	7405130160	6,253		6,253	-		-	-
Inflatiekrediet Wegen	7405139999	0,005		0,005	-		-	-
Bijdr verkeerscirc N215 Dirksland-Meliss	7405210036	0,204		0,204	0,150		0,150	-
Bijdrage reconstructie A29-N487	7405210070	0,225		0,225	-		-	
Vervanging openbare verlichting 2022	7405210082	0,150		0,150	-		-	-
Totaal		16,776	-0,350	16,426	0,450	-	0,450	0,300

Bestuur en Organisatie

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Waterschapsverkiezingen 2023	7610000007	1,000		1,000	0,528		0,528	0,528
Fysieke Toegang – deelproject NEN3140	7610000009	7,550		7,550	5,747		5,747	4,226
MDW Glasvezel&ICT werkplek buitenloc.	7811500097	0,745		0,745	0,546		0,546	0,546
Zon op dak	7811700012	0,730		0,730	0,105		0,105	0,105
Duurzaamheid en Veiligheid IJsselmonde	7811700013	0,341		0,341	0,058		0,058	0,058
Nieuwbouw Loods Strijen	7811700015	0,750		0,750	0,310		0,310	0,310
Vervanging dak Het Schap	7811700016	0,360		0,360	0,333		0,333	0,333
Klimaatinstallatie het Schap	7811700017	0,300		0,300	0,118		0,118	0,118
Klimaatinstallatie Waterschapshuis	7811700018	0,355		0,355	0,219		0,219	0,219
Verlichting Waterschapshuis	7811700019	0,614		0,614	0,006		0,006	0,006
Inflatiekrediet Bestuur en organisatie	7811709999	0,500		0,500	-		-	-
Civiel en cultuurtechnisch onderhoud2016	7811800020	0,350		0,350	-		-	-
Civiel en cultuurtechnisch onderhoud2017	7811800021	0,350		0,350	-		-	-
Vervanging meubilair 2020	7811800022	0,360		0,360	0,227		0,227	
Totaal		14,305		14,305	8,199		8,199	6,451

9.1.2 Afgesloten investeringen

Waterveiligheid

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Herstel duindynamiek Springertduinen	7202200016	0,250	-0,055	0,195	0,210	-0,055	0,155	0,155
Totaal		0,250	-0,055	0,195	0,210	-0,055	0,155	0,155

7202200016 Herstel duindynamiek Springertduinen

De stijgende zeespiegel vraagt om meegroeiende waterkeringen. Door het aanbrengen van kerven en stuifkuilen in de Springertduinen is natuurlijke groei van het duin in gang gezet en anderzijds natuurherstel gestimuleerd. Het resultaat is een duinenrij die meegroeit met de zeespiegelstijging en een natuurgebied dat herstelt van verruiging en overmatige stikstofdepositie. Dit alles met gebruikmaking van de kracht van de natuur.

Het project is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de terreinbeheerder Natuurmonumenten en de provincie Zuid-Holland heeft een financiële bijdrage geleverd. De projectkosten zijn goedkoper uitgevallen, doordat de opdrachtnemer een slimme en goedkopere oplossing had om de zandhagedis tijdens de uitvoering van het werk te beschermen.

Water

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
2 KRW maatregelen Hoeksche Waard	7103100327	1,107	-	1,107	1,158		1,158	0,829
Vervangen duiker Munnikensteeg	7103100351	0,430	-	0,430	0,437		0,437	0,355
Eff. peilbesluit Groot Voorne West	7103100354	0,770	-	0,770	0,423		0,423	0,279
Peilbesluit Kilhaven	7103100355	0,242	-	0,242	0,214		0,214	0,106
Vernieuwen Duiker Pietermanskirkje	7103100361	0,365	-	0,365	0,371		0,371	0,281
Vervanging Stuwen 2022 HoO	7103100365	0,377	-	0,377	0,385		0,385	0,385
Vervanging Duikers 2022 HoO	7103100366	0,250	-	0,250	0,213		0,213	0,213
Vervanging Beschoeiingen 2022	7103100367	0,478	-	0,478	0,477		0,477	0,477
Verhogen grinddammen Oostvoornse Meer	7103100369	0,110	-	0,110	0,103		0,103	0,103

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Vernieuwen gemaal Leeuw van Putten	7103100371	0,346	-	0,346	0,346		0,346	0,346
Renovatie gemaal Kilhaven	7103300126	0,516	-	0,516	0,558		0,558	0,517
Vervangen kunstwrkn act. Waterbeheersing	7103300132	0,800	-	0,800	0,833		0,833	0,393
Vergroten duiker De Hoef Heerjansdam	7103300136	0,500	-	0,500	0,403		0,403	0,384
CMK optimalisaties	7103300137	0,760	-	0,760	0,783		0,783	0,563
Totaal		7,051	-	7,051	6,703		6,703	5,232

7103100327 2 KRW Maatregelen Hoeksche Waard

In het kader van de Kader Richtlijn Water (KRW) zijn op 2 locaties in de Hoeksche Waard maatregelen uitgevoerd om de waterkwaliteit te verbeteren. Bij de Oud-Beijerlandse Kreek zijn de oevers vernat en is emerse vegetatie aangeplant. Op de locatie Binnenbedijkte Maas zijn openingen in de bestaande vooroeververdediging aangebracht en zijn windmolens geplaatst om de doorspoeling te verbeteren. Het project is gestart in 2020 en afgerond in 2022. Als gevolg van de prijsstijgingen, door bevoegd gezag vereiste aanvullende onderzoeken en hogere personeelskosten zijn de projectkosten toegenomen. Het oorspronkelijke krediet is hierdoor meermaals opgehoogd en tevens is het inflatiekrediet voor deze investering ingezet. Het krediet is volledig uitgenut, met een overschrijding van € 0,051 mln.

7103100351 Vervangen Munnikensteeg

De duiker onder de Munnikensteeg in Zwijndrecht was deels ingestort. Na een inspectie bleek de hele duiker in zeer slechte staat. Om verder instorten te voorkomen is deze duiker destijds volgeschuimd. Met deze investering is er de duiker vervangen en is de waterverbinding weer hersteld. Het project is in gestart in 2020 en afgerond in 2022. Door de aanpassing in scope is het oorspronkelijke krediet in 2021 naar beneden bijgesteld. Het krediet is volledig uitgenut, met een kleine overschrijding binnen de gestelde marges volgens de nota AWA (1,6% van het beschikbaar gestelde krediet).

7103100354 Groot Voorne West

Het peilbesluit Groot Voorne West is in 2018 vastgesteld. Om dit peilbesluit te effectueren zijn 10 maatregelen uitgevoerd. er zijn duikers en stuwven vervangen, stuwputten geplaatst en een inlaatvoorziening aangebracht. Het project is gestart in 2020 en afgerond in 2022. De uitgaven zijn ruim binnen het beschikbaar gestelde krediet gebleven als gevolg van een meevallende aanbesteding en geen opgetreden risico's.

7103100355 Peilbesluit Kilhaven

Het peilbesluit Kilhaven is herzien en goedgekeurd in de VV van mei 2020. Om dit peilbesluit te effectueren is een nieuwe kantelstuw geplaatst en is de bestaande stuw Cees Breen vervangen door een nieuwe geautomatiseerde klepstuw. Verder is er een grond dam gerealiseerd in de watergang en is een afsluiter geplaatst tussen het

peilgebied en het aangrenzende peilgebied. Door de uitvoering van de maatregelen kan het peilbeheer beter en veiliger worden uitgevoerd en kan worden voldaan aan het vigerend peilbesluit. De uitgaven zijn binnen het beschikbaar gestelde krediet gebleven.

7103100361 Vernieuwen Duiker Pietermankerkje

De vernieuwing van de duiker Pietermankerkje te Zwijndrecht is een onderdeel van Huis op Orde Watersystemen.. De afvoerduiker van gemaal Pietermankerkje is deels vernieuwd en deels verstevigd. Vanwege onvoorziene noodzakelijke aanpassingen aan kabels en leidingen in de ondergrond, is het krediet bij de 1e begrotingswijziging 2022 bijgesteld. Het krediet is volledig uitgenut, met een kleine overschrijding binnen de gestelde marges volgens de nota AWA (1,65% van het beschikbaar gestelde krediet).

7103100365 Vervanging Stuwen 2022 HoO

Vanuit Huis op Orde is meerjarig groot onderhoud en vervanging van stuwen geprogrammeerd. In 2022 zijn elf stuwen vervangen en is een nieuwe stuw en pomp geplaatst ter voorbereiding op het (exploitatie)project amoveren gemaal de Biersum en Volharding. Het krediet is volledig uitgenut, met een kleine overschrijding binnen de gestelde marges volgens de nota AWA (2,19% van het beschikbaar gestelde krediet).

7103100366 Vervanging Duikers 2022 HoO

Vanuit Huis op Orde is meerjarig groot onderhoud en vervanging van duikers geprogrammeerd. In 2022 zijn zeven duikers vervangen. De uitgaven zijn binnen het beschikbaar gestelde krediet gebleven. De uitgaven zijn lager omdat de werkzaamheden bij inlaat Spui door de eigen buitendienst konden worden gedaan, waardoor de kosten lager zijn uitgevallen.

7103100367 Vervanging Beschoeiingen 2022

Door het plaatsen van beschoeiingen voorkomt WSHD de erosie van grond ter hoogte van de waterlijn en de afschuiving van het talud in de watergang. Hierdoor blijft het doorstroomprofiel ten behoeve van de aan- en afvoer van het water gegarandeerd. In 2022 zijn vanuit deze investering drie beschoeiingen vervangen, in Vierpolders, Sommelsdijk en Barendrecht. Om prijsstijgingen als gevolg van de inflatie op te kunnen opvangen voor de bouwkosten is een beroep gedaan op het inflatiekrediet Watersystemen . Hierdoor zijn de uitgaven binnen het beschikbaar gestelde krediet gebleven.

7103100369 Verhogen Grinddammen Oostvoornse Meer

Als effectueringsmaatregel voor het peilbesluit zijn in 2021 aan de noordzijde van het Oostvoornse Meer de grinddammen verhoogd. Op basis van de destijds opgestelde berekening was er geen aanleiding om de grinddammen aan de westzijde van het meer te verhogen. Door een incident in de zomer van 2022 is gebleken dat de grinddammen aan de westzijde toch onder water kwamen te staan wat gevaar opleverde voor de gebruikers van het meer. Daarom was het noodzakelijk om de grinddammen aan de westzijde van het meer zo snel mogelijk te verhogen. Dit is in 2022 uitgevoerd. De uitgaven zijn binnen het beschikbaar gestelde krediet gebleven.

7103300126 Renovatie gemaal Kilhaven

Renovatie van gemaal Kilhaven was noodzakelijk om de continuïteit van het functioneren van het gemaal te waarborgen. Om dit te realiseren is de pomp gereviseerd, de vlinderklep vernieuwd, de bereikbaarheid verbeterd en zijn de krooshekken vervangen. Naast deze werkzaamheden is een visvriendelijke pomp aangeschaft en zijn extra herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan een persleiding. Het krediet is volledig uitgenut, met een overschrijding binnen de gestelde marges volgens de nota AWA (8,08% van het beschikbaar gestelde krediet). De overschrijding is met name veroorzaakt door meerwerk in verband met de aanschaf van een visvriendelijke pomp.

7103300132 Vervangen kunstwrkn act. Waterbeheersing

Op basis van huidige technische staat en/of bereiken van einde technische levensduur dienden een aantal kunstwerken gedurende 2021 vervangen te worden om zodoende het functioneren ervan te kunnen waarborgen. Met deze investering zijn de niet-technische zaken opgepakt bij kunstwerken in de actieve waterbeheersing. Dit betreft diverse werken, variërend van constructie technische zaken tot civieltechnische zaken. De locaties zijn: Inlaatpomp Weipolder, Gemaal Berkenrijspad, Vijzel Bollaarsdijk, Gemaal Dijkje, Tunnelgemaal Lindeweg. Vanwege hogere offertes dan vooraf geraamd voor werkzaamheden aan gemaal het Dijkje paste dit niet meer binnen het krediet en is gemaal Het Dijkje uit scope gehaald. Deze werkzaamheden zijn opnieuw geprogrammeerd in een separate investering. Het krediet is volledig uitgenut, met een kleine overschrijding binnen de gestelde marges volgens de nota AWA (4,08% van het beschikbaar gestelde krediet).

7103300136 Vergroten duiker De Hoef

Naar aanleiding van bewonersklachten over de waterkwaliteit en -kwantiteit is besloten naast de eerder vernieuwde inlaat ook de afvoerduiker van De Hoef (te Heerjansdam) te vergroten en te automatiseren. De uitvoering is gecombineerd met gemeentelijke werkzaamheden om overlast te beperken. Het project is gestart in 2021 en afgerond in 2022. De uitgaven zijn binnen het beschikbaar gestelde krediet gebleven.

7103300137 CMK optimalisaties

Uit het beheer en de bediening zijn voor een aantal van de CMK-objecten verbetermogelijkheden geïdentificeerd. Het toepassen van deze optimalisaties zorgt voor een verdere verbetering van het watersysteem in het Kiertracé. De optimalisaties dragen bij aan een veilige bediening van kunstwerken en een beter en betrouwbaarder peilbeheer. In 2021 en 2022 is de inlaat Bekadeweg bij sifon Middelharnis geautomatiseerd en geoptimaliseerd. Er is beveiliging, een camera en omkasting aangebracht bij de inlaat Van Pallandt. Ook is bij deze inlaat een vacuüminstallatie aangebracht (i.v.m. bedrijfszekerheid). Het krediet is volledig uitgenut, met een kleine overschrijding binnen de gestelde marges volgens de nota AWA (3,06% van het beschikbaar gestelde krediet).

7103100371 Vernieuwen gemaal Leeuw van Putten

De gemeente Nissewaard is al enige jaren bezig met een herstructureringsproject 'De Haven'. Om deze herstructurering mogelijk te maken is het noodzakelijk de afvoerleiding van WSHD gemaal De Leeuw van Putten te verleggen. Hierdoor is een 'nieuw voor oud' situatie ontstaan die de Arboveiligheid en waterveiligheid van het object heeft verbeterd. De restlevensduur van de uitstroomconstructie is hiermee vastgesteld op 100 jaar. WSHD heeft aan de vervangingswerkzaamheden die door gemeente Nissewaard zijn uitgevoerd een financiële bijdrage geleverd. Het project is opgeleverd en de investering is financieel afgesloten.

Waterketen

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Renovatie rioolgemaal Ouddorp	7304000068	0,650	-0,200	0,450	0,639	-0,388	0,251	0,151
Bijdrage rioolgemaal Poortugaal	7304000072	0,530	-	0,530	0,518		0,518	0,518
Kettingruimers Dokhaven 2020 - 2023	7304100132	2,350	-	2,350	1,728		1,728	1,223
Zandsilo's 1+2 Dokhaven	7304100136	0,365	-	0,365	0,311		0,311	0,013
Renovatie Beluchtingsys Zwijndrecht	7304100141	2,500	-	2,500	2,119		2,119	0,158
IJzerchloride doseerinstal. Spijkenisse	7304100143	0,250	-	0,250	0,246		0,246	0,088
Ammoniummeters Hoogvliet	7304100144	0,200	-	0,200	0,206		0,206	0,052
Def herstel leidingwerk Dordrecht	7304100146	0,280	-	0,280	0,199		0,199	0,159
Roostergoed installaties Dokhaven	7304100152	1,400	-	1,400	1,308		1,308	1,174
Schakelkasten Dokhaven	7304100154	0,300	-	0,300	-		-	-0,041
IJzerchloride Strijen	7304100158	0,165	-	0,165	0,136		0,136	0,101
Vervangen platte daken Dokhaven	7304100160	0,400	-	0,400	0,395		0,395	0,299
IJzerchloride Zwijndrecht	7304100161	0,325	-	0,325	0,333		0,333	0,333
Aanpassen blowers Dordrecht	7304100163	0,270	-	0,270	0,230		0,230	0,210
Aanpassen monsternamekasten COVID	7304100166	0,420	-0,420	-	0,345	-0,345	-	0,000
Vervangen meetapparatuur div rwzi/rg	7304100169	0,330	-	0,330	0,283		0,283	0,094
Aanp Bedrijfswaterinstall Oostvoorne	7304100183	-	-	-	-		-	-
Beluchtingssysteem A-trap LV Dokhaven	7304100189	0,400	-	0,400	0,415		0,415	0,415
WarmteKrachtKoppeling (WKK)Sluisjesdijk	7304210018	12,055	-0,082	11,973	11,979	-0,083	11,896	0,080
Verwerving grond Sluisjesdijk	7304210026	0,275	-	0,275	0,254		0,254	0,254
Voorindikers LV Sluisjesdijk	7304210043	1,735	-	1,735	1,622		1,622	1,479
Aanpassing ventilatiegebouw Sldk	7304210044	3,110	-	3,110	2,924		2,724	2,321
Luchtbehandeling ontw.lijn Dordrecht	7304210045	0,290	-	0,290	0,143		0,143	0,143
Revisie slibretourvizels Zwijndrecht	7304210046	0,720	-	0,720	0,446		0,446	0,364

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Totaal		29,320	-0,702	28,618	26,778	-0,816	25,762	9,587

7304000068 Renovatie rioolgemaal Ouddorp

Rioolgemaal Ouddorp is compleet gerenoveerd. Verschillende installatieonderdelen waren aan het einde van de technische levensduur en zijn vervangen. De gemeente heeft een bijdrage geleverd aan de kosten op basis van het afvalwaterakkoord.

7304000072 Bijdrage rioolgemaal Poortugaal

Rioolgemaal Poortugaal is compleet gerenoveerd. De volledige mechanische en elektrische installatie is vernieuwd. Het bedieningsgebouw, de kelders en het terrein zijn ook gerenoveerd. De kosten zijn verrekend met de gemeente op basis van het afvalwaterakkoord.

7304100132 Kettingruimers Dokhaven 2020 – 2023

De kettingruimers van de voor-, tussen-, nabezinktanks en de zandverwijderingstanks zijn vervangen. Uit de inspecties bleek dat er minder werkzaamheden moesten worden verricht dan voorzien. Het project is afgesloten met een onderschrijding vanwege minder werkzaamheden dan verwacht. Dit resulteerde in minder benodigde uren dan geraamd en het niet aanspreken van het risicobudget.

7304100136 Zandsilo's 1+2 Dokhaven

De zandsilo's op Dokhaven bufferen het verzamelde zand uit de zuiveringsinstallatie en verzorgen het transport naar de zandtransportcontainers. Het transportstelsel naar de zandsilo's is gereviseerd en enkele onderdelen zijn vervangen. De zandsilo is gestraald en gecoated, inwendige onderdelen zijn vervangen. Hiermee is de functie van de zandsilo weer geborgd.

7304100141 Renovatie Beluchtingsys Zwijndrecht

Op rioolzuiveringsinstallatie Zwijndrecht is het beluchtingssysteem van beide beluchtingsstraten op orde gebracht, zijn de circuits schoongemaakt en geïnspecteerd, zijn defecten en beschadigingen aan de circuits hersteld en is de besturing aangepast.

Door een gunstige aanbesteding van zowel de reinigings- als de renovatiewerkzaamheden is het projectkrediet niet volledig uitgenut. Naast genoemd aanbestedingsvoordeel is er ook niet of nauwelijks gebruik gemaakt van de risicoreservering.

7304100143 IJzerchloride doseerinstal. Spijkenisse

De ijzerchloride doseerinstallatie op rwzi Spijkenisse was afgekeurd en diende vervangen te worden om te voldoen aan wet- en regelgeving en het risico op overschrijding van de lozingsnormen te beperken. In 2022 is de nieuwe installatie geplaatst.

7304100144 Ammoniummeters Hoogvliet

In 2022 zijn de ammoniummeters geplaatst. Hiermee worden verhoogde ammoniumwaarden eerder in het proces gesignaleerd, waarmee bijsturing mogelijk wordt om een overschrijding van de lozingseisen te voorkomen.

7304100146 Def herstel leidingwerk Dordrecht

Na lekkage aan de ondergrondse slibretourleiding is een tijdelijke oplossing uitgewerkt. De nieuwe leiding is ontworpen en geplaatst. De investering is afgesloten met een onderschrijving, omdat een aantal werkzaamheden tijdens de calamiteit is uitgevoerd en bij de definitieve situatie niet meer nodig waren.

7304100152 Roostergoed installaties Dokhaven

Naar aanleiding van toenemende storingen zijn drie roostergoedinstallaties vervangen op rwzi Dokhaven. De werkzaamheden hebben te maken gehad met vertraging, zoals Corona, Brexit en leveringsproblemen van grondstoffen. Hierdoor zijn de nieuwe installaties in 2022 geplaatst.

7304100154 Schakelkasten Dokhaven

Als gevolg van een andere aanpak zijn de definitieve kosten onder de activeringsgrens uitgekomen. Bij de 1^e begrotingswijziging 2022 is deze investering komen te vervallen. De kosten komen ten laste van de exploitatie 2022. De werkzaamheden voor het vervangen van kritische componenten van de schakelkasten zijn in 2022 uitgevoerd.

7304100158 Ijzerchloride Strijen

De ijzerchloride doseerinstallatie op rwzi Strijen was afgekeurd en diende vervangen te worden om te voldoen aan wet- en regelgeving en het risico op overschrijding van de lozingseisen te beperken. In 2022 is de nieuwe installatie geplaatst.

7304100160 Vervangen platte daken Dokhaven

Het dak van het bedieningsgebouw was aan het einde van zijn technische levensduur en is vervangen. De vervanging was noodzakelijk om de installaties en constructies in het bedieningsgebouw te beschermen.

7304100161 Ijzerchloride Zwijndrecht

De ijzerchloride doseerinstallatie op rwzi Zwijndrecht was afgekeurd en diende vervangen te worden om te voldoen aan wet- en regelgeving en het risico op overschrijding van de lozingseisen te beperken. In 2022 is de nieuwe installatie geplaatst.

7304100163 Aanpassen blowers Dordrecht

Op rioolzuiveringsinstallatie Dordrecht is de toevoer van lucht in de beluchtingscircuits geoptimaliseerd, waardoor het energieverbruik omlaag is gebracht. Daarnaast is de besturing van de blowers geïntegreerd in de totale besturing. De aanbesteding is gunstig geweest en de risicoreservering is maar heel beperkt aangesproken.

7304100166 Aanpassen monsternameteksten COVID

Op verzoek van de minister voeren de waterschappen COVID monitoring uit op het binnenkomende afvalwater. Om deze extra bemonsteringen mogelijk te maken, zijn de monsternameteksten aangepast. De kosten zijn volledig gedekt door het Rijk.

7304100169 Vervangen meetapparatuur div rwzi/rg

Naar aanleiding van een uitgevoerde inspectie zijn op diverse zuiveringen en rioolgemalen meetapparatuur vervangen. De investering is afgesloten met een onderschrijding door het niet optreden van risico's.

7304100183 Aanp Bedrijfswaterinstall Oostvoorne

De definitieve kosten van de werkzaamheden zijn onder de activeringsgrens uitgekomen. Bij de 2^e begrotingswijziging 2022 is deze investering komen te vervallen. De kosten komen ten laste van de exploitatie 2022. De werkzaamheden voor het vervangen van de installatieonderdelen die vaak in storing raken, worden in 2023 afgerond.

7304100189 Beluchtingssysteem A-trap LV Dokhaven

Op rwzi Dokhaven zijn de beluchtingsplaten uit de eerste trap, de A-trap, vervangen. De werkzaamheden waren in 2023 voorzien, maar naar aanleiding van een inspectie zijn de werkzaamheden naar voren (2022) gehaald.

7304210018 WarmteKrachtKoppeling (WKK)Sluisjesdijk

Deze installatie zet het in de gistingstanks geproduceerde biogas om in energie (warmte en elektriciteit). Binnen het project is een biogasreinigergeplaatst en de cv-installatie gerenoveerd. Tevens is er een nieuwe grotere gasmotor geplaatst en in gebruik genomen en zijn twee gasmotoren gereviseerd. De risicoreservering uit de laatste fase is niet volledig nodig geweest.

7304210026 Verwerving grond Sluisjesdijk

Van het gehuurde perceel bij Sluisjesdijk is de erfpacht overgenomen. Hierdoor kan het perceel bij de toekomstplannen van Sluisjesdijk betrokken worden. De kosten vielen hoger uit, aangezien er destijds alleen een inschatting gemaakt kon worden en de exacte kosten uit de onderhandelingen moesten blijken.

7304210043 Voorindikers LV Sluisjesdijk

De twee voorindikers op Sluisjesdijk zijn volledig gerenoveerd. Hierbij zijn de bewegende delen vervangen en is het beton gerenoveerd. De kosten zijn lager uitgevallen dan geraamd in het bijgestelde projectkrediet, omdat na onderhandelingen over de kosten van de claimslager zijn uitgevallen.

7304210044 Aanpassing ventilatiegebouw Slidk

In het ventilatiegebouw Sluisjesdijk is een nieuwe kantoorruimte gecreëerd, waardoor een veilige, duurzame werkomgeving is geborgd. De aannemer heeft heel snel na gunning ingekocht, waardoor er nauwelijks hinder is ondervonden van de ingecalculerde prijsstijgingen. Het meubilair is refurbished aangeschaft waardoor de kosten lager waren dan geraamd.

7304210045 Luchtbehandeling ontw.lijn Dordrecht

De installatie onderdelen van de luchtbehandeling ontwateringslijn op rwzi Dordrecht waren aan het einde van de technische levensduur en zijn vervangen. De investering is afgesloten met een onderschrijding door een aanbestedingsvoordeel en het niet optreden van risico's.

7304210046 Revisie slibretourvizels Zwijndrecht

De slibretourvizels op rwzi Zwijndrecht waren aan het einde van de technische levensduur en zijn vervangen. De investering is afgesloten met een onderschrijding door het niet optreden van risico's.

Wegen

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Kruisweg G3950 vak 10	7405130089	0,338		0,338	0,294		0,294	0,294
Bermverh. G3950 Kruisweg Achthuizen	7405130095	-		-	-		-	-
Kraaijenssedijk G6740 WV 10,15,20,30,50	7405130114	0,595		0,595	0,644		0,644	0,644
Halspoldersedijk G6770 Hoofdrijbaan-35-1	7405130115	0,250		0,250	0,218		0,218	0,218
Ruigendijk V0453 Nissewaard	7405130139	0,900		0,900	0,903		0,903	0,044
Herplantplicht 2018-2019	7405130149	0,450		0,450	0,482		0,482	0,152
Herplantplicht 2022	7405130152	0,275		0,275	0,293		0,293	0,293
Groot onderhoud regio West	7405130154	3,556		3,556	3,484		3,484	3,484
IJsselmondse Randweg	7405130155	0,200		0,200	0,204		0,204	0,204
Bermen 2022	7405130157	0,255		0,255	0,178		0,178	0,178
Vervanging openbare verlichting 2020	7405210053	1,050		1,050	0,991		0,991	0,728
Vervanging openbare verlichting 2021	7405210081	0,300		0,300	0,293		0,293	0,169
Totaal		8,169		8,169	7,983		7,983	6,409

7405130089 Kruisweg G3950 vak 10

De weg zou in 2021 onderhouden en verbreed worden, maar door omwonenden is vlak voor de uitvoering van de werkzaamheden aan de Kruisweg een rechtszaak aangespannen welke later weer is ingetrokken. Hierdoor kon de aannemer dit werk niet realiseren in 2021. De werkzaamheden voor groot onderhoud en wegverbreding zijn in 2022 uitgevoerd. Bij 2e begrotingswijziging 2022 is het krediet voor de bermverharding (7405130095 Bermverh. G3950 Kruisweg Achthuizen) toegevoegd aan deze investering. De uitgaven zijn binnen het beschikbaar gestelde krediet gebleven.

7405130114 Kraaijenssedijk G6740

De weg zou in 2021 gerealiseerd worden, maar door de bouw van het windmolenpark 'Krammer' in 2021 zijn de werkzaamheden in 2022 gerealiseerd. Het krediet is volledig uitgenut, met een overschrijding binnen de gestelde marges volgens de nota AWA (8,23% van het beschikbaar gestelde krediet). De overschrijding is met name veroorzaakt door prijsstijgingen. Om de prijsstijgingen te kunnen opvangen is het krediet opgehoogd vanuit het inflatiekrediet Wegen à € 115.000. De uitgaven zijn binnen

het aangepaste krediet gebleven.

7405130115 Halspoldersedijk G6770

Zie investering 7405130114 Kraaijenissedijk. Ook voor deze investering geldt realisatie in 2022. Om de prijsstijgingen te kunnen opvangen is een beroep gedaan op het inflatiekrediet Wegen à € 80.000. De uitgaven zijn binnen het aangepaste krediet gebleven.

7405130139 Ruigendijk V0453 Nissewaard

Het werk kon niet volledig worden afgerond in 2021, omdat de slijtlaag vanwege de lage temperatuur in november van 2021 niet aangebracht kon worden. De asfaltlaag zelf is wel aangebracht in 2021, waardoor het wegvak wel gewoon kon worden gebruikt. In 2022 zijn de afrondende werkzaamheden uitgevoerd. Het krediet is volledig uitgenut, met een kleine overschrijding binnen de gestelde marges volgens de nota AWA (0,29% van het beschikbaar gestelde krediet).

7405130149 Herplantplicht 2018-2019

Na vaststelling van het Tijdelijk Handelingskader Groen (THG) in mei 2020 heeft in het najaar van 2020 de kap plaatsgevonden van de kapopgave uit de inspecties van 2018 en 2019. Dit betrof de direct noodzakelijke kap uit het oogpunt van veiligheid. In het THG is de voorwaarde opgenomen dat er voor elke gekapte boom herplant plaatsvindt. Vanwege de uitgevoerde kapopgave 2018-2019 wordt invulling gegeven aan de herplantplicht. Er zijn circa 900 bomen herplant op diverse locaties binnen het waterschap. Het krediet is volledig uitgenut, met een overschrijding binnen de gestelde marges volgens de nota AWA (7,04% van het beschikbaar gestelde krediet).

7405130152 Herplantplicht 2022

In 2022 heeft de jaarlijkse kap en herplant plaatsgevonden zoals opgenomen in het Groenbeleidsplan. Hiermee is invulling gegeven aan kapopgave van de integrale boominspectie 2021. Er zijn circa 450 bomen herplant (jaarlijkse opgave), aan o.a. de Zuiderlandse Zeedijk in Oude-Tonge, Drieëndijk in Heenvliet en de vervangende en nieuwe aanplant bomenrij langs het Volkerak op Goeree-Overflakkee. Het krediet is volledig uitgenut, met een overschrijding binnen de gestelde marges volgens de nota AWA (6,51% van het beschikbaar gestelde krediet).

7405130155 IJsselmondse Randweg

Op het gedeelte van de IJsselmondse Randweg onder de A15 was groot onderhoud nodig. Binnen het project de 'Reconstructie IJsselmondse Knoop' heeft het waterschap een extra rijbaan (linksaffer) aangelegd. Dit betreft hetzelfde weggedeelte. Vanwege de uitvoering van het project de 'Reconstructie IJsselmondse Knoop' is maar zeer beperkt tijd voor handen om onze onderhoudswerkzaamheden uit te voeren. In mei 2022 is de kans ontstaan om binnen een grote weekend-afsluiting de onderhoudswerkzaamheden en de aanleg van een extra rijstrook uit te voeren door KWS. Het krediet is volledig uitgenut, met een overschrijding binnen de gestelde marges volgens de nota AWA (2% van het beschikbaar gestelde krediet).

7405130154 Groot onderhoud regio West

In de regio Voorne Putten en Goeree-Overflakkee is groot onderhoud uitgevoerd aan diverse wegen binnen die regio. Op drie wegen na, gemeld en doorgeschoven in de tweede begrotingswijziging, zijn alle werkzaamheden in 2022 uitgevoerd. De uitgaven zijn binnen het krediet gebleven. Er is sprake van een kleine onderuitnutting. De prijsstijgingen konden binnen het verzamelkrediet worden opgevangen.

7405130157 Bermen 2022

Naast groot onderhoud is er in 2022 aan de 1e Groeneweg en aan de Konijnendijk ook bermverharding gerealiseerd. Er is sprake van een onderuitnutting die veroorzaakt wordt door een voordelig verschil tussen de raming van de aannemer en de daadwerkelijke kosten. Ook de in rekening gebrachte prijsstijgingen vielen mee ten opzichte van de inschatting.

7405120053 Vervanging openbare verlichting 2020

7405210081 Vervanging openbare verlichting 2021

Het areaal aan openbare verlichting is in het kader van het Wegenbeheerprogramma geïnventariseerd. Daaruit is naar voren gekomen dat er sprake is van een vervangingsopgave. Daarnaast zijn doelstellingen opgenomen met betrekking tot de besparing op energiekosten en het verwijderen van overtollige verlichting. De verlichting wordt in LED uitgevoerd. Diverse sterk verouderde lichtmasten zijn vervangen door lichtmasten met LED verlichting die voldoen aan de wetgeving. Vanwege de coronacrisis was de levertijd van aluminium lichtmastonderdelen flink opgelopen waardoor de aannemer de vervanging maar beperkt heeft kunnen realiseren in 2021. De daardoor opgelopen achterstand is in 2022 ingelopen. De uitgaven zijn binnen het krediet gebleven.

Bestuur en Organisatie

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2022
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
MDW – ICT middelen	7811500098	0,525		0,525	0,473		0,473	0,473
Inrichting pand Handelsweg 110	7811700011	0,170		0,170	0,181		0,181	0,022
Materieel civiel&cultuurtechn.Onderh2015	7811800019	0,540		0,540	0,506		0,506	0,506
Totaal		1,235		1,235	1,159		1,159	1,000

7811500098 MDW – ICT middelen

In 2021 is gestart met de uitrol van laptops en thuiswerkplekken voor hoofdzakelijk kantoorpersoneel. De investering MDW ICT middelen betreft de aanschaf van laptops en thuiswerkplekken voor overige medewerkers (buitendienstmedewerkers) zodat zij de beschikking hebben over een digitale werkplek. Dit heeft gezorgd voor een verdere verbetering van de beschikbaarheid, veiligheid en flexibiliteit van de werkplek en geeft een belangrijke bijdrage aan de realisatie van ambities op het gebied van samenwerking, innovatie, digitale transformatie en duurzaamheid. Een efficiënte manier van uitgifte en de inzet van stagiaires heeft geleid tot een kostenbesparing waardoor het krediet niet volledig is benut.

7811700011 Inrichting pand Handelsweg 110

Het magazijndeel van het pand aan de Handelsweg 110 (Het schap) is in 2022 ingericht en in gebruik genomen. Het materieel en materiaal van 8 verschillende locaties op IJsselmonde is overgebracht naar het Schap en het pand is technisch en functioneel gereed gemaakt voor het gebruik van de magazijnfunctie. Inmiddels bevinden zich

onder andere de middelen van de calamiteitenorganisatie op IJsselmonde en Technische Automatisering zich op het Schap, het pand fungeert als steunpunt in IJsselmonde en is daarmee de uitvalsbasis voor het team van Beheer en Onderhoud.

7811800019 Materieel civiel&cultuurtechn.Onderh2015

Het huidige materieel heeft de technisch levensduur bereikt en voldoet niet meer aan de huidige gebruiks- en wettelijke eisen, waardoor vervanging noodzakelijk is. Om de civiel- en cultuurtechnische werkzaamheden door eigen personeel te kunnen uitvoeren, heeft het waterschap materieel in eigendom. De aanbesteding van aankoop tractoren heeft plaatsgevonden in 2021. Door een bezwaarprocedure kon pas het eerste kwartaal 2022 de opdracht worden verstrekt. Ondanks de langere levertijden zijn eind 2022 vijf tractoren geleverd. De uitgaven zijn binnen het krediet gebleven.

9.2 Overzicht begrotingswijzigingen 2022

In de onderstaande tabel zijn de gedurende 2022 door de VV genomen begrotingswijzigingen opgenomen.

Tabel aansluiting begroting en begroting na wijzigingen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting 2022	Budget over- hevelingen 2021	1e begrotings- wijziging	Resultaat- bestemming 2021	Huisvestings- plannen (iBabs 188)	Sluisjesdijk 2.0 (iBabs 205)	Burap	2e begrotings- wijziging	Begroting (incl. wijzigingen)
Waterveiligheid	21,930	0,127	-0,476	0,100	0,055		-2,639	0,716	19,813
Voldoende en Schoon Water	55,330	0,198	-0,440				-0,306	-0,446	54,335
Waterketen	80,564		-1,676		0,064	1,141	-0,179	-2,188	77,726
Wegen	12,871	0,100	0,091	0,343			-0,066	-1,069	12,270
Bestuur en Organisatie	18,731	0,135	1,228	0,291	-0,565	0,859	1,762	0,041	22,482
Dekkingsmiddelen	-174,269		-0,245	0,120			-1,534	-0,587	-176,515
Saldo van baten en lasten voor bestemming	15,156	0,560	-1,517	0,855	-0,447	2,00	-2,961	-3,535	10,111
Toevoeging aan reserves	0,275		-				0,198	0,200	0,673
Onttrekking aan reserves	-15,431	-0,560	-0,254	-0,855		-2,00	1,00	0,712	-17,388
Saldo van baten en lasten na bestemming	-	-	-1,772	-	-0,447	-	-1,763	-2,622	-6,604

9.3 WSHD in kengetallen

Kijk voor kaarten, kengetallen en andere geografische informatie op ons Open Dataportaal: wshd.nl/open-dataportaal

9.4 Lijst van begrippen en afkortingen

AGV	Waterschap Amstel Gooi en Vecht	HoO	Huis op Orde
ALM	Asset Lifecycle Management	(NV) HVC	Huisvuilcentrale Noord Nederland
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming	HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
AMP	Assetmanagementplannen	HWH	Het Waterschapshuis
Arbo	Arbidsomstandighedenbeleid	IBOI	Index voor Bruto OverheidsInvesteringen
BAR	Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk	ICT	Informatie- en communicatietechnologie
BBV	Besluit Begroten & Verantwoorden	ICM	Inkoop- en contractmanagement
BEC	bio-energiecentrale	JKZ	Juridische Kwaliteitszorg
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid	km	kilometer
Burap	Bestuursrapportage	KPI (kpi's)	Kritische Prestatie Indicatoren
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	KRW	Kaderrichtlijn Water
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst	m3	kubieke meter
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	MBH	Commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving
CM	Contractmanagement	MD	Management Development
CMK	Compenserende maatregelen kierbesluit	MER	Main Equipment Room
COVID-19	Coronavirus disease 2019	MLV	Meerlaagsveiligheid
CO2	Koolstofdioxide	MIn.	Miljoen
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek	MOP	Meerjaren Onderhouds Programma's
D&H	Dijkgraaf en heemraden	NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
DPRA	Directieraad Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie	NBWS	Nieuwe besturing watersysteem
DRSH	Delfland, Rijnland, Schieland, Hollandse Eilanden en Waarden	NEN	Nederlandse norm
DSO	Digitale stelsel omgevingswet	NVO	Natuurvriendelijke oever
DVO	Dienstverleningsovereenkomst	NWB	De Nederlandse Waterschapsbank N.V.
EMU	Europese Monetaire Unie/Economische en Monetaire Unie	OHC	Onderhoudsconcepten
Fido	Financiering decentrale overheid	OTO	Opleiden, trainen en oefenen
FTE	Fulltime-equivalent	P&C	Planning en control
GWW	Grond-, weg- en waterbouw	PDOK	Publieke Dienstverlening Op Kaart
GOA	Grensoverschrijdend afvalwater	PHA	PolyHydroxyAlkanoaat, een bioplastic
GR	Gemeenschappelijke Regeling	PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
Ha	Hectare	PM	Pro memorie
HHD	Hoogheemraadschap van Delfland	POP3	PlattelandsOntwikkelingsProgramma 3
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	RES	Regionale Energie Strategiën
HHSK	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	RWS	Rijkswaterstaat
		rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
		SAMP	Strategisch assetmanagementplan

SDI	Secretaris Directeur Slibdrooginstallatie
SGBP	Stroomgebiedbeheersplannen
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
SOP	Strategisch Onderhoudsplan
SPP	Strategische personeelsplanning
Stowa	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer
SVI	Slibverbrandingsinstallatie
SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling
TA	Technische Automatisering
UvW	Unie van Waterschappen
v.e.	Vervuilingseenheden
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VV	Verenigde Vergadering
VZHW	Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen
WBP	Waterbeheerprogramma
WgBP	Wegenbeheerprogramma
WKK	Warmtekrachtkoppeling
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WSHD	Waterschap Hollandse Delta
ZV3T	Zettingsvloeiing derde toetsronde
ZZL	Waterschap Zuiderzeeland